

Gerechtshof Den Haag
Datum: 23 december 2014

**MEMORIE VAN ANTWOORD FASE 1 (IN ZAKEN A
TOT EN MET E)**

TEVENS

MEMORIE VAN ANTWOORD IN INCIDENTEEL

APPEL FASE 1 (IN ZAAK F)

TEVENS

ANTWOORDAKTE UITLATING

APPELDAGVAARDING (IN ZAAK C)

inzake:

zaaknr.	appellanten		geïntimeerden	
a. 200.126.804	1. <u>Fidelis Ayoro Oguru</u> 2. <u>Alali Efanga</u> 3. <u>Vereniging Milieudefensie</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	tegen	1. <u>Shell Petroleum N.V.</u> 2. <u>The 'Shell' Transport and Trading Company Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	ORUMA
b. 200.126.834	1. <u>Fidelis Ayoro Oguru</u> 2. <u>Alali Efanga</u> 3. <u>Vereniging Milieudefensie</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	tegen	1. <u>Royal Dutch Shell plc</u> 2. <u>The Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	
c. 200.126.843	1. <u>Eric Barizaa Dooh</u> 2. <u>Vereniging Milieudefensie</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	tegen	1. <u>Royal Dutch Shell plc</u> 2. <u>The Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	GOI
d. 200.126.848	1. <u>Eric Barizaa Dooh</u> 2. <u>Vereniging Milieudefensie</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	tegen	1. <u>Shell Petroleum N.V.</u> 2. <u>The 'Shell' Transport and Trading Company Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	
e. 200.126.849	<u>Vereniging Milieudefensie</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	tegen	1. <u>Royal Dutch Shell plc</u> 2. <u>The Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	IKOT ADA UDO
f. 200.127.813	<u>The Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.</u> advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk	tegen	<u>Friday Alfred Akpan</u> advocaat: mr. Ch. Samkalden	

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Inleiding	5
2	ANTWOORDAKTE UITLATING APPELDAGVAARDING (ZAAK C).....	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Feitelijke gang van zaken.....	8
2.3	Geen appeldagvaarding in zaak c; appeltermijnen zijn van openbare orde.....	9
2.4	Reactie op stellingen Milieudefensie c.s.	10
2.5	Conclusie.....	14
3	GRONDSLAGEN VORDERINGEN IN DE HOOFDZAAK.....	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Geen aansprakelijkheid in geval van sabotage	16
3.3	Recht op schoon leefmilieu	19
3.4	De Oil Pipelines Act	21
3.5	Overige wettelijke bepalingen geven geen aanspraak op schadevergoeding.....	26
3.6	Geen aansprakelijkheid wegens niet-voorkomen sabotage op grond van <i>common law tort of negligence</i>	27
3.7	Geen grondslag voor aansprakelijkheid SPDC in verband met reactie op lekkage en opruim- en herstelwerkzaamheden.....	34
3.8	Grondslag voor vorderingen tegen RDS (in zaken b, c en e) en tegen SPNV en Shell Transport (in zaken a en d).....	36
4	BESPREKING GRIEF 1: OORZAAK LEKKAGES.....	42
4.1	Inleiding	42
4.2	Oorzaak lekkage nabij Oruma van 26 juni 2005 (zaken a en b)	43
4.3	Oorzaak lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004 (zaken c en d)	48
4.4	Oorzaak lekkage nabij Ikot Ada Udo van 2006 en 2007 (zaken e en f)	51
4.5	Conclusie.....	52
5	BESPREKING GRIEF 2: RECHTMATIG BELANG BIJ EXHIBITIE	53
5.1	Inleiding	53

5.2	Rechtmatig belang algemeen	53
5.3	Rechtmatig belang en oorzaak lekkage	55
5.4	Vereiste onderbouwing vordering naar Nigeriaans recht.....	58
5.5	Equality of arms	58
5.6	Lekkage nabij Goi van 2003 (zaken c en d)	60
6	BESPREKING GRIEF 3: EXHIBITIE ENVIRONMENTAL EVALUATION REPORT (ZAKEN A TOT EN MET F)	62
7	BESPREKING GRIEF 4: MELDING LEKKAGE ORUMA (ZAKEN A EN B).....	63
8	(GEWIJZIGDE) EXHIBITIEVORDERING	65
8.1	Overzicht gevorderde bescheiden	65
8.2	Verweren met betrekking tot niet-ontvankelijkheid Milieudefensie (zaken a tot en met e) en vorderingsgerechtigdheid Nigeriaanse eisers (zaken a, b, c, d, f)	67
8.3	Gevorderde bescheiden zorgplicht moedermaatschappij: algemene verweren (zaken a tot en met e).....	68
8.4	Gevorderde bescheiden zorgplicht SPDC: algemene verweren	80
8.5	Geen rechtmatig belang bij exhibitie voor de "periode van drie jaar voorafgaand aan de litigieuze lekkages" (zaken a tot en met e)	83
8.6	Vertrouwelijk karakter gevorderde bescheiden en gewichtige redenen in de zin van art. 843a lid 4 Rv	83
8.7	a. Taakstellingen en uitgaven bij de jaarlijkse businessplannen inzake onderhoud, milieu en veiligheid alsmede de maandelijkse businessrapportages daarover (zaken a tot en met e)	84
8.8	b. Audit report met betrekking tot <i>asset integrity</i> alsmede dat met betrekking tot milieu- en veiligheidsbeleid, met bijbehorende <i>findings, recommendations</i> en <i>approval and closeout of actions</i> (zaken a tot en met e)	87
8.9	c. <i>Assurance letters</i> (zaken a tot en met e).....	89
8.10	d. Meldingen van <i>Significant Incidents</i> en <i>High Potential Incidents</i> (zaken a tot en met e)	91
8.11	e. Incident report, investigation report en review met betrekking tot de lekkage(s) (zaken a tot en met e)	94

8.12	f. Notulen van "de moedermaatschappij" (zaken a tot en met e)	95
8.13	g. <i>Corrosion Management Framework</i> (zaken a tot en met d).....	98
8.14	h. het ten tijde van de lekkage(s) van toepassing zijnde <i>HSE-plan</i> ; en i. het <i>Hazards en Effects Register</i> en de <i>HSE case</i> (alle zaken)	103
8.15	j. Surveillancecontracten en k. helikopter-logs (zaken a tot en met d)	105
8.16	l. <i>Leak Detection System</i> (zaken a tot en met d).....	106
8.17	m. <i>Accident Report</i> (alle zaken).....	108
8.18	n. EER (post impact assessment) (alle zaken).....	109
8.19	o. <i>Oil Spillage Reports, Forms A, B, C</i> (alle zaken).....	110
8.20	Zaak f: Akpan heeft geen belang bij inzage in gevorderde bescheiden voor zover hij dat vordert met het oog op vorderingen tegen RDS.....	111
9	BEWIJS.....	112
10	TUSSENTIJD'S CASSATIEBEROEP, GEEN UITVOERBAARHEID BIJ VOORRAAD	113
11	CONCLUSIE.....	114

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

1. Conform de procedureafspraken die zijn gemaakt ter comparitie van 30 juni 2014, zoals vastgelegd in het proces-verbaal van die zitting, bevat deze memorie het antwoord van Shell op de memorie van grieven (in zaak f: in incidenteel appel) tegen het tussenvonnis van 14 september 2011 die Milieudefensie c.s. ter zitting van 7 oktober 2014 hebben ingediend ("**MvG MD**"). Daarnaast reageert Shell in deze memorie op de Akte Uittaling (Appeldagvaarding) ("**Akte Uittaling**") die Milieudefensie c.s. op 7 oktober 2014 in zaak c hebben ingediend.
2. Shell handhaaft alle stellingen en verweren die zij in eerste aanleg, in de Memorie van Antwoord in het incident ex artikel 843a Rv d.d. 7 januari 2014 ("**MvA Exhibitie**") en in de Memorie van Grieven Fase 1 d.d. 7 oktober 2014 ("**MvG Shell**") naar voren heeft gebracht, behalve voor zover zij die stellingen of verweren in het hierna volgende uitdrukkelijk prijsgeeft. Shell betwist voorts al hetgeen Milieudefensie c.s. in de MvG MD hebben gesteld, behalve voor zover stellingen in het navolgende uitdrukkelijk worden erkend.
3. Net als bij de MvG Shell en de MvG MD is gedaan, wordt in alle zaken één gecombineerd processtuk ingediend. Waar relevant, is aangegeven op welke zaken een bepaald hoofdstuk of een bepaalde paragraaf of passage betrekking heeft. De zaken zijn aangeduid met de letters a tot en met f, waarbij de aanduiding is gevolgd zoals gebruikt in het p-v (zie ook de aanduiding op het voorblad van deze memorie). Waar in de voetnoten wordt verwezen naar processtukken uit eerste aanleg, wordt de aanduiding met letters a tot en met f ook gebruikt om aan te geven in welke zaak het desbetreffende processtuk is genomen. De aanduiding staat tussen haakjes achter de naam van het processtuk, en vermeldt behalve de letter, ook een cijfer, bijvoorbeeld "(b.7)". Hier wordt verwezen naar de nummering in de overzichten met processtukken per zaak, die als bijlagen bij de MvG Shell waren gevoegd en gemakshalve ook weer als bijlage aan deze memorie zijn gehecht. In het hiervoor gebruikte voorbeeld is processtuk b.7 dan de Incidentele conclusie tot exhibitie d.d. 24 maart 2010, die is ingediend in de zaak tussen Oguru c.s. als eisers en RDS en SPDC als gedaagen.
4. In deze memorie worden de volgende definities gehanteerd:

Akpan   Friday Alfred Akpan (oorspronkelijk eiser in zaak f;
thans geïntimeerde in zaak f)

Akte Uittaling   Akte Uittaling (Appeldagvaarding) d.d. 7 oktober

	2014 zijdens Milieudefensie c.s.
Dooh	Barizaa Manson Tete Dooh (oorspronkelijk eiser in zaken c en d)
Efanga	Alali Efanga (oorspronkelijk eiser in zaken a en b; thans appellant in zaken a en b)
eindvonnis	eindvonnis van de Rechtbank Den Haag d.d. 30 januari 2013
Eric Dooh	zoon van Dooh (appellant in zaken c en d)
Incidentele conclusie	Incidentele conclusie tot exhibitie zijdens Milieudefensie c.s. d.d. 13 september 2013
Inleidende dagvaarding	Inleidende dagvaarding in eerste aanleg: in zaak a d.d. 21 april 2010, in zaak b d.d. 7 november 2008, in zaak c d.d. 27 april 2009, in zaak d d.d. 21 april 2010, in zaken e en f d.d. 27 april 2009
Koninklijke	N.V. Koninklijke Nederlandsche Petroleum Maatschappij ¹
Milieudefensie	Vereniging Milieudefensie (oorspronkelijk eiser in zaken a t/m e; thans appellant in zaken a t/m e)
Milieudefensie c.s.	Milieudefensie, Oguru, Efanga, Dooh en Akpan (de gezamenlijke eisers in eerste aanleg en grotendeels appellanten in appel)
MvA Exhibitie	Memorie van Antwoord in het incident ex artikel 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident d.d. 7 januari 2014
MvG MD	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv (Tussenvonnis Rb Den Haag 14-09-2011) d.d. 7 oktober 2014

---

¹ De afkorting "de Koninklijke" wordt in deze memorie gebruikt om de materiële procespartij aan te duiden, dat wil zeggen de Koninklijke als rechtsvoorgangster onder algemene titel van SPNV.

MvG Shell	Memorie van Grieven Fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel Fase 1 (in zaken a tot en met e) d.d. 7 oktober 2014
Nigeriaanse eisers	Dooh, Oguru, Efanga en Akpan
Oguru	Fidelis Ayoro Oguru (oorspronkelijk eiser in zaken a en b; thans appellant in zaken a en b)
OPA	Oil Pipelines Act
p-v	het proces-verbaal van de comparitiezitting van 30 juni 2014
RDS	Royal Dutch Shell plc
Shell	RDS, SPDC, SPNV en Shell Transport (de gezamenlijke gedaagden in eerste aanleg en grotendeels geïntimeerden in appel)
Shell Global Solutions	Shell Global Solutions International B.V.
Shell Transport	The 'Shell' Transport and Trading Company Ltd.
SIEP	Shell International Exploration and Production B.V.
SPDC	The Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
SPNV	Shell Petroleum N.V. ²

5. Shell legt bij deze memorie de volgende nieuwe producties over:

productie 52	Akte van depot van appeldagvaardingen (zaak c)
productie 53	Oil Spillage Reports Forms A, B, C met betrekking tot de olielekkage nabij Oruma van 26 juni 2005 (zaken a en b)

---

² De afkorting "SPNV" wordt in deze memorie gebruikt om de formele procespartij aan te duiden (d.w.z. SPNV als rechtsopvolgster onder algemene titel van de Koninklijke).

2 ANTWOORDAKTE UITLATING APPELDAGVAARDING (ZAAK C)

2.1 Inleiding

6. Milieudefensie c.s. hebben op 7 oktober 2014 bij Akte Uittaling nader gereageerd op het verweer van RDS en SPDC in zaak c dat de appelinstantie is geëindigd dan wel dat Milieudefensie c.s. in die zaak niet-ontvankelijk zijn omdat in die zaak geen appeldagvaarding aan RDS en SPDC is betekend. Milieudefensie c.s. hebben daarbij conform de afspraak die is gemaakt ter comparitie van 30 juni 2014, de tuchtuitspraak overgelegd van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders te Amsterdam van 29 april 2014.³ Tegen die uitspraak is geen hoger beroep ingesteld.
7. Zoals vermeld in de MvG Shell, nr. 11, zijn de tien originele afschriften van de appeldagvaardingen die in de zaken a, b, d en e aan RDS, SPDC, SPNV en Shell Transport zijn betekend, op 6 oktober 2014 ter griffie gedeponneerd.⁴ De akte van depot wordt hierbij overgelegd als **productie 52**.

2.2 Feitelijke gang van zaken

8. Shell heeft in de MvA Exhibitie, hoofdstuk 3, reeds uitvoerig toegelicht dat in zaak c geen appeldagvaarding aan RDS en SPDC is betekend. De deurwaarder heeft op 1 mei 2013 – de laatste dag van de appeltermijn – rond 16.30 uur in totaal tien afschriften van appeldagvaardingen gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk.⁵ Daarbij was geen afschrift van een appeldagvaarding in zaak c.
9. De deurwaarder heeft in zaak c kennelijk wel een door hem ondertekend exploit als originele dagvaarding aan zijn opdrachtgever verstrekt, ook al had hij daarvan op 1 mei 2013 geen afschrift gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk.⁶ Shell heeft dat op de eerstdienende dag, 21 mei 2013, ontdekt, toen de zaak wel op de rol bleek te zijn ingeschreven. Gelet op deze gang van zaken heeft het hof op 21 mei 2013 niet kunnen constateren dat in zaak c geen appeldagvaarding is betekend en heeft het hof verstek tegen

---

³ Productie P.1.

⁴ In de MvG Shell, nr. 11, is per abuis vermeld dat de appeldagvaardingen "in de zaken a, b, d en e aan RDS en SPDC zijn betekend". In de zaken a en d zijn RDS en SPDC geen partij, zodat daar moet worden gelezen dat die dagvaardingen aan SPNV en Shell Transport zijn betekend.

⁵ Zie MvA Exhibitie, par. 3.2 en 3.3, alsmede de verklaring van de heer W.D. van der Voorden (productie 44).

⁶ Zie MvA Exhibitie, nr. 28-29.

SPDC en RDS verleend.

10. Op 31 mei 2013 heeft de deurwaarder in zaak c op verzoek van Milieudefensie c.s. een exploit uitgebracht waarbij RDS en SPDC zijn opgeroepen tegen 2 juli 2013. RDS en SPDC zijn vervolgens in zaak c verschenen om aan het hof toe te lichten dat zij op de eerstdienende dag niet waren verschenen omdat aan hen geen appeldagvaarding is betekend.

2.3 Geen appeldagvaarding in zaak c; appeltermijnen zijn van openbare orde

11. RDS en SPDC stellen zich op het standpunt dat gelet op het ontbreken van een binnen de appeltermijn uitgebrachte appeldagvaarding, het hof behoort te verstaan dat in zaak c de appelinstantie is geëindigd, althans dat Milieudefensie c.s. in die zaak in hun hoger beroep niet-ontvankelijk zijn.
12. In het arrest HR 21 februari 2014⁷ heeft de Hoge Raad zijn vaste rechtspraak bevestigd dat rechtsmiddeltermijnen van openbare orde zijn en door de rechter ambtshalve moeten worden toegepast. In het belang van een goede rechtspleging moet duidelijkheid bestaan omtrent het tijdstip waarop een termijn voor het aanwenden van een rechtsmiddel aanvangt en eindigt, zodat aan rechtsmiddeltermijnen strikt de hand moet worden gehouden. Hierop is slechts een uitzondering aanvaard in het geval dat de termijnoverschrijding verschoonbaar is. Dit doet zich met name voor indien de appelland als gevolg van een door de rechtbank of het hof begane fout of verzuim, niet tijdig wist en redelijkerwijs ook niet kon weten dat de rechter een beschikking had gegeven en de beschikking hem als gevolg van een niet aan hem toe te rekenen fout of verzuim pas na afloop van de termijn, dan wel op een zodanige termijn dat de partij niet redelijkerwijs binnen de termijn het beroepschrift kon indienen, is toegezonden of verstrekt. Die situatie doet zich hier niet voor.
13. Uit het genoemde arrest van 21 februari 2014 volgt dat van appeltermijnen niet op grond van een belangenafweging kan worden afgeweken. Noch de belangen van partijen, noch een relatief geringe termijnoverschrijding, noch deze omstandigheden tezamen, rechtvaardigen dat een uitzondering wordt gemaakt op de strikte regels inzake rechtsmiddeltermijnen, aldus de Hoge Raad. Voor een uitzondering is evenmin plaats indien de overschrijding van de appeltermijn is te wijten aan een fout van de deurwaarder. Shell wijst in dit verband op HR 24 april 2009⁸ waarin de Hoge Raad oordeelde:

"De fout van de deurwaarder, hierin bestaande dat deze de appeldagvaarding eerst na afloop van de appeltermijn heeft betekend, en

---

⁷ ECLI:NL:HR:2014:413.

⁸ ECLI:NL:HR:2009:BH3192.

het rechtsgevolg dat het hof [appellant] in zijn hoger beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard, leveren geen schending op van het door art. 6 EVRM gewaarborgde recht op een effectieve toegang tot de rechter. In de eerste plaats geldt dat de fout niet aan de Staat kan worden toegerekend, omdat, zoals gezegd, de deurwaarder niet optrad als orgaan of vertegenwoordiger van de Staat, maar handelde in opdracht van [appellant], zodat de processuele gevolgen van de fout van de deurwaarder in beginsel voor rekening van de opdrachtgever [appellant] moeten komen, onverminderd de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de deurwaarder voor de schade die [appellant] daardoor heeft geleden en lijdt. Voorts kan niet gezegd worden dat de niet-ontvankelijkverklaring door het hof een disproportionele reactie op de fout is, wanneer in aanmerking wordt genomen enerzijds dat in het belang van een goede rechtspleging, omtrent het tijdstip waarop een termijn voor het instellen van hoger beroep of cassatie aanvangt (en eindigt) duidelijkheid dient te bestaan en dat derhalve aan beroepstermijnen strikt de hand moet worden gehouden, en daarvan slechts bij hoge uitzondering kan worden afgeweken (...), en anderzijds dat de lengte van de appeltermijn [appellant] alleszins de gelegenheid gaf zo tijdig opdracht te geven tot het uitbrengen van de dagvaarding dat een overschrijding van die termijn als gevolg van een fout zoveel mogelijk zou worden voorkomen. In dit verband is dan nog van belang dat (...) [appellant] bekend moet zijn geweest met de aanvang (en dus ook het einde) van de appeltermijn, zodat het onderhavige geval niet kan worden vergeleken met dat waarin HR 28 november 2003, nr. R03/009, NJ 2005, 465, een zodanige uitzondering heeft aangenomen. Er bestaat al met al geen rechtsgrond voor het wegnemen van de processuele gevolgen van de fout van de deurwaarder op de wijze als door het onderdeel bepleit." (onderstreping toegevoegd)

14. Als de processuele gevolgen van een termijnoverschrijding door de deurwaarder voor rekening van de opdrachtgever moeten komen, geldt dit eens te meer in het onderhavige geval, waarin door een fout van de deurwaarder in zaak c in het geheel geen appeldagvaarding betekend is.

2.4 Reactie op stellingen Milieudefensie c.s.

15. Hetgeen Milieudefensie c.s. in de Akte Uittaling hebben aangevoerd, doet aan het voorgaande niet af.
16. Milieudefensie c.s. voeren in de Akte Uittaling, par. 3, ten eerste aan dat niet vaststaat dat de deurwaarder in zaak c geen afschriften heeft gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk.⁹ Dat de tuchtklacht van RDS en

---

⁹ Akte Uittaling, par. 3.

SPDC tegen de deurwaarder gegrond is verklaard, betekent volgens Milieudefensie c.s. nog niet dat "daarmee ook de visie van Shell over de feiten is komen vast te staan".¹⁰ Dit betoog gaat niet op.

17. De Kamer voor Gerechtsdeurwaarders heeft aan de deurwaarder de maatregel van berisping opgelegd omdat "[h]et afgeven van het origineel van het exploit door de deurwaarder aan zijn opdrachtgever, in welk exploit is vermeld dat daarvan afschrift is achtergelaten aan de in het exploit genoemde persoon, terwijl niet vaststaat dat dit afschrift aan deze persoon is afgegeven, een ernstig tuchtrechtelijk vergrijp [is]", omdat "[i]n het rechtsverkeer er op [moet] kunnen worden vertrouwd dat hetgeen de gerechtsdeurwaarder binnen de kring van zijn bevoegdheid in het exploit verklaart, zonder twijfel juist is".¹¹
18. Tot dit oordeel is de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders gekomen omdat W.D. van der Voorden heeft verklaard dat hij in zaak c geen afschriften van een appeldagvaarding heeft ontvangen van de deurwaarder, en de deurwaarder zich niet meer kan herinneren of hij in zaak c afschriften van een appeldagvaarding ten kantore van mr. De Bie Leuveling Tjeenk heeft achtergelaten. Het enige bewijsstuk waaraan nog zou kunnen worden ontleend dat de deurwaarder wél twee afschriften heeft achtergelaten, is het exploit dat de deurwaarder aan zijn opdrachtgever heeft verstrekt, waarin hij relateert dat hij een afschrift heeft gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk. Op grond van art. 157 lid 1 Rv levert dat exploit dwingend bewijs op van de juistheid van de verklaring van de deurwaarder, waartegen echter op grond van art. 151 lid 2 Rv tegenbewijs openstaat. De Kamer voor Gerechtsdeurwaarders heeft geoordeeld dat RDS en SPDC de juistheid van de verklaring van de deurwaarder in het originele exploit dat hij een afschrift van dat origineel heeft gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk, voldoende hebben ontzenuwd. In dat verband heeft de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders belang gehecht aan de volgende omstandigheden:
  - (i) vast is komen te staan dat de deurwaarder een tiental afschriften van appeldagvaardingen heeft gelaten aan W.D. van der Voorden van het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk en dat hij pas nadien de originelen heeft opgemaakt;
  - (ii) tegenover de gedetailleerde verklaring van W.D. van der Voorden van het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk heeft de deurwaarder slechts verklaard dat hij geen concrete herinneringen heeft aan de afgifte van afschriften van het appelexploit in zaak c;

---

¹⁰ Akte Uittaling, nr. 11.

¹¹ Zie de Beslissing van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders van 29 april 2014, rov. 4.3 (productie P.1 zijdens Milieudefensie c.s. bij Akte Uittaling).

- (iii) vaststaat dat de deurwaarder in zaak b vier afschriften aan W.D. van der Voorden heeft gelaten;
  - (iv) het is niet gebruikelijk om in één zaak vier afschriften te laten indien er twee geïntimeerden zijn.
19. Niet valt in te zien waarom het door RDS en SPDC in de tuchtzaak geleverde tegenbewijs in het kader van deze civiele procedure onvoldoende zou zijn of anders gewaardeerd zou moeten worden. Milieudefensie c.s. hebben in de Akte Uitlating inhoudelijk niets ingebracht tegen het oordeel van de tuchtrechter. Milieudefensie c.s. voeren aan dat in de tuchtzaak slechts "twijfel" is gerezen over de vraag of in zaak c afschriften van de appeldagvaarding zijn gelaten, maar dat de mogelijkheid blijft bestaan dat in zaak c wel afschriften zijn gelaten zoals de deurwaarder in het origineel van de appeldagvaarding heeft gerelateerd. Hiermee miskennen Milieudefensie c.s. dat de maatstaf voor het geleverd zijn van tegenbewijs is dat twijfel is gezaaid over de juistheid van de verklaring van de deurwaarder. Dat is in dit geval gebeurd doordat vaststaat dat de deurwaarder in totaal tien (en dus geen twaalf) afschriften heeft gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk, waarvan twee in de zaken a, d en e, en vier in zaak b. De twijfel omtrent het achterlaten van een afschrift van een exploit in zaak c hebben Milieudefensie c.s. in de Akte Uitlating niet weggenomen, zodat ook in de onderhavige civiele procedure moet worden aangenomen dat het tegenbewijs is geleverd. In dit geval is er overigens niet slechts twijfel. De betrokkenen van het kantoor De Brauw Blackstone Westbroek weten zeker dat er op 1 mei 2013 geen enkel afschrift van een appeldagvaarding in zaak c is gelaten aan het kantoor van mr. De Bie Leuveling Tjeenk. Ten overvloede biedt Shell bewijs aan van die stelling door het horen van getuigen, met name de heer W.D. van der Voorden (zie reeds zijn verklaring d.d. 28 mei 2013, productie 44 bij MvA Exhibitie).
20. Ten tweede hebben Milieudefensie c.s. in de Akte Uitlating, par. 4, subsidiair aangevoerd dat sprake zou zijn van een gebrek in de appeldagvaarding in zaak c, dat zou zijn hersteld met het uitbrengen van het exploit op 31 mei 2013. Dit gebrek zou erin bestaan dat "op twee van vier afschriften in de zaak Oguru, Efanga en Milieudefensie tegen RDS en SPDC (200.126.834) [zaak b] een andere eiser had moeten staan".¹²
21. Ook dit betoog gaat niet op. Er is geen sprake van een kennelijke fout of vergissing van de deurwaarder als gevolg waarvan slechts de namen van appellanten verkeerd zouden zijn vermeld. In alle vier afschriften wordt immers ook aangezegd dat in beroep wordt gekomen van de vonnissen die in eerste aanleg zijn gewezen in de zaak tussen Oguru c.s. en RDS en SPDC, met rolnummer 09-0579. Indien de deurwaarder slechts een fout had gemaakt in de

---

¹² Akte Uitlating, nr. 20.

vermelding van de namen van appellanten, zoals Milieudefensie c.s. kennelijk betogen, zou in twee van de vier afschriften wel zijn aangezegd dat in beroep wordt gekomen van de vonnissen die in eerste aanleg zijn gewezen in de zaak tussen Dooh c.s. en RDS en SPDC, met rolnummer 09-1581. Dat is echter niet het geval. De vier afschriften die de deurwaarder in zaak b heeft gelaten, zijn inhoudelijk identiek. Daar komt bij dat, anders dan Milieudefensie c.s. nu aanvoeren, het exploit van 31 mei 2013 niet strekte tot herstel of wijziging van de aanduiding van de appellanten in twee van de vier afschriften die in zaak b aan RDS en SPDC zijn gelaten. In het exploit van 31 mei 2013 wordt immers gerelateerd dat op 1 mei 2013 wél een exploit zou zijn betekend waarin Dooh c.s. in beroep komen tegen de vonnissen van de rechtbank in de zaak met nummer 09-1581.

22. Ten derde stellen Milieudefensie c.s. in de Akte Uittaling, par. 5, dat Shell door het gestelde gebrek – "het vermelden van een andere eiser op de appeldagvaarding" – niet onredelijk in haar belangen zou zijn geschaad. Milieudefensie c.s. miskennen hiermee dat geen sprake is van een dagvaarding die lijdt aan een met nietigheid bedreigd gebrek, maar van het geheel ontbreken van een appeldagvaarding in zaak c. Het leerstuk van de gedekte nietigheid, waarbij de rechter de nietigheid van het exploit van dagvaarding niet uitspreekt als de gedaagde in het geding is verschenen en hij als gevolg van de nietigheid niet onredelijk in zijn belangen is geschaad, is hier dus niet van toepassing.
23. Ten vierde voeren Milieudefensie c.s. in de Akte Uittaling, par. 6, aan dat Shell gezien de omstandigheden redelijkerwijs had kunnen begrijpen dat het de bedoeling van Milieudefensie c.s. was dat ook in zaak c hoger beroep zou worden ingesteld. Voor zover Milieudefensie c.s. hiermee betogen dat Shell gelet op een belangenafweging geen beroep kan doen op het ontbreken van een appeldagvaarding in zaak c, faalt dat betoog gelet op het hiervoor, in nr. 12-13, genoemde arrest HR 21 februari 2014, waaruit volgt dat niet op grond van een belangenafweging kan worden afgeweken van de eis dat binnen de appeltermijn een appeldagvaarding moet worden uitgebracht. Voorts geldt dat juist gelet op de dwingende bewijskracht van art. 157 lid 1 Rv mag worden afgegaan op de vermelding in een appeldagvaarding van de partijnamen en de vonnissen waartegen beroep wordt ingesteld. Van degene tot wie het exploit zich richt, kan niet worden gevergd dat hij gaat gissen naar de bedoeling van de wederpartij.
24. Ten vijfde en tot slot voeren Milieudefensie c.s. in de Akte Uittaling, par. 7, aan dat op de geïntimeerde een verplichting tot een redelijke proceshouding rust. Volgens Milieudefensie c.s. brengt deze verplichting mee dat (de advocaat van) Shell bij de deurwaarder had moeten informeren waarom er in een van de zaken vier afschriften van de appeldagvaarding waren gelaten en in een andere zaak geen afschriften. Dit betoog gaat niet op. De verantwoordelijkheid voor het

tijdig en correct aanwenden van een rechtsmiddel berust bij (de advocaat van) Milieudefensie c.s. Fouten van de in dat verband ingeschakelde deurwaarder komen voor rekening van Milieudefensie c.s. Een advocaat moet zich in de eerste plaats laten leiden door het belang van zijn eigen cliënt. Het is niet aan (de advocaat van) Shell om Milieudefensie c.s. of de door hen ingeschakelde advocaat of deurwaarder te wijzen op (mogelijke) vergissingen. Hier komt nog bij dat Milieudefensie c.s. kennelijk welbewust hebben gewacht tot de tweede helft van de middag van de laatste dag van de appeltermijn om appel in te stellen.¹³ Tegen die achtergrond valt al helemaal niet in te zien dat (de advocaat van) Shell nog diezelfde middag de situatie had moeten doorgronden en contact had moeten opnemen met de deurwaarder.

2.5 Conclusie

25. RDS en SPDC stellen zich op het standpunt dat met de in de MvA Exhibitie, hoofdstuk 3, en de hiervoor gestelde feiten, zoals mede blijkend uit de tuchtprocedure bij de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders,¹⁴ het (tegen)bewijs is geleverd dat de deurwaarder op 1 mei 2013 geen enkel afschrift van een appeldagvaarding in zaak c aan SPDC en RDS heeft gelaten. Daarmee is in zaak c niet binnen de appeltermijn hoger beroep ingesteld. Het hof behoort te verstaan dat in zaak c de appelinstantie is geëindigd, althans dat Milieudefensie c.s. in die zaak in hun hoger beroep niet-ontvankelijk zijn.

---

¹³ Milieudefensie c.s. hebben immers al op de dag van de uitspraak van de rechtbank publiekelijk aangekondigd dat zij zouden appelleren.

¹⁴ Productie P.1.

3 GRONDSLAGEN VORDERINGEN IN DE HOOFDZAAK

3.1 Inleiding

26. Hoofdstuk 2 van de MvG MD bevat een uitvoerige uiteenzetting van de juridische grondslagen naar Nigeriaans recht voor de vorderingen van Milieudefensie c.s. Milieudefensie c.s. gaan in deze fase van het hoger beroep kennelijk uitgebreid op die grondslagen in ter onderbouwing van het rechtmatig belang bij inzage in de gevorderde bescheiden. Milieudefensie c.s. geven echter het Nigeriaanse recht onjuist weer en geven ook een onjuiste uitleg aan de uitspraak van de Engelse rechter in de zaak *The Bodo Community and Others v. SPDC*.
27. Voordat Shell op de door Milieudefensie c.s. gestelde grondslagen ingaat, merkt Shell op dat Milieudefensie c.s. de juridische grondslagen van hun vorderingen in de loop van de procedure in eerste aanleg pas gaandeweg hebben ontwikkeld en steeds hebben aangepast. In de Inleidende dagvaardingen stelden zij dat de zaken beheerst zouden worden door Nederlands recht.¹⁵ Nadat de rechtbank in het tussenvonnis in het exhibitie-incident van 14 september 2011 had beslist dat de vorderingen van Milieudefensie c.s. worden beheerst door Nigeriaans recht, hebben Milieudefensie c.s. bij Conclusie van Replik hun vorderingen getracht te onderbouwen naar dat recht. Zij hebben zich in dat kader beroepen op vier verschillende *common law torts: negligence, nuisance, trespass to chattel* en de *Rule in Rylands v. Fletcher*. In de ter gelegenheid van de pleidooien in de hoofdzaak in eerste aanleg overgelegde legal opinions van Prof. Duruigbo wordt daarnaast ook ingegaan op artikel 11(5)(a) tot en met (c) OPA,¹⁶ maar Milieudefensie c.s. hebben in de Incidentele conclusie terecht opgemerkt dat de "*statutory duties* tijdens de procedure in eerste aanleg grotendeels buiten beschouwing [zijn] gebleven".¹⁷ In appel hebben Milieudefensie c.s. zich voor het eerst expliciet op artikel 11(5)(b) en 11(5)(c) OPA beroepen,¹⁸ naast hun (reeds in eerste aanleg gedane) beroep op zorgplichten die uit de *common law* zouden voortvloeien.¹⁹ Deze nadere uitwerking van de juridische grondslagen van hun vorderingen hebben Milieudefensie c.s. kennelijk ontleend aan het eindvonnis van de rechtbank, waarin de rechtbank uitgebreid ingaat op artikel

¹⁵ Zie Inleidende dagvaardingen, nr. 19.

¹⁶ Productie M.1 bij akte van 11 september 2002, p. 39-41.

¹⁷ In zaken a en b Incidentele conclusie, nr. 23; in zaken c en d Incidentele conclusie, nr. 31.

¹⁸ In zaken a en b Incidentele conclusie, nr. 29-35; in zaken c en d Incidentele conclusie nr. 37-43.

¹⁹ In zaken a en b Incidentele conclusie, nr. 36-64; in zaken c en d Incidentele conclusie, nr. 44-70; in zaken e en f Incidentele conclusie, nr. 27-33; zie ook MvG MD, nr. 51 e.v.

11(5)(a) tot en met (c) OPA.²⁰ Voorts beroepen Milieudefensie c.s. zich thans op de uitspraak in de Engelse Bodo-zaak.

28. Milieudefensie c.s. beroepen zich in de MvG MD, par. 2.2, allereerst op het recht op een schoon leefmilieu. Daarnaast voeren Milieudefensie c.s. in de MvG MD drie grondslagen aan voor hun vorderingen tegen SPDC:
- (i) wettelijke aansprakelijkheid op grond van de OPA (par. 2.3.1 MvG MD);
  - (ii) wettelijke aansprakelijkheid op grond van andere bepalingen, waaronder art. 36 Petroleum Act (par. 2.3.2 MvG MD);
  - (iii) *common law tort of negligence*, al dan niet ingevuld door normen uit Nigeriaanse wet- en regelgeving (par. 2.4 en 2.5 MvG MD).
29. De grondslag voor de aansprakelijkheid van RDS, Shell Transport en SPNV is volgens Milieudefensie c.s. gelegen in de uitspraak van de Engelse Court of Appeal in de zaak *Chandler v. Cape* (zie MvG MD, par. 2.7).
30. Deze grondslagen worden in dit hoofdstuk achtereenvolgens besproken. Hierna licht Shell allereerst toe dat er geen basis is in het Nigeriaanse recht voor de stelling van Milieudefensie c.s. dat SPDC aansprakelijk zou kunnen zijn indien de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt.

3.2 Geen aansprakelijkheid in geval van sabotage

31. Milieudefensie c.s. hebben de aansprakelijkheid van SPDC in eerste aanleg aanvankelijk primair gegrond op de stelling dat de lekkages zouden zijn veroorzaakt door gebrekkig onderhoud. Nadat de rechtbank in het tussenvonnissen van 14 september 2011 voorlopig had geoordeeld dat de lekkages door sabotage zijn veroorzaakt, zijn Milieudefensie c.s. voor het anker gaan liggen dat SPDC aansprakelijk zou zijn op grond van *negligence* vanwege het niet-voorkomen van sabotage. In hoger beroep handhaven Milieudefensie c.s. dit betoog en hebben zij dit – kennelijk in navolging van de eisers in de Engelse Bodo-zaak – uitgebreid met de stelling dat SPDC (ook) op grond van artikel 11(5)(b) OPA aansprakelijk kan zijn voor de gevolgen van een olie lekkage die is veroorzaakt door sabotage, indien zij heeft nagelaten haar pijpleidingen te beschermen ("*to protect*") tegen sabotage.²¹
32. Dit betoog vindt geen steun in het Nigeriaanse recht. Sabotage bevrijdt de operator van aansprakelijkheid, ongeacht de grondslag waarop de aansprakelijkheid voor de gevolgen van een olie lekkage berust. Prof. Oditah

²⁰ In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.43-4.45; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.41 tot en met 4.43; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.36-4.38.

²¹ Zie o.a. in zaak b Incidentele conclusie, nr. 34; in zaak c Incidentele conclusie, nr. 42; zie ook MvG MD, nr. 27 en 31.

heeft in zijn legal opinions toegelicht dat "[s]abotage is recognized as a complete defence against the civil liability of an operator for pollution".²² Dat de *operator* niet aansprakelijk is in geval van sabotage, moet worden gezien in de Nigeriaanse maatschappelijke context. Olie-diefstal en illegale raffinage zijn in Nigeria, en in de Niger Delta in het bijzonder, een wijdverspreid probleem.²³ De omvang van het illegale aftappen van ruwe olie bij installaties en uit pijpleidingen wordt geschat op ten minste 150.000 vaten per dag.²⁴ SPDC verwijderd met enige regelmaat illegale tappunten in de circa 6.000 kilometer pijpleiding die zij in de Niger delta beheert. Die taps worden op systematische wijze geplaatst door criminele bendes die olie stelen. Ook worden opzettelijk lekkages veroorzaakt met het doel om (te proberen om) schadevergoeding te ontvangen of om betaalde opruimwerkzaamheden te kunnen verrichten. Tegen deze achtergrond bestaat in Nigeria de zorg dat de mogelijkheid van aansprakelijkheid van een *operator* in geval van sabotage een prikkel zou vormen om sabotage te plegen. Dit wordt overigens ook bevestigd in het rapport van Amnesty International dat Milieudefensie c.s. hebben overgelegd als productie O.3.²⁵

"The apparent reason for this legal provision [uitsluiting aansprakelijkheid bij sabotage] is that if compensation were paid for oil spills due to sabotage this would encourage sabotage."

33. Geen van de door Milieudefensie c.s. in eerste aanleg geraadpleegde Nigeriaanse juristen heeft dan ook een uitspraak kunnen noemen, waarin aansprakelijkheid werd aangenomen in een geval waarin vaststond dat de lekkage door sabotage was veroorzaakt. De rechtbank heeft in het eindvonnis terecht vastgesteld dat "[i]n Nigeriaanse uitspraken waarin is geconstateerd dat sprake was van sabotage, tot dusver steeds [is] geoordeeld dat de *operator* niet aansprakelijk was".²⁶ Er is in de Nigeriaanse rechtspraak dus geen enkel precedent waarin de *operator* van een oliepijpleiding of -installatie aansprakelijk is gehouden vanwege het treffen van onvoldoende beveiligingsmaatregelen in

---

²² Zie o.a. Third Supplementary Opinion Prof. Oditah in zaak c, nr. 13 (productie 33 bij CvD).

²³ Zie ook in zaak b eindvonnis, rov. 4.47 slot; in zaak c eindvonnis, rov. 4.45 slot; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.40 slot.

²⁴ Zie pleitaantekeningen Shell d.d. 11 oktober 2012, nr. 2.

²⁵ Zie het rapport van Amnesty (productie O.3), p. 56.

²⁶ Zie in zaak b eindvonnis, rov. 4.47; in zaak c eindvonnis, rov. 4.45; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.40. Zie ook Pleitaantekeningen Shell d.d. 11 oktober 2012, nr. 10, en de daar aangehaalde Third Supplementary Opinion van Prof. Oditah, nr. 22: "I am not aware of any reported Nigerian decision where the court found that, although the operator proved that there was indeed sabotage, the operator was nevertheless held liable on the basis that it failed to take reasonably precautionary measures to prevent the offending act."

het geval de lekkage door sabotage is veroorzaakt.²⁷ Ook Amnesty International erkent in het door Milieudefensie c.s. overgelegde rapport (productie O.3) dat naar huidig Nigeriaans recht aansprakelijkheid in geval van sabotage is uitgesloten en pleit voor een wetswijziging op dat punt:

"If the spill is recorded as caused by sabotage or theft, the affected community gets no compensation, regardless of the damage done to their farms and fisheries. This is based on a provision in Nigeria's oil legislation which Amnesty International and the Centre for Environment, Human Rights and Development believe needs to be amended. Oil companies should be held responsible for a spill that is due to sabotage or theft if they have failed to take sufficient measures to prevent tampering with their infrastructure."²⁸

34. De Nederlandse rechter moet het Nigeriaanse recht toepassen op dezelfde wijze als dit in Nigeria geschiedt.²⁹ Nu de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt, is er naar Nigeriaans recht geen ruimte om SPDC daarvoor aansprakelijk te houden. Voor deze fase 1 van het hoger beroep betekent dit dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden waarmee zij willen aantonen dat SPDC onvoldoende maatregelen zou hebben genomen om sabotage van de pijpleidingen nabij Goi en Oruma, en de wellhead nabij Ikot Ada Udo te voorkomen.
35. Zoals Shell in de MvG Shell³⁰ reeds heeft aangestipt, betekent het voorgaande dat de rechtbank in zaak f ten onrechte tot de conclusie is gekomen dat "SPDC een *tort of negligence* jegens Akpan heeft gepleegd door IBIBIO-I vóór de twee olie lekkages bij Ikot Ada Udo in 2006 en 2007 onvoldoende te beveiligen tegen de toen op eenvoudige wijze gepleegde sabotage".³¹ Shell zal daartegen in fase 2 van het hoger beroep grieven richten. In het kader van de gevorderde exhibitie van bescheiden is thans reeds van belang dat dit oordeel dus geen steun vindt in enige uitspraak van een Nigeriaanse rechter, ook niet in de door de rechtbank aangehaalde uitspraak in de zaak *SPDC v. Otoko* (zie daarover nr. 66 e.v. hierna).

---

²⁷ Zie ook de opinie van Prof. Oditah (productie 47 bij MvG Shell), nr. 5: "there is no single Nigerian decision, reported or unreported, in which an operator has been deprived of the defence of sabotage either under section 11(5)(c) of the Oil Pipelines Act or in the context of the tort of negligence on the basis that, although sabotage was established, the operator took insufficient precautions to prevent the sabotage."

²⁸ Productie O.3, p. 5; zie ook p. 56.

²⁹ Zie MvG Shell, nr. 40-45.

³⁰ MvG Shell, nr. 24-25.

³¹ Eindvonnis in zaken e en f, rov. 4.46.

3.3 Recht op schoon leefmilieu

36. In par. 2.2 MvG MD beroepen Milieudefensie c.s. zich allereerst op "hun recht op een schoon leefmilieu". Milieudefensie c.s. verwijzen naar de uitspraak in de zaak *Gbemre v. SPDC* en stellen dat "door de veelvuldige blootstelling aan olievervuiling als gevolg van de praktijken van Shell, een inbreuk wordt gemaakt op hun recht op een schoon leefmilieu".³²
37. Shell merkt op dat Milieudefensie c.s. niet duidelijk maken welke vorderingen zij baseren op de gestelde inbreuk op het recht op een schoon leefmilieu. Voor zover enige vordering van Milieudefensie c.s. op deze grondslag is gebaseerd, verzuimen Milieudefensie c.s. aan te geven wat de relevantie van deze grondslag is naast de andere grondslagen waar Milieudefensie c.s. beroep op doen. Het is Shell dan ook niet duidelijk wat de relevantie van deze grondslag is voor de gevorderde exhibitie van bescheiden. Milieudefensie c.s. stellen dat zij bij grieven in de hoofdzaak nader zullen onderbouwen dat inbreuk wordt gemaakt op het recht op een schoon leefmilieu.³³ Tegen die achtergrond volstaat Shell in dit stadium met een verwijzing naar de in eerste aanleg overgelegde opinie van Prof. Oditah, waarin wordt ingegaan op de beweerde inbreuk op mensenrechten als grondslag voor de vorderingen van Milieudefensie c.s. en de zaak *Gbemre v. SPDC*.³⁴

"6 First, the mere allegation that SPDC violated the human rights of the Plaintiffs or members of their community cannot, on its own, constitute damage or give rise to a claim for recoverable damage. If the Plaintiffs' position is that SPDC has a liability in tort because of alleged human rights violation as such, the contention is unsound.

7 Second, the decision in **Gbemre** has been appealed and does not in any event represent Nigerian law. In the more recent case of **Okpara v SPDC**, Justice Nwodo of the Federal High Court refused to follow the decision in **Gbemre**, which cannot therefore be regarded as authoritative.

8 Third, even if, contrary to my opinion, the **Gbemre** case is regarded as authoritative, the gas flaring which had been continuous for very many years in that case is altogether different from an oil spill caused by sabotage and which has been cleaned up to the satisfaction of the relevant Nigerian regulatory authority.

9 Fourth, as the Plaintiffs acknowledge, only a serious environmental

---

³² MvG MD, nr. 19 en 22.

³³ MvG MD, nr. 22.

³⁴ Prof. Oditah, Third Supplementary Opinion d.d. 13 maart 2012, nr. 6-10.

pollution may amount to a human rights violation in countries (which does not include Nigeria) that have recognized such liability. Even so, it is not every negligent oil spill, nuisance, trespass or liability under the rule in *Rylands v Fletcher* that constitutes a violation of human rights. The Plaintiff's pleadings do not in any event allege with sufficient specificity that [the oil spill near Goi, Oruma or Ikot Ada Udo] amounted to a serious environmental pollution, especially given that the spill has been cleaned up and remedied (...) and that NOSDRA (which is the relevant government agency) has certified the clean up and remediation.

10 Finally, Nigerian law does not recognize the horizontal effect of the right to life and human dignity in the environmental context. The jurisprudence of the ECHR upon which the Plaintiffs rely does not form part of Nigerian law."

38. Milieudefensie c.s. hebben de opinie van Prof. Oditah op dit punt niet gemotiveerd weersproken. Ook gaan Milieudefensie c.s. niet in op de overwegingen van de rechtbank in het eindvonnis met betrekking tot de beweerde mensenrechtenschendingen. De rechtbank heeft overwogen dat er een wezenlijk verschil is tussen de zaak *Gbemre v. SPDC* en de onderhavige kwestie, omdat het in *Gbemre* ging om een mensenrechtenschending door een actieve gedraging (het opzettelijk affakkelen van gas gedurende een lange periode), terwijl SPDC in dit geval geen actieve gedraging maar nalatigheid wordt verweten. De rechtbank heeft tevens overwogen dat er tot dusver ook geen Nigeriaanse uitspraken bestaan waarin een laakbaar nalaten in horizontale verhoudingen en in het geval van sabotage door een derde als een inbreuk op een mensenrecht wordt beschouwd. Om die reden heeft de rechtbank de gevorderde verklaring voor recht dat Shell aansprakelijk is voor de aantasting van de lichamelijke integriteit van de Nigeriaanse eisers door het leven in een vervuilde leefomgeving, afgewezen.³⁵ Nu Milieudefensie c.s. niet aangeven wat zij menen te kunnen inbrengen tegen deze overwegingen van de rechtbank en daarnaast verzuimen aan te geven wat de relevantie van deze grondslag is voor de gevorderde exhibitie van bescheiden, kan deze grondslag in deze fase 1 van het hoger beroep verder buiten beschouwing blijven.

---

³⁵ Zie in zaken a en b eindvonnis, rov. 4.62; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.60; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.56.

3.4 De Oil Pipelines Act

3.4.1 Aansprakelijkheid op grond van OPA; uitleg artikel 11(5)(b) en 11(5)(c) OPA

39. Ten aanzien van de OPA geldt dat Milieudefensie c.s. miskennen dat aansprakelijkheid op grond van art. 11(5)(c) OPA is uitgesloten als de lekkage is veroorzaakt door sabotage ("*the malicious act of a third party*"). Anders dan Milieudefensie c.s. bepleiten, volgt uit art. 11(5)(b) OPA niet dat SPDC in geval van sabotage alsnog aansprakelijk kan zijn als zij onvoldoende maatregelen heeft genomen om sabotage te voorkomen. Dit brengt mee dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in documenten die volgens Milieudefensie c.s. zouden aantonen dat SPDC heeft nagelaten om adequate maatregelen te nemen tegen sabotage. Shell licht dit hierna nader toe.
40. De OPA bepaalt in artikel 11(5) voor zover relevant:
- "The holder of a licence shall pay compensation –
[...]
- (b) to any person suffering damage by reason of any neglect on the part of the holder or his agents, servants or workmen to protect, maintain or repair any work structure or thing executed under the licence, for any such damage not otherwise made good; and
- (c) to any person suffering damage (other than on account of his own default or on account of the malicious act of a third person) as a consequence of any breakage of or leakage from the pipeline or an ancillary installation, for any such damage not otherwise made good."
41. Van alle door Milieudefensie c.s. aangehaalde grondslagen is alleen artikel 11(5)(c) OPA specifiek toegesneden op het recht op schadevergoeding wegens een olie lekkage. Dit artikel behelst een risicoaansprakelijkheid ("*strict liability*") van de *licence holder* (ook wel aangeduid als de *operator*) van de pijpleiding waar het lek is opgetreden, in dit geval SPDC. De aansprakelijkheid van de *license holder* berust dus niet op een zorgplichtschending. De *license holder* is uit hoofde van de wet aansprakelijk, tenzij de lekkage het gevolg is van de *own default* van de eiser, of van *the malicious act of a third person*.
42. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt. Daaraan heeft de rechtbank in het eindvonnis de conclusie verbonden dat "SPDC op grond van *section 11 (5) (c) OPA* [...] niet aansprakelijk [kan] zijn voor schade die is veroorzaakt door het ontstaan van

deze olie lekkage[s]".³⁶

43. Milieudefensie c.s. hebben in hoger beroep, zoals gezegd (zie hiervoor, nr. 31), de stelling betrokken dat SPDC (ook) op grond van artikel 11(5)(b) OPA aansprakelijk kan zijn voor de gevolgen van een olie lekkage indien zij heeft nagelaten haar pijpleidingen te beschermen ("to protect") tegen sabotage.³⁷ Dit is onjuist. Uit artikel 11(5)(b) OPA kan niet worden afgeleid dat SPDC aansprakelijk kan zijn voor de gevolgen van een olie lekkage die is veroorzaakt door sabotage, indien SPDC nalatig zou zijn geweest door de sabotage niet te voorkomen (behoudens een hierna te noemen theoretisch uitzonderingsgeval).
44. Met de door Milieudefensie c.s. bepleite lezing van artikel 11(5)(b) OPA zou het bevrijdende sabotageverweer van artikel 11(5)(c) OPA worden ondergraven. Waar artikel 11(5)(c) OPA aansprakelijkheid van de *operator* uitsluit in geval van sabotage, dient artikel 11(5)(b) OPA niet aldus te worden uitgelegd dat de *operator* in geval van sabotage toch aansprakelijk kan zijn als hij zijn olijepijpleidingen of -installaties onvoldoende tegen sabotage heeft beschermd. Naar Nigeriaans recht moeten wet- en regelgeving zodanig worden uitgelegd dat tegenstrijdigheden of inconsistenties worden vermeden. Het ligt niet voor de hand dat als SPDC niet aansprakelijk is op grond van artikel 11(5)(c) OPA, Milieudefensie c.s. wel succes zouden kunnen hebben op grond van een van de andere grondslagen, waaronder artikel 11(5)(b) OPA. Op die manier zou het sabotageverweer betekenisloos worden en dat kan, gelet op de achtergrond van het bevrijdende sabotageverweer (zie nr. 32 hiervoor), niet de bedoeling zijn.
45. Anders dan Milieudefensie c.s. in de MvG MD stellen,³⁸ blijkt uit de uitspraak van Justice Akenhead in de Engelse Bodo-zaak niet dat SPDC op grond van artikel 11(5)(b) OPA aansprakelijk kan zijn wegens het niet-voorkomen van sabotage. In de Bodo-zaak lag de vraag voor "whether SPDC can be liable under Section 11(5)(b) of the OPA 1990 to pay just compensation for damage caused by oil from its pipelines that has been released as the result of illegal bunkering and/or illegal refining",³⁹ dat wil zeggen in geval van "the malicious act of a third person". Milieudefensie c.s. stellen dat Justice Akenhead deze vraag "bevestigend" beantwoordt,⁴⁰ maar dat is evident onjuist. Het antwoord

---

³⁶ In zaak b eindvonnis, rov. 4.43; in zaak c eindvonnis, rov. 4.41; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.36.

³⁷ Zie o.a. in zaak b Incidentele conclusie, nr. 34; in zaak c Incidentele conclusie, nr. 42; zie ook MvG MD, nr. 27 en 31.

³⁸ MvG MD, nr. 30.

³⁹ Zie productie O.1, "Issue 2" op p. 35.

⁴⁰ MvG MD, nr. 30.

van Justice Akenhead luidt namelijk letterlijk:⁴¹

"The answer to Issue 2 is strictly speaking "No"; there has to be neglect on the part of the licensee. It is conceivable however that neglect by the licensee in the protection of the pipeline (as defined above) which can be proved to be the enabling cause of preventable damage to the pipeline by people illegally engaged in bunkering which causes spillage could give rise to a liability; this may be difficult to prove but there is that theoretical possibility. I can not at the moment see that damage caused from illegal refining by criminal gangs of crude oil criminally taken from pipelines which have been broken into could fall within a duty "to protect...any work structure or thing executed under the licence" because (I assume) that the illegal refinery has not been executed under licence by the licensee."

46. Justice Akenhead beantwoordt in de Bodo-zaak de vraag of SPDC aansprakelijk kan zijn wegens beweerdelijk nalaten van SPDC om sabotage te voorkomen dus met een duidelijk "no". Wel overweegt hij ten overvloede dat in theorie niet is uitgesloten dat de operator in geval van sabotage aansprakelijk kan zijn op grond van artikel 11(5)(b) OPA, maar in de praktijk zal dit zich zelden voordoen, omdat daarvoor nodig is dat bewezen wordt dat sprake is van (i) nalatigheid ("*neglect*") van de *operator*, die (ii) "the enabling cause of preventable damage to the pipeline" is. Die omstandigheden deden zich in de Bodo-zaak niet voor, en doen zich ook in de onderhavige zaken niet voor.
47. Justice Akenhead overweegt uitdrukkelijk dat artikel 11(5)(b) OPA niet zo kan worden uitgelegd dat daaruit de verplichting voor SPDC zou voortvloeien om duizenden kilometers pijpleiding te bewaken om deze te beschermen tegen sabotage.⁴²

"(...) I am confident that "protect" can not have been intended to mean that protection was to involve policing or military or paramilitary defence of the pipelines."

48. Van *neglect* om een pijpleiding te beschermen in de zin van artikel 11(5)(b) OPA zal in geval van sabotage dan ook slechts in hele uitzonderlijke gevallen sprake zijn. Als voorbeeld van een geval waarin van de *operator* mogelijk gevergd kan worden dat hij maatregelen neemt, noemt Justice Akenhead de situatie waarin de *operator* over concrete informatie beschikt waar en wanneer een bepaalde pijpleiding gesaboteerd gaat worden. In dat geval kan van de *operator* bijvoorbeeld gevergd worden dat hij de politie belt.⁴³

---

⁴¹ Productie O.1, rov. 93.

⁴² Productie O.1, rov. 92 sub (d).

⁴³ Productie O.1, rov. 92 sub (g), door Milieudefensie c.s. aangehaald in MvG MD, nr. 29.

"Short of a policing or military or paramilitary defence of the pipelines, it is my judgment that the protection requirement within Section 11(5)(b) involves a general shielding and caring obligation. An example falling within this would be the receipt by the licensee of information that malicious third parties are planning to break into the pipeline at an approximately definable time and place; protection could well involve informing the police of this and possibly facilitating access for the police if requested."

49. Dit valt te begrijpen vanuit de gedachte dat indien een *operator* wéét dat een specifieke pijpleiding op een bepaald tijdstip gesaboteerd gaat worden, redelijkerwijs verlangd kan worden dat de *operator* de politie waarschuwt. Anders dan Milieudefensie c.s. ingang trachten te doen vinden, kan de overweging van Justice Akenhead niet zo worden gelezen dat een *operator* op grond van artikel 11(5)(b) OPA steeds aansprakelijk is indien hij niet voorkomt dat zijn oliepijpleidingen of -installaties worden gesaboteerd. Integendeel, Justice Akenhead erkent in de Bodo-zaak juist dat sabotage de *operator* bevrijdt van aansprakelijkheid.
50. Het voorgaande betekent dat aansprakelijkheid van de *operator* op grond van artikel 11(5)(c) OPA is uitgesloten als de lekkage is veroorzaakt door sabotage. Er is naar Nigeriaans recht geen ruimte om in geval van sabotage de *operator* alsnog aansprakelijk te achten op grond van artikel 11(5)(b) OPA op de grond dat onvoldoende zou zijn gedaan om de pijpleidingen tegen sabotage te beschermen (laat staan dat ter zake de bewijslast op de *operator* zou rusten, zoals Milieudefensie c.s. ten onrechte stellen in MvG MD, nr. 32 en 34). Dit kan anders zijn indien de *operator* van tevoren wist waar en wanneer een bepaalde pijpleiding zou worden gesaboteerd, maar daaromtrent hebben Milieudefensie c.s. niets gesteld.

3.4.2 Common law tort of negligence speelt geen rol; OPA is exclusief

51. Milieudefensie c.s. stellen dat een vordering tot schadevergoeding in verband met een olie lekkage zowel op wettelijke aansprakelijkheid als op de *common law* kan worden gestoeld.⁴⁴ Dit is onjuist.
52. Anders dan Milieudefensie c.s. bepleiten, is de *common law* in Nigeria slechts van toepassing voor zover de kwestie niet wordt beheerst door specifieke Nigeriaanse wet- of regelgeving, zoals de OPA. Shell verwijst korthedshalve naar de uitspraak van Justice Akenhead (productie O.1), die de vraag "whether the OPA provides an exclusive code for compensation for people affected by oil

---

⁴⁴ MvG MD, nr. 43.

spillages, exclusive in the sense that the common law is excluded", als volgt beantwoordt:⁴⁵

"My answer to Issue 1 is "Yes"."

53. Waar het gaat om vorderingen tot schadevergoeding vanwege een olie lekkage uit een pijpleiding of een "ancillary installation" zoals bedoeld in de OPA, is – zoals Milieudefensie overigens ook onderkennen⁴⁶ – de OPA exclusief in die zin dat er daarnaast geen ruimte is voor toepassing van de *common law*. Justice Akenhead overweegt:⁴⁷

"63. In conclusion, I have formed the clear view and I find that the OPA does provide a sufficiently wide code to cover the whole operation of the searching for routes (the survey stage), the regulation of the licence holder by licence, by the statute itself and by statutory regulations, the taking possession of the requisite land, the construction, maintenance and operation of the pipeline, a broad largely causation based compensation scheme, specific procedures relating to compensation such as were not available elsewhere at the time and procedures at the end of the licence.(...)"

64. I also find that under Nigerian law the common law has been superseded by the OPA in respect of the financial remedies available for land injuriously affected and for damage caused by neglect in the protection, maintenance and operation of the licensed pipelines or caused by a breakage or leakage of such pipelines (with the specified exceptions)."

54. Bij deze stand van zaken kunnen de vorderingen van Milieudefensie c.s. tegen SPDC niet worden gegrond op de *common law tort of negligence*.⁴⁸ Milieudefensie c.s. hebben dan ook geen rechtmatig belang bij inzage in bescheiden waarmee zij willen aantonen dat SPDC een op de *common law* gebaseerde zorgplicht zou hebben geschonden.⁴⁹

---

⁴⁵ Productie O.1, "Issue 1" op p. 7, rov. 21, en het antwoord in rov. en 69.

⁴⁶ MvG MD, nr. 42.

⁴⁷ Productie O.1, rov. 63-64.

⁴⁸ In het eindvonnis heeft de rechtbank dan ook ten onrechte overwogen dat naar Nigeriaans recht "de jurisprudentie over de *tort of negligence* in het algemeen ook van toepassing is in het kader van de uitleg van [artikel 11(5)(b) OPA]" en ook ten onrechte de *tort of negligence* en de Nigeriaanse uitspraak in de zaak *SPDC v. Otoko* aan haar oordeel ten grondslag gelegd. Shell zal in fase 2 van het hoger beroep tegen dit oordeel opkomen.

⁴⁹ Zie bijv. MvG MD, nr. 328, 339, 348, 354.

3.5 Overige wettelijke bepalingen geven geen aanspraak op schadevergoeding

55. In par. 2.3.2 MvG MD stellen Milieudefensie c.s. nog dat aansprakelijkheid voor een olie lekkage kan worden gegrond op artikel 36⁵⁰ van Afdeling 1 van de Petroleum Act, dan wel op artikel 23 van de Petroleum (Drilling and Production) Regulations. Dit is onjuist. De door Milieudefensie c.s. aangehaalde bepalingen voorzien niet in een aanspraak op schadevergoeding. Shell verwijst in dit verband naar de uitspraak van Justice Akenhead, die overweegt:⁵¹

"(...) The Petroleum Act 1969 does provide for vesting all petroleum in the State, for licensing for oil exploration, prospecting and extraction and for overall control of petroleum products (including the sale and distribution within Nigeria). It contains important provisions regulating oil refineries. Regulations can be and have been made and various offences were created. There is nothing in the main part of the Act about compensation but the First Schedule provides for what should be in licences (Section 2). Paragraph 37 states that the holder of an oil exploration or prospecting licence or oil mining lease shall "be liable to pay fair compensation for the disturbance of surface or other rights to any person who owns or is in lawful occupation of the licensed or leased lands". It is unclear if or how this obligation can be enforced by such owners or occupiers, albeit the licensor could enforce it against the licensee, such that if the licensee did not compensate it would be in breach of the licence. The Petroleum Act clearly does not provide as wide a code as the OPA and the compensation provisions are much more limited. There has been no evidence as to why there are such differences between the regimes under the two Acts. One obvious point is that, whilst pipelines will criss-cross the Niger Delta, the refineries and oil fields themselves will be geophysically more confined than the pipelines." (onderstreping toegevoegd)

56. In het licht van deze overweging had het op de weg van Milieudefensie c.s. gelegen duidelijkheid te scheppen wat de relevantie is van de Petroleum Act of de Petroleum (Drilling and Production) Regulations voor hun vorderingen, nu specifieke bepalingen daaromtrent vergelijkbaar met (artikel 11(5)(c) van) de OPA ontbreken. Immers, uit de overweging van Justice Akenhead blijkt dat de door Milieudefensie c.s. aangehaalde bepalingen geen aanspraak scheppen op schadevergoeding die vergelijkbaar is met artikel 11(5)(c) OPA. Evenmin is er jurisprudentie bekend waarin een operator aansprakelijk is gehouden voor een olie lekkage die door sabotage is veroorzaakt op grond van de Petroleum Act of de Petroleum (Drilling and Production) Regulations. Bij deze stand van zaken bieden deze regelingen geen alternatieve grondslag voor een vordering tot

---

⁵⁰ Waarschijnlijk bedoelen Milieudefensie c.s. hier artikel 37; zie ook hierna.

⁵¹ Productie O.1, rov. 67.

schadevergoeding.

3.6 Geen aansprakelijkheid wegens niet-voorkomen sabotage op grond van *common law tort of negligence*

57. Voor zover de aansprakelijkheid van SPDC ondanks het voorgaande beoordeeld zou moeten worden op grond van de *common law tort of negligence*, geldt dat de rechtbank in het eindvonnis ten onrechte heeft geoordeeld dat een *operator* naar Nigeriaans recht "in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage van een specifieke oliepijpleiding of olie-installatie te beperken".⁵² Zoals in par. 3.2 is toegelicht, is er in de Nigeriaanse rechtspraak geen enkel precedent waarin de *operator* van een oliepijpleiding of -installatie aansprakelijk is gehouden vanwege het treffen van onvoldoende maatregelen om sabotage te voorkomen, ook niet op grond van *negligence*.
58. Voor het oordeel van de rechtbank dat "een *operator* in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage van een specifieke oliepijpleiding of olie-installatie te beperken" en dat (in zaak f) "SPDC een specifieke *tort of negligence* heeft gepleegd jegens Akpan door IBIBIO-I vóór deze twee olie lekkages [van 2006 en 2007] onvoldoende te beveiligen tegen de toen op eenvoudige wijze gepleegde sabotage en dat SPDC aansprakelijk is voor de schade die Akpan daardoor heeft geleden",⁵³ is zoals gezegd geen steun te vinden in enige uitspraak van een Nigeriaanse rechter, ook niet in de door de rechtbank aangehaalde uitspraak in de zaak *SPDC v. Otoko*. De rechtbank heeft terecht geconstateerd dat er "[i]n de Nigeriaanse rechtspraak tot dusver geen precedent [bestaat] waarin een *operator* zoals SPDC aansprakelijk is gehouden voor schade als gevolg van een olie lekkage op grond van een *tort of negligence*, omdat de *operator* een algemene *duty of care* had geschonden om sabotage door derden aan haar oliepijpleiding of olie-installatie te voorkomen" en dat "[i]n Nigeriaanse uitspraken waarin is geconstateerd dat sprake was van sabotage, tot dusver steeds [is] geoordeeld dat de *operator* niet aansprakelijk was".⁵⁴

---

⁵² In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.48; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.46; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.41.

⁵³ Eindvonnis (zaken e en f), rov. 4.45.

⁵⁴ Zie in zaak b eindvonnis, rov. 4.47; in zaak c eindvonnis, rov. 4.45; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.40. Zie ook Pleitaantekeningen Shell d.d. 11 oktober 2012, nr. 10, en de daar aangehaalde Third Supplementary Opinion van Prof. Oditah, nr. 22: "I am not aware of any reported Nigerian decision where the court found that, although the operator proved that there

59. Door te oordelen dat SPDC in zaak f jegens Akpan aansprakelijk is omdat – kort gezegd – sabotage in Nigeria veel voorkomt en de "sabotage aan IBIBIO-I in feite buitengewoon gemakkelijk te realiseren" was, zodat SPDC (meer of betere) maatregelen had moeten nemen om de sabotage nabij Ikot Ada Udo van 2006 en 2007 te voorkomen, is de rechtbank verder gegaan dan enige Nigeriaanse rechter. Dat is in strijd met het principe dat de Nederlandse rechter buitenlands recht dient toe te passen op dezelfde wijze als dit in het betrokken land geschiedt, en dat voor de Nederlandse rechter die buitenlands recht toepast, geen plaats is voor "zelfstandig optreden, een nieuwe analogie gebruiken, door nieuwe combinatie van regels een nieuwe regel opstellen [of] zelf recht vormen op doelmatigheidsoverwegingen".⁵⁵
60. Ondanks het ontbreken van een precedent heeft de rechtbank geoordeeld dat naar Nigeriaans recht "niet is uitgesloten dat een *operator* in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage [...] te voorkomen".⁵⁶ De rechtbank leidt dit af uit de door partijen overgelegde opinies en uit één enkele zinsnede in de Nigeriaanse uitspraak in de zaak *SPDC v. Otoko*. Dit oordeel van de rechtbank berust op een onjuiste interpretatie van de opinie van Prof. Oditah en van *SPDC v. Otoko*. SPDC zal in fase 2 van het hoger beroep grieven richten tegen dit oordeel, maar licht hierna reeds toe dat dit oordeel onjuist is. Een en ander is in deze fase van het hoger beroep relevant, omdat dit meebrengt dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden waarmee zij willen aantonen dat SPDC onvoldoende maatregelen heeft genomen om de litigieuze sabotage te voorkomen.
61. De overweging van de rechtbank dat "de door partijen geraadpleegde professoren in hun geproduceerde *legal opinions*" erkennen dat "naar Nigeriaans recht niet is uitgesloten dat een *operator* in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage van een specifieke oliepijpleiding of olie-installatie te beperken",⁵⁷ betekent niet dat uit de opinie van de door Shell geraadpleegde Prof. Oditah volgt dat SPDC in dit geval ook daadwerkelijk aansprakelijk zou zijn. Dit volgt evenmin uit de

---

was indeed sabotage, the operator was nevertheless held liable on the basis that it failed to take reasonably precautionary measures to prevent the offending act."

⁵⁵ Zie MvG Shell, nr. 40-45, in het bijzonder de geciteerde passage uit het Algemeen Deel van Scholten in nr. 44.

⁵⁶ Zie in zaak b eindvonnis, rov. 4.48; in zaak c eindvonnis, rov. 4.46; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.41. Zie hierover ook reeds Pleitaantekeningen Shell d.d. 11 oktober 2012, nr. 12.

⁵⁷ In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.48; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.46; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.41.

door de rechtbank aangehaalde uitspraak in de zaak *SPDC v. Otoko* (zie hierna nr. 66 e.v.). Prof. Oditah heeft in zijn opinie tot uitdrukking gebracht dat hoewel sabotage een *complete defence* biedt, niet ondenkbaar is dat een *operator* op grond van de *common law* aansprakelijk is voor het niet-voorkomen van sabotage, maar dat daarvoor dan wel vereist is dat zich bijzondere of uitzonderlijke omstandigheden voordoen. Het enkele feit dat sabotage in Nigeria veel voorkomt, dat sabotage gemakkelijk te plegen is of dat het relatief eenvoudig is om maatregelen te treffen, is in dat verband onvoldoende. Prof. Oditah concludeert op dat punt.⁵⁸

"I am of the view that SPDC had no duty of care to prevent the sabotage. Whilst there may be special or exceptional circumstances where an operator could be required to take reasonable steps to prevent a known or anticipated sabotage, I am not aware of such circumstances in this case."

En verderop in zijn opinie:⁵⁹

"The mere allegation that SPDC could foresee sabotage of its installations in the Niger Delta in general, is not sufficient in this regard."

62. In de opinie van Prof. Oditah die Shell bij MvG Shell heeft overgelegd (productie 47), heeft Prof. Oditah als volgt gereageerd op het oordeel van de rechtbank.⁶⁰

"The District Court appears to have found a duty of care to exist simply on the basis of the likelihood of harm, in the absence of any preventative measures, other than removing the hand wheels of the Christmas tree, in particular, leaving the wellhead uncapped. However, absent a special relationship or a dangerous situation negligently created by a defendant, the mere *likelihood of harm* has been firmly rejected as a touchstone of liability for third party wrongdoing, because Nigerian law recognises no legal duty to prevent harm to another person: (...)."

63. En over de overweging van de rechtbank dat "naar Nigeriaans recht niet is uitgesloten dat een *operator* in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage van een specifieke oliepijpleiding of olie-installatie te beperken, zegt Prof. Oditah.⁶¹

---

⁵⁸ Zie Third Supplementary Opinion Prof. Oditah, nr. 24.

⁵⁹ Zie Third Supplementary Opinion Prof. Oditah, nr. 37 (zaak f, productie 34).

⁶⁰ Opinion Prof. Oditah (productie 47), nr. 7.

⁶¹ Opinion Prof. Oditah (productie 47), nr. 11.

"This is not a correct statement of Nigerian law. On the contrary, it places the cart before the horse. There has to be a special relationship between the parties or a negligently created dangerous situation by a defendant before a specific duty to prevent likely harm or sabotage can arise. As I have noted at paragraph 5 above, Nigerian law does not recognise a duty to prevent sabotage from the mere fact that, in the absence of preventative measures, sabotage is foreseeable or highly likely. The District Court may have been misled by paragraph 24 of my Third Supplementary Opinion, where I said that: "For the reasons I have explained above, I am of the view that SPDC had no duty of care to prevent sabotage. Whilst there may be special or exceptional circumstances where an operator could be required to take reasonable steps to prevent a known or anticipated sabotage, I am not aware of such circumstances in this case." One of the special or exceptional circumstances that I had in mind is the example given by Lord Goff in **Smith v Litterwoods** [1987] AC 241 at 272D as follows: "That there are special circumstances in which a defender may be held responsible in law for injuries suffered by a pursuer through a third party's deliberate wrongdoing is not in doubt. For example, a duty of care may arise from a relationship between the parties, which gives rise to the imposition of responsibility upon or by the defender, as in *Stansbie v Troman* [1948] 2 KB 48, where such a responsibility was held to arise from a contract." Another is where a defendant negligently creates a dangerous situation from which sabotage is likely. What I did not say and could not have implied is that mere foreseeability of sabotage, however likely, creates a specific duty to prevent the sabotage. That was not and is not my view, because I have no doubt that mere foreseeability of harm or sabotage creates no general or specific duty to prevent the harm or sabotage under Nigerian law."

64. Van een *duty of care* om sabotage te voorkomen, kan dus slechts sprake zijn in bijzondere omstandigheden. Milieudefensie c.s. zijn in de onderhavige procedures niet verder gekomen dan de vaststelling dat sabotage in de Niger Delta frequent voorkomt en dus in zijn algemeenheid voorzienbaar is. Zoals uit het voorgaande blijkt, is dat evident onvoldoende. Dat wordt niet anders in geval, zoals de rechtbank in zaken e en f heeft aangenomen, de sabotage gemakkelijk te plegen is.⁶² De rechtbank heeft in het eindvonnis in zaken e en f dan ook ten onrechte overwogen dat "SPDC dit evidente risico op sabotage [had] behoren te voorzien en daartegen meer en betere preventieve maatregelen [had] moeten nemen dan alleen het verwijderen van de handwielen die de afsluiters (*valves*) van een *christmas tree* normaliter bedienden".⁶³ Zou reeds het veelvuldig voorkomen van sabotage in de Niger

---

⁶² Zie ook de bij MvG Shell overgelegde opinie van Prof. Oditah (productie 47), nr. 11 en 16-17.

⁶³ Eindvonnis (zaken e en f), rov. 4.43.

Delta maken dat op een *operator* zoals SPDC een *duty of care* zou rusten om sabotage te voorkomen, dan zou het sabotageverweer een wassen neus zijn. Dat is niet wat uit de Nigeriaanse rechtspraak blijkt en dat zou ook ingaan tegen het principe dat in geval van sabotage geen aansprakelijkheid wordt aangenomen, juist om financiële prikkels om sabotage te plegen weg te nemen. Zoals Prof. Oditah in zijn Third Supplementary Opinion d.d. 13 maart 2012 stelt:⁶⁴

"(...) imposing such duty [of care to prevent sabotage] would mean that SPDC is liable for every act of sabotage in the Niger Delta. That would not be fair to SPDC. In addition, it would even be counterproductive, since it would encourage sabotage."

65. Uit de opinie van Prof. Oditah kan ook niet worden afgeleid dat, zoals de rechtbank ten onrechte heeft aangenomen, van SPDC gevergd kon worden dat zij het risico op schade door sabotage van de wellhead had beperkt of uitgesloten door de wellhead definitief onbruikbaar te maken door deze af te sluiten met een betonplug.⁶⁵ Prof. Oditah heeft aangegeven dat deze maatregel veel te ver gaat, mede in het licht van het feit dat er in Nigeria talloze wellheads zijn zoals die nabij Ikot Ada Udo en sabotage in Nigeria frequent voorkomt. Zie de Third Supplementary Opinion van Prof. Oditah:⁶⁶

"The only measure (...) that would have prevented the sabotage would have been to abandon the wellhead. That is not a precaution. I have no doubt that no Nigerian court would require SPDC to abandon the wellhead in Ikot Ada Udo to prevent sabotage."

Zie ook de bij MvG Shell overgelegde opinie van Prof. Oditah (productie 47):⁶⁷

"[T]here are hundreds, if not thousands, of wells in onshore Nigerian Niger Delta. It is an unreasonable expense to require all these wells to be capped with concrete plugs, which then have to be broken if and when drilling or workover services are to be carried out on the wells in the future."

---

⁶⁴ Zie in zaak b Third Supplementary Opinion Prof. Oditah d.d. 13 maart 2012 (productie 23 bij CvD), nr. 41; in zaak c Third Supplementary Opinion Prof. Oditah d.d. 13 maart 2012 (productie 33 bij CvD), nr. 42; in zaken e en f, Third Supplementary Opinion Prof. Oditah d.d. 13 maart 2012 (productie 34 bij CvD), nr. 38.

⁶⁵ Eindvonnis (zaken e en f), rov. 4.44.

⁶⁶ Zie in zaken e en f Third Supplementary Opinion Prof. Oditah d.d. 13 maart 2012 (productie 34 bij CvD), nr. 29.

⁶⁷ Opinie van Prof. Oditah (productie 47), nr. 9.

66. Anders dan de rechtbank heeft aangenomen, kan ook uit de uitspraak in de Nigeriaanse zaak *SPDC v. Otoko* niet worden afgeleid dat "een *operator* in geval van sabotage in een concreet geval een *tort of negligence* kan hebben gepleegd doordat deze in een specifieke situatie onvoldoende heeft gedaan om het risico van sabotage van een specifieke oliepijpleiding of olie-installatie te beperken". In deze zaak werd SPDC door Otoko en een aantal andere natuurlijke personen (optredend namens een aantal gemeenschappen in het kader van een *representative action*) aansprakelijk gesteld voor de gevolgen van een olie lekkage uit een *manifold*. Otoko c.s. stelden zich onder andere op het standpunt dat SPDC aansprakelijk was uit hoofde van *negligence* vanwege het niet regelmatig inspecteren en onderhouden van de *manifold* waaruit de lekkage had plaatsgevonden. SPDC stelde dat de olie lekkage was veroorzaakt door sabotage, omdat iemand een schroef of bout uit de *manifold* had verwijderd, waardoor de lekkage was ontstaan. De Bori High Court oordeelde in eerste aanleg dat SPDC nalatig was geweest in het onderhoud en de inspectie van de *manifold* en wees daarom de vorderingen van Otoko c.s. toe op grond van *negligence*. De Court of Appeal vernietigde echter die uitspraak in hoger beroep, omdat volgens de Court of Appeal aannemelijk was dat de lekkage door sabotage was veroorzaakt.⁶⁸

"D.W.1 testified that a bolt was removed and when it was screwed back, the oozing stopped. P.W. 1 stated that when the defendant's staff arrived "they corked the manifold and the spillage stopped" and repeated "there was nothing else done again by the defendant to control the spillage apart from corking the manifold." P.W. 2 said that "to stop the spillage the defendant used one instrument to cover the manifold so that the oil will not go out again from that place." P.W. 3 testified that the defendant "used one bolt to cover the place from where it was leaking." All the evidence agree that the spillage was stopped by corking the manifold. There is credence in the appellants' [SPDC's] story that this is not a screw that will normally fall out of place and that some person tampered with the valve from which the crude oil oozed out. D.W. 1 testified and it was not challenged that anybody who can handle a spanner can unscrew the valves. I have earlier in this judgment said that the case of the appellant [SPDC] was not properly considered and had it, the lower court could have held that the defence of act of a third party was substantiated."

67. Uit *SPDC v. Otoko* volgt dat de omstandigheden op grond waarvan de rechtbank in zaak f tot aansprakelijkheid van SPDC jegens Akpan heeft geconcludeerd (in het bijzonder dat sabotage in Nigeria veel voorkomt en dat de sabotage van IBIBIO I "buitengewoon gemakkelijk" te realiseren was),

---

⁶⁸ *SPDC v. Otoko*, bijlage bij Third Supplementary Opinion Prof. Oditah d.d. 13 maart 2012, p. 724-725.

onvoldoende zijn voor het oordeel dat SPDC aansprakelijk is voor het niet-voorkomen van sabotage. De sabotage in *SPDC v. Otoko* is gepleegd op een vergelijkbare manier als de sabotage van de wellhead nabij Ikot Ada Udo, namelijk door de afsluiters met een stuk gereedschap open te draaien. In *SPDC v. Otoko* stond vast dat "anybody who can handle a spanner [Engelse sleutel of bahco] can unscrew the valves".⁶⁹ Dit bracht echter niet mee dat SPDC in die zaak aansprakelijk werd geacht vanwege het niet-voorkomen van de gepleegde sabotage. Ten onrechte heeft de rechtbank dan ook in zaak f aangenomen dat SPDC aansprakelijk is omdat SPDC "meer en betere preventieve maatregelen [had] moeten nemen dan alleen het verwijderen van de handwielen die de afsluiters (*valves*) van een *christmas tree* normaliter bedienen", omdat "de bovengrondse *valves* van de *christmas tree* met een paar slagen van een Engelse sleutel" konden worden opengedraaid. Hiermee komt de rechtbank tot een oordeel dat lijnrecht ingaat tegen het oordeel van de Court of Appeal in de zaak *SPDC v. Otoko*. Zie ook de bij MvG Shell overgelegde opinie van Prof. Oditah, nr. 17 (productie 47):

"In the cases which have considered an operator's liability for sabotage, the Nigerian courts did not find the operator liable, even in cases where relatively minimal precautions were taken. For example, in **SPDC v Otoko** (1990) 6 NWLR (Pt 159) 693, the manifold which was sabotaged was completely unprotected. At page 724H, the court noted that: "DW 1 testified and it was not challenged that anybody who can handle a spanner can unscrew the valves." Apparently a valve was unscrewed from the manifold by a third party and that resulted in a spillage. Yet SPDC was absolved from liability for the spill that was caused by a malicious act of a third party."

68. Indien van SPDC al gevergd kan worden dat zij maatregelen neemt om sabotage te voorkomen, moet hoogstens gedacht worden aan bijvoorbeeld het waarschuwen van de politie in geval SPDC concrete informatie heeft dat en wanneer een bepaalde pijpleiding gesaboteerd gaat worden.⁷⁰ Daarom trent hebben Milieudefensie c.s. niets gesteld.
69. Bij deze stand van zaken hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij inzage in bescheiden die betrekking hebben op de eventuele maatregelen die SPDC heeft getroffen ter voorkoming van sabotage.

---

⁶⁹ Zie het citaat in nr. 66.

⁷⁰ Dit voorbeeld heeft Justice Akenhead genoemd in het kader van zijn uiteenzetting over de OPA; zie *The Bodo Community and Others v. SPDC* (productie O.2) en hiervoor, nr. 48-49.

3.7 Geen grondslag voor aansprakelijkheid SPDC in verband met reactie op lekkage en opruim- en herstelwerkzaamheden

70. In par. 2.5.3 en 2.5.4 MvG MD voeren Milieudefensie c.s. nog aan dat SPDC behalve een *statutory duty* om haar pijpleiding te repareren, ook een "*common law* zorgplicht" heeft om na een lekkage adequaat op te treden teneinde de schade te beperken, en om olievervuiling als gevolg van lekkages deugdelijk op te ruimen. Milieudefensie c.s. geven niet aan waarop zij deze stellingen over het Nigeriaanse recht baseren.
71. De op de *common law* gebaseerde stellingen van Milieudefensie c.s. ter zake van de reactie en de sanering stuiten af op het feit dat de OPA aansprakelijkheid van SPDC in geval van sabotage in artikel 11(5)(c) uitsluit. De rechtbank heeft terecht overwogen⁷¹ dat de stelling dat SPDC in geval van sabotage aansprakelijk kan zijn wegens het niet-adequaat reageren op de olie lekkages en wegens het niet goed saneren van de olievervuiling, "niet te verenigen is met de tekst en strekking van *section 11 (5) (c) OPA*", aangezien er "in deze Nigeriaanse wetsbepaling (...) wel aansprakelijkheid [wordt] gevestigd voor de gevolgen van het ontstaan van een lekkage, maar niet voor de gevolgen van een inadequate reactie daarop of voor de gevolgen van het niet goed saneren daarvan". Bovendien stuiten deze stellingen af op de terechte overweging van de rechtbank dat "er geen met deze zaak vergelijkbare Nigeriaanse rechtspraak bestaat, waaruit volgt dat SPDC een *tort of negligence* kan hebben gepleegd door niet adequaat op een lekkage te reageren".⁷² Shell verwijst voorts naar de conclusie van dupliek, waarin uitvoerig is toegelicht dat de beweerdelijk inadequate reactie en de beweerdelijk inadequate sanering naar Nigeriaans recht niet kunnen leiden tot toewijzing van de vorderingen van Milieudefensie c.s.⁷³
72. Ook artikel 11(5)(b) OPA biedt geen grondslag voor deze onderdelen van de vorderingen van Milieudefensie c.s., omdat geen sprake is van "*neglect*" van SPDC "*to repair*" de pijpleidingen nabij Oruma en Goi. Shell heeft in eerste aanleg uitvoerig toegelicht dat SPDC tijdig en adequaat heeft gehandeld om de schade als gevolg van de litigieuze olie lekkages zoveel mogelijk te beperken door het lek te repareren, en vervolgens de gevolgen van de lekkage op te ruimen.

---

⁷¹ Zie o.a. eindvonnis in zaken c en d, rov. 4.41.

⁷² Zie in zaken a en b eindvonnis, rov. 4.53; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.51; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.47.

⁷³ Zie CvD (a.14/b.18), par. V.7-V.14; CvD (c. 18/d.14), par. V.7-V.14; CvD (e.21/f.21), par. V.7-V.14. Zie ook de Third Supplementary Opinion van Prof. Oditah, waarnaar in de hiervoor genoemde paragrafen uit de CvD wordt verwezen.

73. In het geval van Goi heeft SPDC de oliestroom door de 24 inch pijpleiding waarin het lek was opgetreden, gestopt direct nadat op 11 oktober 2004 de melding van de lekkage was geverifieerd.⁷⁴ Pas op 12 oktober 2004 kreeg SPDC van de Mogho-gemeenschap toegang tot de plaats van de lekkage, en pas op 13 oktober 2004 kreeg SPDC van de Goi-gemeenschap toegang tot de haard van de brand die na de lekkage is gesticht.⁷⁵ De brand is nog diezelfde dag geblust en het lek is op 12 oktober 2004 provisorisch en op 13 oktober 2004 definitief gerepareerd door plaatsing van een "clamp".⁷⁶ In dit licht faalt de stelling van Milieudefensie c.s. dat SPDC te laat en niet adequaat zou hebben gereageerd. Voor zover sprake is van vertraging, is die vertraging niet te wijten aan SPDC, maar aan de betrokken Mogho- en Goi-gemeenschappen, die SPDC niet eerder toegang tot de plaats van het lek en de brand hebben willen verlenen.
74. In het geval van Oruma heeft SPDC eveneens tijdig en adequaat gereageerd. De door SPDC ingehuurd surveillancedienst meldde op 26 juni 2005 een olie lekkage uit de pijpleiding aan SPDC. Diezelfde dag zijn werknemers van SPDC naar Oruma gegaan om de melding te bevestigen, maar hen werd door eiser Oguru als plaatsvervangend hoofd van de gemeenschap de toegang tot de plek van de lekkage geweigerd.⁷⁷ In de dagen daarop heeft SPDC telkens opnieuw geprobeerd om toegang te krijgen tot de plek van de lekkage. Opnieuw is door Oguru de toegang geweigerd. Nadat SPDC vervolgens het Ministerie van Milieuaangelegenheden van Bayelsa State had verzocht te bemiddelen bij het veiligstellen van toegang tot de plaats van de lekkage, heeft de Oruma-gemeenschap pas op 29 juni 2005 toegestaan dat SPDC de plaats van de lekkage zou bekijken. Direct na de verificatie van de lekkage heeft SPDC toen de oliestroom stilgelegd. SPDC mocht op 29 juni 2005 van de gemeenschap echter geen reparatie- of indammingsmaatregelen treffen. Na 29 juni 2005 is SPDC pogingen blijven ondernemen om toegang te krijgen tot de plaats van de lekkage. Ook die pogingen zijn afgestuit op (met agressie gepaard gaande) weerstand van de Oruma-gemeenschap. Na een reeks van besprekingen in aanwezigheid van het Ministerie van Milieuaangelegenheden is op 5 juli 2005 een overeenkomst gesloten.⁷⁸ Vervolgens stelde de gemeenschap op 6 juli 2005 weer nadere eisen aan de toegang van SPDC tot de plek van de lekkage, als gevolg waarvan uiteindelijk pas op 7 juli 2005 het Joint Investigation Team werd toegelaten tot de plek van de lekkage.⁷⁹ Voor zover sprake is van

---

⁷⁴ Zie CvD (c.18), nr. 18.

⁷⁵ Zie CvA (c.2), nr. 40.

⁷⁶ Zie CvA (c.2), nr. 43.

⁷⁷ Zie CvA (b.2), nr. 32.

⁷⁸ Productie A.8.

⁷⁹ De door SPDC genomen maatregelen teneinde (verspreiding van) de oliestroom te stoppen zijn uitvoerig beschreven in de CvA (b.2), nrs. 31-50.

vertraging in de reactie van SPDC, is die vertraging dus volledig veroorzaakt door Oguru en/of Efanga, althans door de Oruma-gemeenschap. SPDC is voor een eventuele vertraging niet aansprakelijk.

75. In het geval van Ikot Ada Udo geldt eveneens dat SPDC alles heeft gedaan wat in haar vermogen lag om de lekkages van 2006 en 2007 te stoppen en de gevolgen daarvan te beperken.⁸⁰ In beide gevallen is SPDC lange tijd de toegang tot de IBIBIO 1 put ontzegd. Voor de lekkage van 2006 geldt dat Milieudefensie c.s. niet hebben gesteld welke schade zij hebben geleden door de beweerdelijk inadequate reactie van SPDC, nu de hoeveelheid gelekte olie zeer beperkt was en werd opgevangen in de "cellar pit".⁸¹ Voor de lekkage van 2007 geldt dat Shell uitvoerig heeft toegelicht welke acties er zijn ondernomen en wanneer en hoe SPDC de toegang tot de plaats van de lekkage werd ontzegd tot aan 7 november 2007, toen de lekkage kon worden gestopt door de afsluiters van de wellhead dicht te draaien. Ook tegen deze achtergrond valt SPDC ten aanzien van de reactie op de olie lekkage niets te verwijten.
76. De stelling van Milieudefensie c.s. dat SPDC naar Nigeriaans recht aansprakelijk zou zijn omdat de sanering van de getroffen gebieden inadequaat zou zijn, faalt eveneens om de hiervoor in nr. 71 genoemde reden. Ten overvloede merkt Shell op dat Milieudefensie c.s. de stellingen van Shell met betrekking tot de uitgevoerde opruim- en herstelwerkzaamheden niet gemotiveerd hebben bestreden.⁸² De rechtbank is dan ook terecht tot de conclusie gekomen dat Milieudefensie c.s. feitelijk onvoldoende hebben gesteld om de conclusie te kunnen dragen dat de getroffen gebieden onvoldoende zouden zijn schoongemaakt.⁸³ Nu Milieudefensie c.s. op dat punt in hoger beroep niets naders hebben aangevoerd, strandt een eventuele exhibitievordering op dit punt ook reeds om die reden.

3.8 Grondslag voor vorderingen tegen RDS (in zaken b, c en e) en tegen SPNV en Shell Transport (in zaken a en d)

77. Milieudefensie c.s. baseren de aansprakelijkheid van "de moederverenootschap" op de *tort of negligence*.⁸⁴ Ter onderbouwing van hun vordering tegen RDS, SPNV en Shell Transport (hierna wordt soms kortheidshalve alleen RDS genoemd) beroepen Milieudefensie c.s. zich op de uitspraak van de Engelse

---

⁸⁰ Zie CvA (e.2/f.2), nrs. 32-38 voor de lekkage van 2006, en nrs. 43-61 voor de lekkage van 2007.

⁸¹ Zie o.a. CvD (e.21/f.21), nr. 24.

⁸² Zie ook pleitaantekeningen Shell 11 oktober 2012, nr. 64 e.v.

⁸³ Zie in zaken a en b eindvonnis, rov. 4.60; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.58; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.54.

⁸⁴ Zie MvG MD, nr. 126-127.

Court of Appeal in de zaak *Chandler v. Cape*, en bij MvG MD ook op de uitspraak van de Canadese rechter in de zaak *Choc v. Hudbay Minerals Inc.*⁸⁵

78. Shell heeft bij MvG Shell reeds toegelicht dat het Nigeriaanse recht geen grondslag biedt voor de vorderingen tegen RDS. Milieudefensie c.s. doen uitsluitend beroep op rechterlijke uitspraken uit de Verenigde Staten, Engeland en inmiddels dus ook Canada. De huidige stand van het Nigeriaanse recht is dat alleen in de specifieke gevallen van *fraud, illegality, façade of agency* ruimte zou kunnen bestaan voor aansprakelijkheid van RDS voor de litigieuze olie lekkages.⁸⁶ De Nederlandse rechter moet zich bij de toepassing van Nigeriaans recht aansluiten bij de bestaande rechtsopvattingen in Nigeria.⁸⁷ Voor de stelling dat op RDS een *duty of care* zou rusten jegens de getroffen van de litigieuze olie lekkages, is geen steun te vinden in enige uitspraak van een Nigeriaanse rechter.⁸⁸
79. Milieudefensie c.s. baseren de aansprakelijkheid van RDS in de MvG MD uitsluitend op de uitspraak in de zaak *Chandler v. Cape*. Zij noemen de uitspraak van de Canadese rechter inzake *Choc v. Hudbay Minerals Inc.*, maar leggen niet uit waarom de casus van die zaak vergelijkbaar zou zijn met de onderhavige casus.
80. Zoals in de MvG Shell uiteen is gezet,⁸⁹ biedt de uitspraak in de zaak *Chandler v. Cape* geen steun voor de stelling dat op RDS een *duty of care* zou rusten. De rechtbank is op basis van een beoordeling van de door Milieudefensie c.s. gestelde feiten in het licht van de beslissing in de zaak *Chandler v. Cape* tot het terechte oordeel gekomen dat de bijzondere omstandigheden op grond waarvan de moedervenootschap in die zaak aansprakelijk is gehouden, niet zodanig vergelijkbaar zijn met de onderhavige zaak dat op grond daarvan een *duty of care* zou rusten op RDS ten opzichte van de omwonenden van de

---

⁸⁵ MvG MD, nr. 129.

⁸⁶ Zie MvG Shell, nr. 36-39 en de daar opgenomen verwijzingen.

⁸⁷ Zie MvG Shell, nr. 39 e.v.

⁸⁸ Zie onder andere de Corporate Law Opinion van Prof. Oditah d.d. 24 maart 2011, nr. 21 (overgelegd in zaak c als productie 26 bij Akte d.d. 19 mei 2011): "I am not aware of any reported Nigerian case that could support the idea that a parent company such as RDS could possibly owe a duty of care to the creditors of its subsidiary outside the rare and limited circumstances where a Nigerian court would be prepared to lift the corporate veil, namely fraud, illegality, agency or façade." Zie ook nr. 28: "I am not aware of any reported Nigerian case that could possibly support the claim brought against RDS for the loss allegedly arising from the oil spill merely because it is alleged that it should have used its control and influence over SPDC to ensure that the policy was implemented and that SPDC traded in an environmentally responsible manner."

⁸⁹ MvG Shell, nr. 46-53.

oliepijpleidingen en olie-installaties van SPDC. Ook de door Milieudefensie c.s. ingeschakelde Robert Weir QC erkent dat *Chandler v. Cape* niet rechtstreeks toepasbaar is op de onderhavige zaak.⁹⁰

"43. The decision in *Chandler v Cape plc* is not on all fours with the facts of this case. That much is clear. For instance, as the court in the January 2013 judgment points out at 4.34, in *Chandler* the claimant was an employee of the defendant parents' subsidiary company whereas here the Claimants are people living in the vicinity of a pipeline operated by the subsidiary."

81. Weir erkent dat *Chandler v. Cape* geen precedent is voor het aannemen van een *duty of care* in het onderhavige geval. *Chandler v. Cape* gaat over aansprakelijkheid van de moeder jegens een werknemer van de dochtermaatschappij; de onderhavige zaak gaat daar niet over. *Chandler v. Cape* is ook volgens Weir niet rechtstreeks toepasbaar in de onderhavige zaak:

"The Claimant's case does not, therefore, involve the direct application of the principles set out by Arden LJ at para 80 *Chandler v Cape* and set out at 4.33 of the January 2013 judgment. The relevance of the *Chandler* decision is that it provides a good example, which is not that far removed from the facts of this case (and so relevant when adopting an incremental approach), of the imposition of a duty of care in a novel situation."

82. Weir schrijft met zoveel woorden dat het in het onderhavige geval gaat om de vraag naar een *duty of care* van RDS in een *novel situation*. Met andere woorden: Milieudefensie c.s. vragen de Nederlandse rechter om een *duty of care* aan te nemen in een casus waarin dat de Nigeriaanse rechter en zelfs de Engelse rechter dat nog nimmer heeft gedaan. Milieudefensie c.s. erkennen dit ook met zoveel woorden in hun memorie van grieven:

"131. (...) De situatie van Shell komt, zo stelt de rechtbank op zich terecht vast, niet één op één overeen met die van Cape. Dat betekent echter niet dat de zaak niet als goed voorbeeld kan dienen voor de situatie waarin een zorgplicht van een moedervenootschap kan worden aangenomen. (...)
132. In dergelijke gevallen hanteert de *common law* rechter een *incremental approach*."

83. Zoals Shell in de MvG Shell heeft toegelicht, dient de Nederlandse rechter het Nigeriaanse recht toe te passen op dezelfde wijze als dit in Nigeria geschiedt. De Nederlandse rechter zal zich daarbij moeten baseren op bestaande jurisprudentie teneinde aan te sluiten bij wat door de Nigeriaanse rechter zou

---

⁹⁰ In alle zaken productie N.2 bij Incidentele conclusie in hoger beroep.

zijn beslist. Hij mag zich niet laten verleiden zijn eigen rechtsgevoel de vrije loop te laten. Het is niet aan de Nederlandse rechter een nieuwe ontwikkeling in het Nigeriaanse recht in te luiden.⁹¹

84. Milieudefensie c.s. laten in de MvG MD onvermeld dat de Engelse Court of Appeal in de zaak *Thompson v. The Renwick Group*, die dateert van na de uitspraak in de zaak *Chandler v. Cape*, aansprakelijkheid van de moedermaatschappij van de hand heeft gewezen.⁹² In die zaak gaat het net als in *Chandler v. Cape* om een werknemer van een dochtermaatschappij die de moedermaatschappij aansprakelijk stelt omdat hij een beroepsziekte heeft opgelopen door blootstelling aan asbest tijdens zijn dienstverband bij de dochter, terwijl de dochtermaatschappij geen verhaal biedt. De Court of Appeal heeft aansprakelijkheid van de moedermaatschappij nadrukkelijk van de hand gewezen, omdat "[t]he facts there [in *Chandler v. Cape*, adv.] are far removed from those which are under consideration in this appeal".⁹³
85. Uit *Thompson v. The Renwick Group* volgt dat het enkele feit dat de moeder de directeur van de dochter heeft benoemd die verantwoordelijk is voor *health* en *safety* aangelegenheden, onvoldoende is om te kunnen concluderen dat de moeder een *duty of care* heeft aanvaard jegens werknemers van de dochter.⁹⁴
86. De uitspraak maakt verder duidelijk dat "superior knowledge" bij de moeder van (een specifiek aspect van) de operaties van de dochter een onmisbare factor is om te komen tot een *duty of care* van de moeder jegens werknemers van de dochter. Dat betekent dat een moedermaatschappij die niet méér is dan een zuivere holding company in beginsel geen *duty of care* zal hebben tegenover werknemers van de dochter, laat staan tegenover derden. Zie rov. 37 (productie 48):

"There is no evidence that the Renwick Group Limited at any time carried on any business at all apart from that of holding shares in other companies, let alone that it carried on either a haulage business or, as would in fact be required were the Respondent's [Thompson's, adv.] case to have a prospect of success, a business an integral part of which was the warehousing or handling of asbestos or indeed any potentially hazardous substance. Thus the first of Arden LJ's indicia is not satisfied. This is no mere formalism, for as the balance of Arden LJ's indicia indicate, what one is looking for here is a situation in which the parent company is better

---

⁹¹ Zie MvG Shell, nr. 40-45.

⁹² Uitspraak Court of Appeal d.d. 13 mei 2014 inzake *David Thompson v. The Renwick Group plc*, [2014] EWCA Civ 635 (productie 48).

⁹³ *Thompson v. The Renwick Group*, rov. 29 (productie 48)

⁹⁴ Zie MvG Shell, nr. 50, en de daar opgenomen citaten uit de uitspraak.

placed, because of its superior knowledge or expertise, to protect the employees of subsidiary companies against the risk of injury and moreover where, because of that feature, it is fair to infer that the subsidiary will rely upon the parent deploying its superior knowledge in order to protect its employees from risk of injury." [onderstropping toegevoegd]

87. Dit citaat maakt duidelijk dat in de onderhavige zaken geen sprake is van de vereiste "superior knowledge" van RDS. Hoezeer Milieudefensie c.s. ook het tegendeel betogen, feit is dat RDS als holding company niet "better placed" is dan SPDC om de omwonenden van pijpleidingen in Nigeria te beschermen tegen de gevolgen van olie lekkages, laat staan dat SPDC vertrouwt op "the parent deploying its superior knowledge" om die omwonenden te beschermen.
88. Ook om andere redenen is hetgeen Milieudefensie c.s. hebben aangevoerd, ontoereikend om tot aansprakelijkheid van RDS te kunnen concluderen:
- i. anders dan in *Chandler v. Cape* en *Thompson v. The Renwick Group* gaat het in dit geval niet om een vermeende *duty of care* jegens een concreet af te bakenen groep van werknemers van de dochtermaatschappij die zijn blootgesteld aan asbest, maar jegens een vrijwel onbeperkte groep derden;
  - ii. anders dan in *Chandler v. Cape* en *Thompson v. The Renwick Group* gaat het in dit geval niet om gezondheidsschade als gevolg van blootstelling aan asbest, maar om zaakschade;⁹⁵
  - iii. anders dan in *Chandler v. Cape* en *Thompson v. The Renwick Group* is SPDC een bestaande en financieel gezonde vennootschap.
89. Bij deze stand van zaken moet worden geconcludeerd dat er naar Nigeriaans recht geen grondslag is voor de vorderingen tegen RDS. Bij gebreke van een precedent van een Nigeriaanse rechter dat de stelling kan ondersteunen dat op RDS een *duty of care* rust jegens de getroffen van de litigieuze olie lekkages, moet de Nederlandse rechter constateren dat de vorderingen tegen RDS kansloos zijn. Toewijzing van die vorderingen zou betekenen dat een *duty of care* wordt aangenomen in een casus waarin dat tot nog toe nimmer is aangenomen. Dit zou in strijd zijn met het uitgangspunt dat de Nederlandse rechter het Nigeriaanse recht moet toepassen op dezelfde manier als dat in Nigeria gebeurt, en zich niet mag laten verleiden de grenzen daarvan op te zoeken, laat staan die grenzen op te rekken.⁹⁶ Milieudefensie c.s. onderkennen

---

⁹⁵ De vorderingen van de Nigeriaanse eisers ter zake van beweerde gezondheidsschade zijn in eerste aanleg in alle zaken ingetrokken bij Akte overlegging producties tevens houdende akte wijziging van (grondslag van) eis d.d. 11 september 2012.

⁹⁶ Zie MvG Shell, nr. 40-45.

dat "de situatie van Shell (...) niet één op één overeen [komt] met die van *Cape*" en dat de rechter, om tot aansprakelijkheid van RDS te kunnen concluderen, een *incremental approach* zal moeten hanteren. Gezien het hiervoor genoemde uitgangspunt kan de Nederlandse rechter dat niet doen. De ontwikkeling van het Nigeriaanse recht is voorbehouden aan de Nigeriaanse rechter. Om dezelfde reden kan de Nederlandse rechter ook geen aansluiting zoeken bij de door Milieudefensie c.s. genoemde "*soft law* ontwikkelingen" die aanleiding zouden geven om een zorgplicht van de moedervenootschap aan te nemen, althans "niet bij voorbaat uit te sluiten".⁹⁷

---

⁹⁷ MvG MD, nr. 130.

4 BESPREKING GRIEF 1: OORZAAK LEKKAGES

4.1 Inleiding

90. Met grief 1 komen Milieudefensie c.s. op tegen het voorlopig oordeel van de rechtbank in het tussenvonniss van 14 september 2011 dat de lekkages zijn veroorzaakt door sabotage. Volgens Milieudefensie c.s. heeft de rechtbank op grond van dit voorlopig oordeel ten onrechte overwogen dat Milieudefensie c.s. geen recht hebben op inzage in bescheiden aangaande de toestand van en onderhoud aan de pijpleiding en *wellhead*.⁹⁸ Milieudefensie c.s. menen dat de rechtbank dit voorlopig oordeel niet had mogen bereiken, omdat het bewijs van Shell daartoe ontoereikend is en het bewijsrisico ten aanzien van de oorzaak van de lekkage bij Shell zou liggen.⁹⁹
91. Milieudefensie c.s. kondigen aan dat zij bij de behandeling van de hoofdzaak – in fase 2 van het hoger beroep – zullen opkomen tegen de conclusie van de rechtbank in het eindvonnis dat de lekkages werden veroorzaakt door sabotage, en dat zij dan "hopelijk met ondersteuning van de thans gevorderde bescheiden" nader uiteen zullen zetten waarom het oordeel dat de lekkages door sabotage werden veroorzaakt, onjuist is.¹⁰⁰
92. Grief 1 faalt. Ten eerste zien Milieudefensie c.s. eraan voorbij dat de rechtbank het voorlopig oordeel omtrent sabotage heeft gegeven in het kader van de beantwoording van de vraag of Milieudefensie c.s. rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden die betrekking hebben op de onderhoudstoestand van de pijpleidingen dan wel de *wellhead*. Zoals bij de bespreking van grief 2 (in hoofdstuk 5 hierna) ook aan de orde komt, heeft de rechtbank in dat kader terecht gekeken naar de mate waarin Milieudefensie c.s. hun stelling dat de lekkages veroorzaakt zijn door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie hadden gesubstantieerd, mede gelet op het concrete bewijsmateriaal over de oorzaak van de lekkages dat reeds in het geding was gebracht. Ten tweede is in het licht van dat concrete bewijsmateriaal en het ontbreken van enig materiaal of enige concrete stelling van Milieudefensie c.s. waaruit een andere oorzaak blijkt, ook begrijpelijk dat de rechtbank in het tussenvonniss van 14 september 2011 tot het voorlopige oordeel is gekomen dat de lekkages zijn veroorzaakt door sabotage.
93. Hetgeen Milieudefensie c.s. in de MvG MD aanvoeren, is grotendeels een herhaling van hetgeen zij na het tussenvonniss van 14 september 2011 in eerste aanleg hebben aangevoerd. De rechtbank heeft deze stellingen en de

---

⁹⁸ MvG MD, nr. 175.

⁹⁹ MvG MD, nr. 176.

¹⁰⁰ MvG MD, nr. 175 en 180.

overgelegde producties reeds beoordeeld en heeft in het eindvonnis definitief geoordeeld dat de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt. In de kern heeft de rechtbank aan dat oordeel ten grondslag gelegd dat het door Milieudefensie c.s. overgelegde rapport van Accufacts (en in zaken a en b ook het rapport van SPDC uit 2004)¹⁰¹ geen concrete aanwijzingen bevat(ten) die kunnen leiden tot de conclusie dat de onderhavige olie lekkages een andere oorzaak hebben dan sabotage, en dat dergelijke aanwijzingen ook niet zichtbaar zijn op de overgelegde videobeelden.¹⁰²

94. De stukken die Milieudefensie c.s. bij MvG MD hebben overgelegd, leiden niet tot een andere conclusie. Het betreft (i) het rapport van Amnesty International getiteld "Bad Information; Oil Spill Investigations in the Niger Delta" (productie O.3) en (ii) de informatie die Milieudefensie c.s. afleiden uit de Amended Reply to Amended Defence van de eisers in de Engelse procedure met betrekking tot de lekkage bij Bodo (productie O.2).
95. Voor beide documenten geldt hetzelfde als voor de in eerste aanleg door Milieudefensie c.s. overgelegde documenten: zij bevatten geen enkele concrete aanwijzing dat de lekkages die in deze procedures aan de orde zijn, een andere oorzaak zouden hebben dan sabotage. Deze documenten zijn dan ook onvoldoende ter weerlegging van het concrete bewijsmateriaal dat in de onderhavige zaken voorhanden is en dat er zonder uitzondering op wijst dat de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt.
96. Shell zal in het navolgende nogmaals uiteenzetten dat uit alle concrete bewijsstukken die beschikbaar zijn, blijkt dat de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt. Milieudefensie c.s. hebben daar niets concreets tegenin gebracht. In het kader van de bespreking van grief 2 (in hoofdstuk 5 hierna) zal worden toegelicht dat Milieudefensie c.s. tegen die achtergrond geen rechtmatig belang hebben bij inzage in documenten die de algemene (onderhouds)toestand betreffen van de pijpleidingen of de wellhead waaruit de litigieuze lekkages hebben plaatsgevonden, omdat die documenten gelet op het concrete bewijs dat er al ligt, niet kunnen bijdragen tot het bewijs van de stelling van Milieudefensie c.s. dat de litigieuze lekkages zouden zijn veroorzaakt door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie.

4.2 Oorzaak lekkage nabij Oruma van 26 juni 2005 (zaken a en b)

97. Dat de lekkage van 26 juni 2005 nabij Oruma is veroorzaakt door sabotage, volgt uit de bevindingen van het Joint Investigation Team zoals vastgelegd in

---

¹⁰¹ Productie M.3 zijdens Milieudefensie c.s. in zaken a en b.

¹⁰² In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.23, 4.24 en 4.26; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.24; in zaken e en f eindvonnis rov. 4.20.

het JIT-rapport,¹⁰³ de video-opnamen die van de inspectie door het Joint Investigation Team zijn gemaakt¹⁰⁴ en de resultaten van de *Intelligent Pig Run* die in december 2004, circa een half jaar vóór de lekkage, is uitgevoerd:¹⁰⁵

- (i) de grond op de plaats van de lekkage vertoonde sporen van eerder graafwerk en was veel losser dan de grond daaromheen;¹⁰⁶
- (ii) de uit de pijpleiding gelekte olie borrelde vrijwel recht boven het lek uit de grond omhoog voordat het lek werd blootgelegd, wat alleen mogelijk is als de grond is omgegraven en er daardoor kleine ruimten met lucht in de grond zitten die met elkaar in verbinding staan;¹⁰⁷
- (iii) de pijpleiding op de plaats van de lekkage ligt circa 1,25 à 1,75 meter onder de grond, hetgeen sabotage niet uitsluit;¹⁰⁸
- (iv) de *coalton-enamel coating* kleefde goed aan de pijpleiding en was alleen zeer plaatselijk beschadigd rondom het lek, wat duidt op sabotage en externe corrosie als oorzaak van de lekkage zeer onwaarschijnlijk maakt;¹⁰⁹
- (v) het uitwendige oppervlak van de pijpleiding was glad en vertoonde geen tekenen van putjes of corrosie, hetgeen eveneens externe corrosie als oorzaak van de lekkage zeer onwaarschijnlijk maakt;¹¹⁰
- (vi) uit UT-metingen van het Joint Investigation Team blijkt dat de wand van de pijpleiding rondom het lek niet significant dunner was dan de oorspronkelijke dikte daarvan, hetgeen corrosie van de leiding als oorzaak van de lekkage uitsluit. Deze meetresultaten maken duidelijk dat de dikte van de wand van de pijpleiding rondom het lek niet of nauwelijks was afgenomen ten opzichte van de oorspronkelijke wanddikte. Omdat een gat veroorzaakt door corrosie altijd gepaard gaat met een verdunning van de wanddikte rondom het gat, sluiten deze meetresultaten corrosie als oorzaak van de lekkage uit;¹¹¹

---

¹⁰³ Producties A.4 en A.5 in zaken a en b.

¹⁰⁴ Productie A.11 in zaken a en b.

¹⁰⁵ Producties 11 en 12 van Shell in zaak a.

¹⁰⁶ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (i).

¹⁰⁷ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (ii).

¹⁰⁸ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (iii).

¹⁰⁹ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (iv).

¹¹⁰ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (v).

¹¹¹ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (vi).

- (vii) de lekkage vond plaats uit een gaatje in de pijpleiding met een diameter van 8 mm dat rond was en gladde randen had, zoals een boorgat, en dat op de 8.30 uurspositie van de pijpleiding zat, hetgeen duidt op sabotage;¹¹²
  - (viii) corrosie kan niet leiden tot een gat dat, zoals een boorgat, zowel aan de binnen- als aan de buitenkant van de pijp even groot is en waarbij geen sprake is van een verdunning van de wand rondom het gat;¹¹³
  - (ix) bacteriologische corrosie leidt niet tot een afzonderlijk, rond gat in de pijpleiding zonder dat de wand van de pijpleiding daaromheen slijtage vertoont, maar zal altijd leiden tot een uitgebreidere aantasting van de pijpleidingwand;¹¹⁴
  - (x) de UT-metingen door het Joint Investigation Team worden bevestigd door de meetresultaten van de Intelligent Pig run die in december 2004 (ongeveer een half jaar voor de lekkage) heeft plaats gevonden en waarin op en rondom de plaats van het lekpunt geen enkel wandverlies van meer dan 20% is geconstateerd.¹¹⁵
98. Milieudefensie c.s. hebben hiertegen niets concreets ingebracht. Ter betwisting van de stelling van Shell dat de litigieuze lekkage nabij Oruma door sabotage is veroorzaakt, hebben Milieudefensie c.s. slechts overgelegd: het (met het oog op deze procedure opgestelde) rapport van Accufacts,¹¹⁶ het rapport van SPDC uit 2004 getiteld "Environmental Impact Assessment of the 20" x 37 km Kolo Creek - Rumuekpe Trunkline Replacement Project"¹¹⁷ en (in hoger beroep) het rapport van Amnesty International getiteld "Bad Information".¹¹⁸
99. Geen van deze documenten bevat concrete informatie over de plaats van het lek die een ander licht werpt op de reeds overgelegde stukken. Milieudefensie c.s. wijzen erop dat uit het rapport van SPDC uit 2004¹¹⁹ blijkt dat de pijpleiding die ook langs Oruma loopt, was gecorrodeerd en "likely to leak before the year

---

¹¹² Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (vii).

¹¹³ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (vii).

¹¹⁴ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 91 (vii).

¹¹⁵ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 94-95.

¹¹⁶ Productie M.2 in zaken a en b.

¹¹⁷ Productie M.3 in zaken a en b. Anders dan Milieudefensie c.s. suggereren, betreft dit overigens geen "intern" rapport, maar een zogenoemd "Environmental Impact Assessment" rapport dat moet worden opgesteld door SPDC als *licensee* in het kader van de aanleg van een nieuwe pijpleiding (zie EGASPIN, paragraaf 3.1.2, p. 114).

¹¹⁸ Productie O.3.

¹¹⁹ Productie M.3 in zaken a en b.

2003/2004".¹²⁰ Die constatering geldt echter voor de pijpleiding in het algemeen en zegt niets over de concrete toestand van die pijpleiding ter plaatse van het lek dat de lekkage van 26 juni 2005 heeft veroorzaakt. Ook de rechtbank heeft ten aanzien van het genoemde rapport uit 2004 overwogen dat zij "de interne corrosie waarvoor in [dat] rapport in algemene zin wordt gewaarschuwd, [...] niet als een reële alternatieve oorzaak alternatieve [ziet] voor de lekkage bij Oruma".¹²¹ Het verdient opmerking dat de pijpleiding nog steeds in gebruik is naast de nieuwe hoofdpijpleiding.¹²² Bij de in december 2004 gehouden *Intelligent Pig run* en een *Intelligent Pig run* die in 2011 is gehouden, is gebleken dat de toestand van de pijpleiding veel beter is dan werd verondersteld ten tijde van het opstellen van het genoemde rapport uit 2004. Ook om deze reden vormt dat rapport geen aanwijzing dat het onderhavige lek door corrosie veroorzaakt zou zijn.

100. Daarentegen bevestigt de informatie die beschikbaar is over de toestand van de pijpleiding ter plaatse van het lek, dat de pijpleiding op die plek geen tekenen van corrosie vertoonde: zowel de bij de Joint Investigation Visit verrichte UT-metingen als de resultaten van de *Intelligent Pig Run* die in december 2004 (circa 6 maanden voor de lekkage) is uitgevoerd, bevestigen dat op de plaats van de lekkage geen sprake was van enig relevant wandverlies dat duidt op corrosie (zie hiervoor, nr. 97 sub (vi) en (x)). Daarmee is inwendige corrosie van de leiding als oorzaak van de lekkage van 26 juni 2005 nabij Oruma uitgesloten.¹²³
101. Milieudefensie c.s. voeren daartegen slechts aan dat "de UT-meting niet goed [is] uitgevoerd"¹²⁴ en dat "de *Intelligent Pig Run* corrosie (...) niet [kan] uitsluiten".¹²⁵ Zij verwijzen daarbij naar het rapport van Accufacts.¹²⁶ Zoals gezegd (zie nr. 93) is dat rapport opgesteld met het oog op deze procedure en bevat het geen enkele concrete aanwijzing dat de lekkage niet door sabotage is veroorzaakt.¹²⁷ Accufacts is nooit op de plaats van de lekkage (of wellicht zelfs maar in Nigeria) geweest, en baseert haar oordeel achteraf op stukken en videobeelden die in de procedure zijn overgelegd. Het Joint Investigation Team heeft daarentegen de situatie ter plaatse ten tijde van de lekkage opgenomen en is aanwezig geweest bij het dichten van het lek. Op basis van die waarnemingen is het Joint Investigation Team destijds tot de conclusie

---

¹²⁰ MvG MD, nr. 200.

¹²¹ Eindvonnis in zaken a en b, rov. 4.26.

¹²² Zie CvA (b.2), nr. 22.

¹²³ Zie hierover uitgebreid onder andere CvA (a.2), nrs. 91-96.

¹²⁴ MvG MD, nr. 195.

¹²⁵ MvG MD, nr. 199.

¹²⁶ Productie M.2 van Milieudefensie c.s.

¹²⁷ Zie ook eindvonnis in zaken a en b, rov. 4.23-4.24.

gekomen dat sprake was van sabotage. Milieudefensie c.s. hebben daar niets concreets tegenin gebracht. Zelfs eiser Efanga, die aanwezig was bij de Joint Investigation Visit na de lekkage bij Oruma van 26 juni 2005,¹²⁸ heeft in deze procedure niet concreet aangegeven waarom de bevindingen van het Joint Investigation Team onjuist zouden zijn. Met betrekking tot de *Intelligent Pig Run* stelt het Accufacts-rapport slechts dat uit de resultaten daarvan geen conclusies kunnen worden getrokken omdat niet bekend is welk type "smart pig" is gebruikt.¹²⁹ Naar aanleiding van deze opmerking in het Accufacts-rapport heeft Shell bij pleidooi in eerste aanleg al toegelicht dat bij de *Intelligent Pig Run* de "Magnetic Flux Leakage" (MFL) techniek is gebruikt en dat de inspectie is uitgevoerd door het bedrijf Rosen, dat een uitstekende reputatie heeft op het gebied van 'inline inspection' (ILI).¹³⁰ Milieudefensie c.s. hebben hierop in de MvG MD niet gereageerd maar verwijzen slechts opnieuw naar het Accufacts-rapport.

102. Milieudefensie c.s. stellen op grond van het overgelegde rapport van Amnesty International (productie O.3) dat de JIT-rapporten niet tot bewijs kunnen strekken als "zij kenbaar niet deugdelijk tot stand zijn gekomen en/of niet worden ondersteund door andere, overtuigende bewijsmiddelen". Milieudefensie c.s. miskennen daarmee dat de bevindingen in de JIT-rapporten in de onderhavige zaken worden ondersteund door de overgelegde videobeelden. Van die videobeelden stellen Milieudefensie c.s. dat die van onvoldoende kwaliteit zouden zijn om de oorzaak van de lekkage te kunnen beoordelen,¹³¹ maar daarmee miskennen Milieudefensie c.s. dat die oorzaak is vastgesteld door de leden van het Joint Investigation Team en dat de videobeelden die in de onderhavige zaken beschikbaar zijn, de bevindingen van het Joint Investigation Team wel degelijk ondersteunen. Het Joint Investigation Team heeft zijn bevindingen vastgelegd in het JIT-rapport. Milieudefensie c.s. hebben niet concreet gesteld waarom de JIT-rapporten met betrekking tot de litigieuze lekkage niet betrouwbaar zouden zijn.¹³² Zij voeren voor de lekkage nabij Oruma slechts aan dat het JIT-rapport niet door alle partijen is ondertekend. Zo ontbreken de handtekeningen van vertegenwoordigers van DPR en de Oruma-gemeenschap. Milieudefensie c.s. zien eraan voorbij dat het JIT-rapport inzake de lekkage bij Oruma wel degelijk is ondertekend door vertegenwoordigers van de Nigeriaanse autoriteiten, namelijk door

---

¹²⁸ Zie productie A.5 in zaak b, p. 1 onder E.

¹²⁹ Zie het citaat uit het Accufacts-rapport in MvG MD, nr. 199.

¹³⁰ Zie Pleitnota Shell 11 oktober 2012, nr. 57.

¹³¹ MvG MD, nr. 191.

¹³² In dit verband is onvoldoende dat de lekkage bij Goi van oktober 2004 en bij Oruma van juni 2005 in het Amnesty-rapport worden genoemd (productie O.3, p. 33 en 42). Het is evident dat de informatie over deze lekkages en de in dat kader afgelegde Joint Investigation Visits afkomstig is van Milieudefensie c.s.

vertegenwoordigers van het Federal Ministry for Environment (FMENV) en het State Ministry of Environment (STATE MENV). Praktijk is dat bij Joint Investigation Visits niet steeds van alle overheidsinstanties vertegenwoordigers aanwezig zijn. Het ontbreken van de handtekening van een vertegenwoordiger van DPR doet dus niet af aan de bevindingen in het JIT-rapport. Dat de JIT-rapporten vaak niet door de vertegenwoordigers van de betrokken gemeenschappen worden ondertekend, mag niet verbazen tegen de achtergrond dat in het onderhavige JIT-rapport wordt vastgesteld dat de oorzaak van de lekkage sabotage is en men in Nigeria weet dat geen aanspraak bestaat op schadevergoeding indien een lekkage is veroorzaakt door sabotage.

103. Overigens stellen Milieudefensie c.s. in de MvG MD ten onrechte dat het lekgat zich "aan de onderkant van de pijpleiding" bevond, daarmee suggererend dat het lek door corrosie zou zijn veroorzaakt.¹³³ Zoals uit het JIT-rapport en de overgelegde videobeelden blijkt, bevond het gat zich echter op de 8.30 uurspositie, en dus niet aan de onderkant van de pijpleiding.¹³⁴
104. Bij deze stand van zaken geldt dat de rechtbank in haar eindvonnis terecht heeft geoordeeld dat de olie lekkage van 26 juni 2005 bij Oruma is veroorzaakt door sabotage.¹³⁵

4.3 Oorzaak lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004 (zaken c en d)

105. Dat de lekkage van 10 oktober 2004 nabij Goi is veroorzaakt door sabotage, volgt uit de bevindingen van het *Joint Investigation Team*, zoals vastgelegd in het door Milieudefensie c.s. bij inleidende dagvaarding overgelegde JIT-rapport,¹³⁶ en de video-opnamen¹³⁷ die van de inspectie door het *Joint Investigation Team* zijn gemaakt:
- (i) de olie lekte uit een 46 cm lange zaagsnede in de pijpleiding, die zich tussen de 10 en de 2 uurspositie aan de bovenkant van de pijpleiding bevond en met een metaalzaag (*hacksaw*) was aangebracht;¹³⁸
  - (ii) de grond op de plaats van de lekkage vertoonde sporen van eerder graafwerk, was losser dan de grond eromheen en in de grond bevond

---

¹³³ MvG MD, nr. 194.

¹³⁴ Zie onder andere CvA (a.2), nr. 91 sub (vii) en hiervoor, nr. 97 sub (vii).

¹³⁵ Eindvonnis in zaken a en b, rov. 4.27.

¹³⁶ Producties A.4 en A.5 van Milieudefensie c.s. in zaken c en d.

¹³⁷ Productie 14 in zaak c.

¹³⁸ Zie o.a. CvA (c.2), nr. 54 (i).

zich (losgekomen) vers gras;¹³⁹

- (iii) uit UT-metingen van het Joint Investigation Team blijkt dat de wand van de pijpleiding rondom het lek niet significant dunner was dan de oorspronkelijke dikte daarvan, hetgeen corrosie van de leiding als oorzaak van de lekkage uitsluit. Deze meetresultaten maken duidelijk dat de dikte van de wand van de pijpleiding rondom het lek niet of nauwelijks was afgenomen ten opzichte van de oorspronkelijke wanddikte. Omdat een gat veroorzaakt door corrosie altijd gepaard gaat met een verdunning van de wanddikte rondom het gat, sluiten deze meetresultaten corrosie als oorzaak van de lekkage uit;¹⁴⁰
- (iv) het uitwendige oppervlak van de pijpleiding vertoonde geen tekenen van corrosie en de omringende *coalton enamel coating* van de pijpleiding was in goede conditie, terwijl de *coating* rondom het lekpunt beschadigd was;¹⁴¹
- (v) corrosie kan niet leiden tot een gat in de vorm van een zaagsnede, net zomin als het kan leiden tot een gat waarbij geen sprake is van een verdunning van de wand rondom het gat.¹⁴²

106. Ook in de zaken c en d geldt dat Milieudefensie c.s. hiertegen niets concreets hebben ingebracht. Ter betwisting van de stelling van Shell dat de litigieuze lekkage nabij Oruma door sabotage is veroorzaakt, hebben Milieudefensie c.s. slechts overgelegd: het (met het oog op deze procedure opgestelde) rapport van Accufacts,¹⁴³ en (in hoger beroep) het rapport van Amnesty International getiteld "Bad Information"¹⁴⁴ en de Amended Reply to Amended Defence van de eisers in de Engelse zaak over de lekkage nabij Bodo.¹⁴⁵

107. Geen van de door Milieudefensie c.s. overgelegde documenten bevat concrete informatie over de plaats van het lek die een ander licht werpt op de reeds overgelegde stukken. Milieudefensie c.s. stellen dat uit het hiervoor genoemde processtuk van de zijde van eisers uit de Bodo-zaak, zou blijken dat de pijpleiding waaruit de lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004 heeft

---

¹³⁹ Zie o.a. CvA (c.2), nr. 54 (ii).

¹⁴⁰ Zie o.a. CvA (c.2), nr. 54 (iv).

¹⁴¹ Zie o.a. CvA (c.2), nr. 54 (v).

¹⁴² Zie o.a. CvA (c.2), nr. 54 (v). Zie over de bevindingen in het JIT-rapport ook Pleitnota Shell (c.22), nr. 50.

¹⁴³ Productie M.2 in zaken a en b.

¹⁴⁴ Productie O.3.

¹⁴⁵ Productie O.2.

plaatsgevonden, aan vervanging toe was.¹⁴⁶ Milieudefensie c.s. stellen ook dat zou zijn gebleken dat "het laswerk van de pijpleiding bij Goi ondeugdelijk is" omdat "[d]e grote lekkage nabij Bodo in 2008 werd veroorzaakt door een lasdefect".¹⁴⁷ Deze stellingen worden door Shell betwist, maar bovendien geldt, net als hiervoor is geconstateerd voor de pijpleiding nabij Oruma (zie nr. 99), dat deze stellingen betrekking hebben op de pijpleiding in het algemeen, dan wel op de pijpleiding ter plaatse van het lek nabij Bodo van 2008, maar niets zeggen over de concrete toestand van de pijpleiding ter plaatse van het lek dat de lekkage van 10 oktober 2004 nabij Goi heeft veroorzaakt. Het citaat in de MvG MD, nr. 189, vermeldt ook uitdrukkelijk dat slechts "some sections contain major risk and hazard" (onderstreping toegevoegd). Daarentegen bevestigt de informatie die beschikbaar is over de toestand van de pijpleiding ter plaatse van het lek, dat de pijpleiding op die plek geen tekenen van corrosie vertoonde: de bevindingen van het *Joint Investigation Team* zoals neergelegd in het JIT-rapport, in samenhang met de overgelegde videobeelden, blijkt dat sprake is geweest van sabotage.

108. Het Accufacts-rapport¹⁴⁸ stelt hier niets concreets tegenover. Accufacts suggereert een alternatieve oorzaak van de lekkage, namelijk een breuk van de pijpleiding veroorzaakt door bijvoorbeeld fabricagefouten of aanleg- of bouwwerkzaamheden.¹⁴⁹ Dat baseert Accufacts kennelijk uitsluitend op haar eigen waarneming op basis van de video, dat "the so-called 'saw cut' is not straight or smooth edged, but wavy and jagged edged".¹⁵⁰ In het Accufacts-rapport wordt slechts geprobeerd om twijfel te zaaien omtrent de bevindingen van het *Joint Investigation Team*. Van de kant van Milieudefensie c.s. wordt geen enkel positief feit gesteld waaruit een andere oorzaak van de lekkage zou blijken.¹⁵¹
109. Milieudefensie c.s. voeren nog aan dat aan het JIT-rapport niet als bewijs kan dienen omdat het "slechts de helft van de benodigde handtekeningen" bevat.¹⁵² Onder andere zou het rapport niet zijn getekend door de vertegenwoordigers van de Nigeriaanse autoriteiten en de vertegenwoordigers van de Mogho gemeenschap. Milieudefensie c.s. zien eraan voorbij dat het JIT-rapport inzake de lekkage bij Goi wel degelijk is ondertekend door vertegenwoordigers van de Nigeriaanse autoriteiten, namelijk zowel door een vertegenwoordiger van het federale Department of Petroleum Resources (DPR) als van het Federal

---

¹⁴⁶ MvG MD, nr. 189.

¹⁴⁷ MvG MD, nr. 87.

¹⁴⁸ Productie M.2 van Milieudefensie c.s.

¹⁴⁹ Zie ook MvG MD, nr. 185.

¹⁵⁰ Productie M.2 in zaken c en d, p. 5.

¹⁵¹ Zie ook eindvonnis in zaken c en d, rov. 4.24.

¹⁵² MvG MD, nr. 188.

Ministry for Environment (FMENV). Dat ook hier de betrokken gemeenschap heeft geweigerd te tekenen, mag niet verbazen tegen de achtergrond dat in het onderhavige JIT-rapport wordt vastgesteld dat de oorzaak van de lekkage sabotage is en men in Nigeria weet dat geen aanspraak bestaat op schadevergoeding indien een lekkage is veroorzaakt door sabotage.

110. Het door Milieudefensie c.s. in hoger beroep overgelegde Amnesty-rapport¹⁵³ doet aan het voorgaande niet af. Dat rapport gaat over de betrouwbaarheid van JIT-rapportages in het algemeen. De litigieuze lekkage nabij Goi wordt daarin weliswaar genoemd,¹⁵⁴ maar het is evident dat de informatie in het rapport afkomstig is van Milieudefensie c.s.¹⁵⁵ Die informatie is niet anders dan hetgeen Milieudefensie c.s. in eerste aanleg al naar voren hebben gebracht en door de rechtbank onvoldoende is bevonden om aan te nemen dat de lekkage niet door sabotage zou zijn veroorzaakt.
111. Bij deze stand van zaken heeft de rechtbank in het eindvonnis terecht geoordeeld dat de olie lekkage van 10 oktober 2004 nabij Goi is veroorzaakt door sabotage.¹⁵⁶

4.4 Oorzaak lekkage nabij Ikot Ada Udo van 2006 en 2007 (zaken e en f)

112. Ook de lekkage nabij Ikot Ada Udo is veroorzaakt door sabotage. Uit het JIT-rapport blijkt dat het Joint Investigation Team op 7 november 2007 heeft geconstateerd dat de zogenoemde ½" Kerotest Valve lekte en dat dit werd veroorzaakt doordat de stroomopwaarts gelegen afsluiters geopend waren. De lekkage werd gestopt door de openstaande afsluiters dicht te draaien. Het Joint Investigation Team heeft voorts geconstateerd dat de hoofdklep (de "master valve") druk vasthield, hetgeen betekent dat deze klep goed afsloot, en heeft vastgesteld dat in de tien minuten na sluiting geen verdere lekkage optrad.¹⁵⁷ Deze bevindingen in het JIT Rapport vinden steun in de video-opnamen van de Joint Investigation Visit die zijdens Shell in het geding zijn gebracht.¹⁵⁸ Dit betekent dat de olie lekkage is veroorzaakt doordat onbekende derden hebben geknoeid met de afsluiters van de Christmas Tree, en niet door gebreken in het materiaal of gebrek aan onderhoud van de Christmas Tree. Zou de lekkage zijn veroorzaakt door slijtage van de Christmas Tree of andere gebreken van het materiaal, dan zou het niet mogelijk zijn geweest om de lekkage te stoppen en definitief te verhelpen door eenvoudigweg de afsluiters dicht te draaien.

---

¹⁵³ Productie O.3 van Milieudefensie c.s.

¹⁵⁴ Zie productie O.3, p. 33.

¹⁵⁵ Zie productie O.3, voetnoot 89.

¹⁵⁶ Eindvonnis (zaken c en d), rov. 4.25.

¹⁵⁷ Productie A.4 in zaken e en f, nrs. 2 en 4.

¹⁵⁸ Productie 8 van Shell in zaken e en f.

113. Het feit dat de lekkage gestopt is nadat in november 2007 de opengedraaide kleppen waren dichtgedraaid betekent dat ook de in 2006 gerapporteerde lekkage geen gevolg kan zijn geweest van gebreken van het materiaal of in het onderhoud. Er hebben tussen 31 augustus 2006 en 7 november 2007 immers geen werkzaamheden aan de Christmas Tree plaatsgevonden. Als er in 2006 gebreken aanwezig zouden zijn geweest, dan zouden die er in 2007 nog steeds zijn geweest en had de lekkage niet definitief verholpen kunnen worden door eenvoudigweg de afsluiters dicht te draaien. Milieudefensie c.s. stellen in de MvG MD, nr. 203, dat uit het feit dat de lekkage in 2007 kon worden verholpen door de afsluiters dicht te draaien, niet kan worden afgeleid dat ook de lekkage van 2006 door sabotage werd veroorzaakt. Zonder nadere toelichting, die ontbreekt, valt echter niet in te zien hoe de lekkage van 2006 veroorzaakt kan zijn door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie als de lekkage in 2007 definitief verholpen kon worden door enkel de afsluiters dicht te draaien, zonder dat er in de tussentijd werkzaamheden aan de Christmas Tree zijn uitgevoerd.
114. Zoals Shell bij pleidooi in eerste aanleg al heeft aangevoerd,¹⁵⁹ zijn de door Accufacts geopperde alternatieve oorzaken van de lekkage nabij Ikot Ada Udo niet aannemelijk, gelet op het feit dat het Joint Investigation Team heeft geconstateerd dat de hoofdklep (de master valve) druk vasthield, hetgeen betekent dat deze klep goed afsloot, en dat in de tien minuten na sluiting geen verdere uitstroom optrad. Accufacts kon dan ook niet anders dan uitdrukkelijk constateren: "I cannot rule out sabotage as a cause of this release".¹⁶⁰

4.5 Conclusie

115. De grief faalt. In het licht van de concrete informatie en bewijsstukken die in het geding zijn gebracht, is de rechtbank in het vonnis van 14 september 2011 en vervolgens in het eindvonnis terecht tot het oordeel gekomen dat de litigieuze lekkages door sabotage zijn veroorzaakt. De door Milieudefensie c.s. overgelegde rapporten kunnen aan dat oordeel niet afdoen, aangezien die rapporten geen van alle specifiek betrekking hebben op de situatie ter plaatse van de litigieuze lekkages.

---

¹⁵⁹ Pleitnota Shell 11 oktober 2012, nr. 61.

¹⁶⁰ Productie M-2 Akpan c.s., p. 9, nr. 2.

5 **BESPREKING GRIEF 2: RECHTMATIG BELANG BIJ EXHIBITIE**

5.1 **Inleiding**

116. Met grief 2 komen Milieudefensie c.s. kort gezegd op tegen het oordeel van de rechtbank dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in de gevorderde bescheiden.¹⁶¹ De grief valt uiteen in vier onderdelen:
- a. ten onrechte heeft de rechtbank haar voorlopig oordeel omtrent sabotage ten grondslag gelegd aan de conclusie dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden met betrekking tot de specificaties en het onderhoud van de pijpleiding;
  - b. ten onrechte heeft de rechtbank geconcludeerd dat Milieudefensie c.s. hun rechtmatig belang bij de vordering naar Nigeriaans recht onvoldoende hebben onderbouwd;
  - c. ten onrechte heeft de rechtbank het beginsel van *equality of arms* niet of onvoldoende meegewogen bij de beoordeling van de exhibitievordering;
  - d. ten onrechte heeft de rechtbank geoordeeld dat in zaken c en d geen rechtmatig belang bestaat bij inzage in documenten met betrekking tot de pijpleiding waaruit de lekkage in 2003 is opgetreden.
117. De grief faalt. Shell gaat hierna op elk van de onderdelen van de grief separaat in.

5.2 **Rechtmatig belang algemeen**

118. Art. 843a Rv biedt een procespartij onder voorwaarden de gelegenheid om inzage te verkrijgen in bescheiden van degene die deze bescheiden te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft. Art. 843a Rv stelt zes cumulatieve eisen waaraan een vordering tot inzage van bescheiden moet voldoen:¹⁶²
- de eiser dient een rechtmatig belang te hebben bij de inzage van de bescheiden; de enkele interesse van een partij is in geen geval voldoende¹⁶³;

---

¹⁶¹ Zie par. 3.2 MvG MD.

¹⁶² Zie voor een uiteenzetting over deze voorwaarden de conclusie van A-G Mr Wesseling-van Gent, nr. 2.21-2.25, voor HR 29 januari 2010, LJN BK 2007, RvdW 2010, 214, en tevens Rechtbank 's-Gravenhage 2 februari 2011, LJN BP4605, rov. 3.13. Zie ook het tussenvonniss van 14 september 2011 in de onderhavige zaak, geciteerd in nr. 121 hierna.

¹⁶³ Zie Parl. Gesch. Burg. Procesrecht, Van Mierlo/Bart, p. 553.

- het moet gaan om bepaalde bescheiden;
- het moet gaan om bescheiden waarover de verweerder daadwerkelijk de beschikking heeft;
- het moet gaan om bescheiden aangaande een rechtsbetrekking waarin de eiser of zijn rechtsvoorgangers partij zijn.

119. Artikel 843a lid 4 Rv bepaalt verder dat inzage kan worden geweigerd:

- wegens gewichtige redenen; en
- indien het belang van een behoorlijke rechtspleging ook zonder inzage is gewaarborgd.

120. Het Nederlandse recht kent geen algemene exhibitieplicht. Artikel 843a Rv mag niet worden gebruikt voor zogenoemde *fishing expeditions*.

121. In het tussenvonnissen in het exhibitie-incident van 14 september 2011 heeft de rechtbank in dit verband het volgende overwogen:¹⁶⁴

"Artikel 843a Rv ziet op een bijzondere exhibitieplicht in en buiten rechte. Deze exhibitieplicht dient ertoe om bepaalde bewijsstukken in de procedure als bewijsmiddel ter beschikking te doen komen. In Nederland bestaat géén algemene exhibitieplicht voor procespartijen in die zin dat zij als hoofdregel verplicht kunnen worden tot het elkaar verschaffen van alle denkbare informatie en documenten. Met het oog daarop en ter voorkoming van zogenaamde visexpedities is de toewijsbaarheid van een op artikel 843a Rv gebaseerde vordering in dat wetsartikel aan meerdere beperkende voorwaarden gebonden. Ten eerste dient de eiser tot exhibitie een *rechtmatig belang* te stellen en te hebben, waarbij rechtmatig belang moet worden uitgelegd als *bewijsbelang*. Bewijsbelang bestaat indien een bewijsstuk kan bijdragen aan het onderbouwen en/of aantonen van een voor de te beoordelen vorderingen, relevante, mogelijk doorslaggevende stelling, die voldoende concreet is onderbouwd en voldoende concreet is betwist. Ten tweede moeten de vorderingen "*bepaalde bescheiden*" betreffen waarover ten derde de *verweerder daadwerkelijk de beschikking* heeft of kan krijgen. Ten vierde dient de *eiser tot exhibitie partij te zijn bij de rechtsbetrekking* waarop de gevorderde specifieke bescheiden zien. Hieronder valt ook de rechtsbetrekking uit onrechtmatige daad ontstaan. Indien aan al deze voorwaarden is voldaan, bestaat desondanks géén gehoudenheid tot overlegging indien ten vijfde daarvoor *gewichtige redenen* zijn of indien ten zesde redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een *behoorlijke rechtsbedeling* ook zonder die gegevensverschaffing is

¹⁶⁴ In zaken a en b tussenvonnissen 14 september 2011, rov. 4.6; in zaken c en d tussenvonnissen 14 september 2011, rov. 4.6; in zaken e en f tussenvonnissen 14 september 2011, rov. 4.5.

gewaarborgd. Indien een exhibitievordering niet wordt weersproken door de wederpartij, is artikel 24 Rv van toepassing en heeft de rechtbank geen bevoegdheid ambtshalve een of meer verweren daartegen bij te brengen en de vordering daarop af te wijzen."

122. De rechtbank heeft in eerste aanleg de exhibitievorderingen van Milieudefensie c.s. afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang in de zin van bewijsbelang.¹⁶⁵ Volgens de rechtbank ontbreekt in casu dit bewijsbelang, omdat Milieudefensie c.s. hun stellingen (feitelijk dan wel juridisch) onvoldoende hebben onderbouwd. Zo hebben Milieudefensie c.s. volgens de rechtbank geen rechtmatig belang bij inzage in stukken die licht werpen op de (onderhouds)toestand van de desbetreffende pijpleiding (in zaken a tot en met d) en wellhead (in zaken e en f), omdat Milieudefensie c.s. het gemotiveerde verweer van Shell dat de lekkage is veroorzaakt door sabotage, onvoldoende gemotiveerd hebben weersproken.¹⁶⁶ Ook hebben Milieudefensie c.s. volgens de rechtbank onder andere geen rechtmatig belang bij inzage in stukken waarmee de stelling zou kunnen worden onderbouwd dat RDS, de Koninklijke en Shell Transport invloed hadden op en zeggenschap hadden over beweerdelijk tekortschietend milieubeleid van SPDC, omdat Milieudefensie c.s. onvoldoende concreet hebben onderbouwd dat die stelling naar Nigeriaans recht tot aansprakelijkheid van RDS, de Koninklijke en Shell Transport zou kunnen leiden.¹⁶⁷
123. Tegen (onder andere) deze beslissingen komen Milieudefensie c.s. op met grief 2 (MvG MD, par. 3.2). Milieudefensie c.s. menen dat de rechtbank een "te beperkte opvatting" heeft gehanteerd van het begrip rechtmatig belang.

5.3 Rechtmatig belang en oorzaak lekkage

124. In par. 3.2.1 MvG MD komen Milieudefensie c.s. op tegen het oordeel van de rechtbank dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden die de (onderhouds)toestand van de pijpleidingen en wellhead betreffen omdat zij de stelling van Shell dat de lekkages door sabotage zijn

---

¹⁶⁵ In zaken a en b tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.6, 4.8-4.10, 4.14-4.15; in zaken c en d tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.6, 4.8, 4.9, 4.13, 4.14; in zaken e en f tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.5, 4.8 en 4.13.

¹⁶⁶ Zie in zaken a en b tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.9-4.10; in zaken c en d tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.8-4.9; in zaken e en f tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.7-4.8.

¹⁶⁷ Zie in zaken a en b tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.14-4.15; in zaken c en d tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.13-4.14; in zaken e en f tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.12-4.13.

veroorzaakt, onvoldoende gemotiveerd hebben weersproken.¹⁶⁸

125. Ter toelichting voeren Milieudefensie c.s. aan dat zij "uitsluitend met de gevorderde documenten nader [kunnen] onderbouwen dat niet sabotage, maar materiaalgebrek tot de lekkages heeft geleid".¹⁶⁹ Volgens Milieudefensie c.s. hebben zij rechtmatig belang bij inzage in documenten die de onderhoudstoestand van de pijpleidingen en wellhead betreffen, juist omdat de rechtbank van oordeel is dat de oorzaak van een lekkage naar Nigeriaans recht relevant is voor de beoordeling van de aansprakelijkheidsvraag.¹⁷⁰
126. Het betoog van Milieudefensie c.s. faalt. In feite erkennen Milieudefensie c.s. dat sprake is van een *fishing expedition* en dat zij de onderhavige procedures aanhangig hebben gemaakt op basis van stellingen die zij niet kunnen bewijzen. Milieudefensie c.s. stellen weliswaar dat de litigieuze lekkages door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie zouden zijn veroorzaakt, maar erkennen thans dat zij voor die stelling geen nader bewijs hebben. Zij hopen met hun exhibitievorderingen documenten van Shell te krijgen waarmee zij hun stellingen alsnog kunnen onderbouwen.¹⁷¹ Dat komt neer op een ontoelaatbare *fishing expedition*.
127. De rechtbank heeft terecht aangenomen dat een procespartij pas recht heeft op exhibitie van bescheiden indien zij aan haar stelplicht heeft voldaan, dat wil zeggen als zij de stellingen waarop de gevorderde bescheiden betrekking hebben, zowel juridisch als feitelijk voldoende concreet heeft onderbouwd, mede in het licht van de betwisting van die stellingen door de wederpartij.¹⁷² Zoals blijkt uit het verweer tegen grief 1 (zie hoofdstuk 4 hiervoor), hebben Milieudefensie c.s. op het punt van de oorzaak van de lekkages niet aan hun

---

¹⁶⁸ Zie in zaken a en b tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.9-4.10; in zaken c en d tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.8-4.9; in zaken e en f tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.7-4.8.

¹⁶⁹ MvG MD, nr. 208.

¹⁷⁰ MvG MD, nr. 209.

¹⁷¹ Zie MvG MD, nr. 180: "Bij de behandeling van de hoofdzaak zullen appellanten, hopelijk met ondersteuning van de thans gevorderde bescheiden, nader uiteenzetten waarom het oordeel dat de lekkages door sabotage werden veroorzaakt, onjuist is."

¹⁷² Zie Gerechtshof Den Haag 29 oktober 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3941, rov. 16, in een auteursrecht inbreuk-zaak: "Naar het oordeel van het hof is in ieder geval voldoende voor toewijzing dat eiser zodanige concrete feiten en omstandigheden heeft aangevoerd dat daaruit, ook **gelet op de betwisting door de wederpartij** en de reactie daarop van eiser, een redelijk vermoeden van (dreigende) inbreuk kan volgen en dat de bescheiden waarvan afgifte of inzage wordt gevorderd van belang zijn voor het (nader) onderbouwen van de gestelde (dreigende) inbreuk en toewijzing van een daarop gebaseerde inbreukvordering." (vet toegevoegd, adv.)

stelplicht voldaan in het licht van de concrete en met stukken onderbouwde stellingen die Shell daarover heeft ingenomen. Milieudefensie c.s. hebben pas rechtmatig belang bij inzage in bescheiden, als zij zelf eerst voldaan hebben aan hun stelplicht ter zake van gebrekkig onderhoud c.q. corrosie als oorzaak van de lekkage.

128. Anders dan Milieudefensie c.s. betogen,¹⁷³ is rechtmatig belang bij exhibitie uiteraard niet reeds aanwezig omdat de oorzaak van de lekkage van belang is voor de beantwoording van de vraag of SPDC aansprakelijk is. Dat zou er immers op neer komen dat een eiser kan volstaan met te stellen dat zich omstandigheden hebben voorgedaan die tot aansprakelijkheid van de gedaagde leiden, en vervolgens van de gedaagde kan verlangen dat hij de eiser documenten verstrekt waarmee eiser zijn stellingen kan bewijzen.
129. Mede gelet op hetgeen met betrekking tot de oorzaak van de lekkages is aangevoerd in het kader van het verweer tegen grief 1 (zie hoofdstuk 4 hiervoor), hebben Milieudefensie c.s. onvoldoende gesteld om aanspraak te kunnen maken op bescheiden die de (onderhouds)toestand van de pijpleidingen nabij Oruma en Goi dan wel de wellhead nabij Ikot Ada Udo betreffen.
130. In MvG MD, nr. 210, voeren Milieudefensie c.s. nog aan dat Shell ook in geval van sabotage aansprakelijk is indien zij heeft nagelaten om maatregelen te nemen om sabotage te voorkomen. Daarmee willen Milieudefensie c.s. kennelijk rechtmatig belang creëren bij inzage in documenten waaruit blijkt welke maatregelen SPDC heeft getroffen ter preventie van sabotage, zoals de gevorderde surveillancecontracten en de helikopterlogs.¹⁷⁴ Deze stelling faalt, omdat SPDC naar Nigeriaans recht niet aansprakelijk kan zijn op de grond dat onvoldoende maatregelen zouden zijn genomen om sabotage te voorkomen (zie ook hiervoor, par. 3.2, 3.4.1 en 3.6). Milieudefensie c.s. hebben dus geen rechtmatig belang bij inzage in bescheiden die zij vorderen ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC onvoldoende heeft gedaan ter preventie van sabotage.
131. Los van het voorgaande hebben Milieudefensie c.s. verzuimd aan te geven in hoeverre de stukken die zij wensen in te zien, een ander licht kunnen werpen op de oorzaak van de lekkages. Zo vorderen Milieudefensie c.s. inzage in de "taakstellingen en uitgaven bij de jaarlijkse businessplannen inzake onderhoud, milieu en veiligheid". Het is echter evident dat deze algemene stukken niets concreets kunnen zeggen over de oorzaak van de litigieuze lekkages. Dat zelfde geldt voor bescheiden waaruit in algemene zin de toestand van een

---

¹⁷³ Zie MvG MD, nr. 209.

¹⁷⁴ Zie MvG MD, para. 4.3.10 en 4.3.11.

pijpleiding of de frequentie van surveillances zou blijken. Die documenten zeggen immers niets over de toestand van de pijpleiding of de preventie van sabotage *ter plaatse van het lek*. In dit licht kunnen de gevorderde bescheiden (voor zover zij bestaan) dus niet bijdragen tot het bewijs van de stelling van Milieudefensie c.s. dat de litigieuze lekkages (niet door sabotage maar) door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie zijn veroorzaakt. Ook in dit opzicht hebben Milieudefensie c.s. dus verzuimd aan te tonen dat zij rechtmatig belang hebben bij de gevorderde inzage.

5.4 Vereiste onderbouwing vordering naar Nigeriaans recht

132. In par. 3.2.2 MvG MD komen Milieudefensie c.s. op tegen het oordeel van de rechtbank dat Milieudefensie c.s. hun vorderingen naar Nigeriaans recht onvoldoende hebben onderbouwd om aanspraak te kunnen maken op exhibitie van bescheiden. Volgens Milieudefensie c.s. had de rechtbank ambtshalve onderzoek moeten doen naar de inhoud van het Nigeriaanse recht.
133. De grief faalt. Zelfs indien de rechtbank ambtshalve (meer) onderzoek zou hebben gedaan naar de inhoud van het Nigeriaanse recht, zou dit niet tot een andere uitkomst hebben geleid. Waar het om gaat, is of Milieudefensie c.s. gelet op het Nigeriaanse recht rechtmatig belang hebben bij inzage in de gevorderde documenten. Waar bepaalde stellingen van Milieudefensie c.s. naar Nigeriaans recht niet tot toewijzing van de vorderingen kunnen leiden, hebben Milieudefensie c.s. ook geen rechtmatig belang bij inzage in bescheiden om die stellingen te bewijzen. Milieudefensie c.s. proberen in de MvG MD rechtmatig belang bij exhibitie te construeren met stellingen over Nigeriaans recht die onjuist zijn. Shell verwijst in dit verband korthedshalve naar hoofdstuk 3 van deze memorie. Daarin is onder andere toegelicht dat, anders dan Milieudefensie c.s. ingang trachten te doen vinden, een operator naar Nigeriaans recht niet aansprakelijk kan zijn op de grond dat onvoldoende maatregelen zouden zijn genomen om sabotage te voorkomen. Milieudefensie c.s. hebben dus ook geen rechtmatig belang bij bescheiden die betrekking hebben op de maatregelen ter preventie van sabotage (zoals de gevorderde surveillancecontracten en de helikopterlogs).

5.5 Equality of arms

134. In par. 3.2.3 MvG MD voeren Milieudefensie c.s. aan dat de rechtbank bij de beoordeling van de exhibitievorderingen het beginsel van *equality of arms* ten onrechte niet of niet op juiste wijze heeft meegewogen. Volgens Milieudefensie c.s. mag "toekenning van [op art. 843a Rv] gebaseerde vorderingen niet afhankelijk [w]orden gesteld van het vereiste van het op voorhand

veronderstelde materiële gelijk van de verzoeker".¹⁷⁵ Milieudefensie c.s. stellen dat in de onderhavige zaken sprake is van "een duidelijke asymmetrie, doordat Shell beschikt over informatie waarover appellanten niet kunnen beschikken en die voor de beoordeling van het geschil relevant is".¹⁷⁶ Volgens Milieudefensie c.s. kan deze asymmetrie worden gecompenseerd in de bewijslastverdeling of kan art. 843a Rv worden toegepast "om een dergelijk ongelijke (bewijs)positie te compenseren".¹⁷⁷

135. De grief faalt. In MvG MD, nr. 225, noemen Milieudefensie c.s. een aantal documenten die zij (in de laatste fase van de procedure in eerste aanleg en in hoger beroep) in het geding hebben gebracht en die hun stellingen zouden ondersteunen. Volgens Milieudefensie c.s. is niettemin sprake van een "ongelijke situatie" omdat deze documenten "min of meer bij toeval beschikbaar [zijn] gekomen" en voorts "de stellingen van Shell veelal geen steun vinden in het – uitsluitend bij haarzelf beschikbare – feitenmateriaal". Milieudefensie c.s. menen daarom dat het beginsel van *equality of arms* hen recht geeft op inzage in (meer) bescheiden om hun stellingen nader te kunnen onderbouwen of om de stellingen van Shell te kunnen bestrijden.¹⁷⁸ Dat is onjuist.
136. De documenten waar Milieudefensie c.s. op doelen, ondersteunen hun stellingen niet. Deze documenten geven namelijk geen concreet uitsluitel over de oorzaak van de onderhavige lekkages, en de vraag of SPDC adequaat op deze lekkages heeft gereageerd en of de gevolgen van de lekkages adequaat zijn opgeruimd en hersteld. Evenzo maken Milieudefensie c.s. niet duidelijk dat de documenten die zij thans vorderen, uitsluitel kunnen geven over die vragen. Het recht op exhibitie ex art. 843a Rv is niet gegeven om algemeen omschreven categorieën van documenten op te vragen waarmee Milieudefensie c.s. hopen hun eigen stellingen nader te kunnen uitwerken, of de stellingen van de wederpartij op juistheid te kunnen controleren. Het recht op exhibitie is gegeven voor de situatie waarin de ene partij over een specifiek bewijsstuk beschikt dat relevant is voor de bewijspositie van de andere partij, maar waarover die andere partij niet de beschikking heeft. Die situatie is hier niet aan de orde. Het beginsel van *equality of arms* (waarvan art. 843a Rv een uitwerking is) schept geen verplichting voor Shell om aan Milieudefensie c.s. grote aantallen vaag omschreven bescheiden te verschaffen omdat Milieudefensie c.s. stellingen van Shell op juistheid wensen te controleren of omdat Milieudefensie c.s. hun stellingen nader wensen uit te werken. Een zo vergaande verplichting zou neerkomen op een algemene discovery-verplichting, die het Nederlandse procesrecht nu juist niet kent en die de grenzen van art.

---

¹⁷⁵ MvG MD, nr. 222.

¹⁷⁶ MvG MD, nr. 223.

¹⁷⁷ MvG MD, nr. 224.

¹⁷⁸ Zie onder andere MvG MD, nr. 256, 303, 308 en 337.

843a Rv (ruimschoots) overschrijdt.

5.6 Lekkage nabij Goi van 2003 (zaken c en d)

137. In par. 3.2.4 MvG MD komen Milieudefensie c.s. op tegen het oordeel van de rechtbank in de zaken c en d dat geen rechtmatig belang bestaat bij inzage in documenten met betrekking tot de pijpleiding waaruit de beweerdde lekkage in 2003 is opgetreden. De rechtbank is tot dit oordeel gekomen omdat Shell gemotiveerd heeft betwist dat de door Milieudefensie c.s. gestelde lekkage van 23 augustus 2003 heeft plaatsgevonden.
138. De grief faalt. Milieudefensie c.s. hebben geen recht op bescheiden met betrekking tot een beweerdde olie lekkage, als zij niet in staat zijn aan te geven welke lekkage het betreft, waar die zich heeft voorgedaan en wat de impact van die olie lekkage is geweest. Milieudefensie c.s. zijn er in eerste aanleg niet in geslaagd aannemelijk te maken dat op of rond 23 augustus 2003 een lekkage heeft plaatsgevonden. Bij gebreke van dergelijk bewijs stranden de vorderingen van Milieudefensie c.s. ten aanzien van de lekkage van op of rond 23 augustus 2003. Dat brengt mee dat ook de gevorderde exhibitie van bescheiden, voor zover die betrekking hebben op de beweerdde lekkage van op of rond 23 augustus 2003, moet worden afgewezen.
139. In de dagvaarding¹⁷⁹ hebben Milieudefensie c.s. gesteld dat er op of rond 23 augustus een olie lekkage zou hebben plaatsgevonden bij de Bomu 'manifold' bij het dorp Kegbara Dere. Shell heeft bij antwoord¹⁸⁰ uiteengezet dat SPDC niet bekend is met een dergelijke lekkage. Milieudefensie c.s. hebben hun stellingen vervolgens¹⁸¹ aldus aangescherpt, dat zij stellen dat Dooh "op 23 augustus 2003 schade [heeft] geleden als gevolg van de olie lekkage nabij Goi van op of rond 23 augustus 2003". Met deze precisering staat vast dat de vorderingen van Milieudefensie c.s. betrekking hebben op een beweerdde lekkage waarvan de schade op 23 augustus 2003 is ingetreden. Die vorderingen kunnen dus in ieder geval geen betrekking hebben op één van de twee wel aan SPDC bekende lekkages die op 29 augustus 2003 en 15 oktober 2003 in de wijdere omgeving van Goi hebben plaatsgevonden. Voor toewijzing van de vorderingen van Milieudefensie c.s. ten aanzien van de beweerdde lekkage van 23 augustus 2003 uit de 28 inch pijpleiding is om te beginnen vereist dat Milieudefensie c.s. bewijzen waar en wanneer de beweerdde lekkage waarvan de schade op 23 augustus 2003 zou zijn ingetreden, zich precies zou hebben voorgedaan. Milieudefensie c.s. zijn daar niet in geslaagd en hebben bij conclusie van repliek niets meer gesteld over de lekkage die op 23 augustus 2003 zou hebben

¹⁷⁹ Dagvaarding (c.1/d.1), nr. 25.

¹⁸⁰ Zie CvA, nrs. 60-62, en CvA Exhibitie, nrs. 111 e.v.

¹⁸¹ Zie o.a. Incidentele conclusie tot exhibitie (c.7), nr. 21 sub i op p. 5.

plaatsgevonden.

140. Milieudefensie c.s. stellen nu "dat de lekkage uit 2003 waardoor beweerdelijk land en vijvers van Dooch werden bevuild, de lekkage moet zijn geweest die in januari 2003 bij het dorp Kegbara Dere (of: 'K-Dere') uitbrak".¹⁸² Milieudefensie c.s. stellen verder niets over deze lekkage, anders dan dat deze lekkage bij Shell bekend zou zijn en wordt genoemd in het UNEP-rapport.
141. Deze stelling vormt niet alleen een opmerkelijke koerswijziging ten opzichte van de stellingen van Milieudefensie c.s. in eerste aanleg, maar is ook lijnrecht in strijd met hetgeen Dooch schreef in zijn brief aan SPDC van 2 september 2003:¹⁸³

"We have confirmed another serious disaster, Crude Oil pollution from Kegbara Dere manifold (Bomu Location) into the Goi Creek, 23rd of August 2003 which has completely covered the SIKPOODE FARMS ENTERPRISES NIGEIRA. Killing all fishes in the ponds. It has done the worst of its kind in SIKPOODE FARMS ENTERPRISES NIGERIA."

In een brief van ruim een week na dato spreekt Dooch van een "disaster" op 23 augustus 2003. De stelling van Milieudefensie c.s. dat deze brief ziet op een lekkage die in januari 2003 zou hebben plaatsgevonden,¹⁸⁴ valt niet te rijmen met deze brief.

142. Shell constateert dat de stelling van Milieudefensie c.s. dat "de lekkage waardoor land en vijvers van Dooch werden bevuild, de lekkage moet zijn geweest die in januari 2003 bij het dorp Kegbara Dere (...) uitbrak", evenmin valt te rijmen met de stelling van Milieudefensie c.s. in de inleidende dagvaarding¹⁸⁵ dat "[e]iser Dooch voor de lekkages van 23 augustus 2003 en 10 oktober 2004 in [zijn] visvijvers een gezonde en levende vispopulatie [had]". Shell constateert bovendien dat Milieudefensie c.s. in de gewijzigde exhibitievordering geen bescheiden vorderen die specifiek betrekking hebben op de beweerde lekkage van januari 2003.

---

¹⁸² MvG MD, nr. 232.

¹⁸³ Productie A.12 bij de Inleidende dagvaarding.

¹⁸⁴ MvG MD, nr. 233.

¹⁸⁵ Inleidende dagvaarding (c.1), nr. 342.

6 **BESPREKING GRIEF 3: EXHIBITIE ENVIRONMENTAL EVALUATION
REPORT (ZAKEN A TOT EN MET F)**

143. Grief 3 van Milieudefensie c.s. richt zich tegen de afwijzing van de vordering tot exhibitie van de *post impact assessment study of Environmental Evaluation Report* (EER).¹⁸⁶ De rechtbank heeft deze vordering afgewezen omdat Shell heeft gesteld dat deze stukken niet zijn opgemaakt omdat dat op grond van EGASPIN niet verplicht was, en Milieudefensie c.s. niet aannemelijk hebben gemaakt dat Shell desondanks over deze bescheiden beschikt.
144. Milieudefensie voeren in de MvG MD aan dat het opstellen van een EER op grond van EGASPIN niet vrijwillig is en dat het bovendien *common practice* is.¹⁸⁷ Tegen die achtergrond menen Milieudefensie c.s. dat het verweer van Shell dat zij niet over een EER beschikt, niet overtuigend is. Volgens Milieudefensie c.s. is het ondenkbaar dat Shell na de litigieuze lekkages en voorafgaand aan de opruimwerkzaamheden niet een analyse heeft gemaakt van de schade en het getroffen gebied. Milieudefensie c.s. willen inzage in die analyse.¹⁸⁸
145. De grief faalt. Shell heeft in eerste aanleg al toegelicht dat het gevorderde rapport niet bestaat, omdat SPDC op grond van haar begrip van EGASPIN in het onderhavige geval niet verplicht was een *Environmental Evaluation Report* op te stellen.¹⁸⁹ Milieudefensie c.s. kunnen een andere – naar de mening van Shell: onjuiste – voorstelling van de verplichtingen van SPDC onder EGASPIN hebben, maar dat betekent uiteraard niet dat dit rapport wel bestaat. Reeds om die reden kan de grief niet slagen.

---

¹⁸⁶ MvG MD, nr. 236 e.v.

¹⁸⁷ MvG MD, nr. 238 en 239.

¹⁸⁸ MvG MD, nr. 242.

¹⁸⁹ Zie o.a. CvA Exhibitie (b.8), nr. 81-83; CvD Exhibitie (b.10), nr. 124-127; CvA Exhibitie (c.8), nr. 83-85; CvD Exhibitie (c.10), nr. 125-128; CvA Exhibitie (e.11/f.11), nr. 160.

7 **BESPREKING GRIEF 4: MELDING LEKKAGE ORUMA (ZAKEN A EN B)**

146. Grief 4 van Milieudefensie c.s. heeft betrekking op Oruma (zaken a en b) en richt zich tegen de afwijzing van onderdeel XIX van de exhibitievordering van Milieudefensie c.s. Onder XIX vorderden Milieudefensie c.s. in eerste aanleg inzage in "de rapportage omtrent de olie lekkage nabij Oruma van Shell Nigeria aan het HSE (Health Safety and Environment) team van Shell International Exploration and Production B.V.". ¹⁹⁰ De rechtbank heeft deze vordering afgewezen omdat Shell heeft toegelicht dat slechts een geaggregeerde rapportage van olie lekkages bestaat, waaruit de olie lekkage nabij Oruma van 26 juni 2005 niet afzonderlijk kenbaar is, en Milieudefensie c.s. dit niet gemotiveerd hebben weersproken. De rechtbank acht daarom niet aannemelijk dat Shell beschikt over het gevorderde document dat specifiek op Oruma ziet.
147. Milieudefensie c.s. stellen in de toelichting op grief 4 slechts dat "het verweer van Shell dat er geen afzonderlijke melding of rapportage zou zijn van de lekkage bij Oruma niet overtuigend [is]". Daarbij verwijzen zij naar paragraaf 4.3.4 van de MvG MD, die gaat over "Meldingen van Significant Incidents en High Potential Incidents". Milieudefensie c.s. gaan er kennelijk van uit dat de lekkage nabij Oruma van 26 juni 2005 gezien de omvang daarvan (400 vaten) gekwalificeerd moet worden als een incident met *severity 5* met een "*massive effect*", dat volgens Milieudefensie c.s. binnen 24 uur als "*significant incident*" gemeld zou moeten worden aan onder anderen de Group HSSE VP. ¹⁹¹
148. Shell heeft in de MvA Exhibitie ¹⁹² al toegelicht dat de uitleg die Milieudefensie c.s. aan de door hen aangehaalde delen van de producties N.9 en N.11 geven, onjuist is. Zo miskennen Milieudefensie c.s. dat de aangehaalde tabel van Appendix V van productie N.9 slechts een "example of further definition of consequence – severity rating for risk matrix" is (zie de titel van de tabel). Zie ook p. 22 van productie N.9: "*The above matrix gives an indication of risk tolerability but this should relate to the operation under consideration. An example of how the matrix can be further defined for a particular operation is included in Appendix V.*" De daarin weergegeven waarden zijn dus slechts opgenomen bij wijze van voorbeeld. Dat blijkt wel uit het feit dat evident is dat een lekkage van de omvang als de lekkage bij Oruma niet voldoet aan de in de tabel gegeven definitie van een incident met *severity 5*, te weten een incident met "*International public attention; extensive negative attention in international media and national/international politics; potential to harm access to new areas, grants of licenses and/or tax legislation; concerted pressure by action groups; adverse effects in Opcos [operating companies] in other countries*".

¹⁹⁰ Incidentele conclusie tot exhibitie (b.7), p. 11, sub XIX.

¹⁹¹ Zie onder andere MvG MD, nr. 283-284.

¹⁹² MvA Exhibitie (a.22/b.26), nr. 238.

149. Dit onderdeel van de exhibitievordering stuit af op het feit dat Shell niet over de gevorderde bescheiden beschikt. Ook hier geldt dat Milieudefensie c.s. weliswaar een andere – naar de mening van Shell: onjuiste – voorstelling van zaken kunnen hebben, maar dat dit uiteraard niet betekent dat de gevorderde bescheiden wel bestaan.

8 (GEWIJZIGDE) EXHIBITIEVORDERING

8.1 Overzicht gevorderde bescheiden

150. In de MvG MD hebben Milieudefensie c.s. hun exhibitievorderingen gewijzigd, zowel ten opzichte van de exhibitievorderingen in eerste aanleg, als ten opzichte van de vorderingen in de Incidentele conclusie tot exhibitie in hoger beroep. Bij de comparitie van 30 juni 2014 is afgesproken dat Milieudefensie c.s. in de MvG MD een overzicht zouden geven van haar exhibitievorderingen uit de eerste aanleg die in appel worden gehandhaafd.¹⁹³ Milieudefensie c.s. hebben dat nagelaten. Shell gaat daarom in het vervolg uit van de gewijzigde vordering zoals Milieudefensie c.s. die in hoofdstuk 4 van de MvG MD hebben gepresenteerd. Waar van toepassing, zal Shell aangeven dat bepaalde documenten door Milieudefensie c.s. ook al in eerste aanleg werden gevorderd.
151. Blijkens de MvG MD vorderen Milieudefensie c.s. in de zaken a tot en met e inzage in:¹⁹⁴
- a. Taakstellingen en uitgaven bij de jaarlijkse businessplannen inzake onderhoud, milieu en veiligheid met betrekking tot Ogoniland en Goi (in zaken c en d), Oruma en de gehele pijpleiding bij Oruma (in zaken a en b) en Ikot Ada Udo en inzake *abandonment* van *wellheads* (zaak e) uit de Businessplannen alsmede de maandelijkse businessrapportages daarover 2000-2004 (zaken c en d), 2002-2005 (zaken a en b) en 2003-2007 (zaak e);
  - b. Het ten tijde van de lekkage meest recente *Audit report* met betrekking tot *asset integrity* alsmede dat met betrekking tot milieu- en veiligheidsbeleid, met bijbehorende *findings*, *recommendations* en *approval and closeout of actions*;
  - c. *Assurance letters* 2000-2004 (zaken c en d), 2002-2005 (zaken a en b) en 2003-2007 (zaak e);
  - d. Meldingen van *Significant Incidents* en *High Potential Incidents* 2000-2004 (zaken c en d), 2002-2005 (zaken a en b) en 2003-2007 (zaak e);

---

¹⁹³ Zie p-v, p. 4, nr. 1.

¹⁹⁴ In de opsomming wordt de aanduiding van documentcategorieën aangehouden voor de zaken c en d met betrekking tot Goi. In de andere zaken is die aanduiding hetzelfde, tenzij anders vermeld.

- e. Incident report, investigation report en review met betrekking tot de lekkage(s);
  - f. Notulen van "de moedermaatschappij" met betrekking tot de onder b, d en e genoemde bescheiden.
152. In alle zaken (a tot en met f) vorderen Milieudefensie c.s. inzage in:
- h. Het op Goi/Ogoniland (zaken c en d), de pijpleiding bij Oruma (zaken a en b) en de wellhead bij Ikot Ada Udo (zaken e en f) ten tijde van de lekkages van toepassing zijnde *HSE-plan*;¹⁹⁵
  - i. Het *Hazards en Effects Register* en de *HSE case* van toepassing op Ogoniland en de pijpleiding bij Goi in 2004 (zaken c en d), de pijpleiding bij Oruma in 2004¹⁹⁶ (zaken a en b) en de wellhead bij Ikot Ada Udo in 2006 en 2007 (zaken e en f);¹⁹⁷
  - m. Accident Report;¹⁹⁸
  - n. EER (post impact assessment);¹⁹⁹
  - o. De binnen 24 uur, 2 weken en 4 weken aan de Director van het Departement of Petroleum Resources verzonden Oil Spillage Reports, deel A, B en C.²⁰⁰
153. In zaken a tot en met d vorderen Milieudefensie c.s. daarnaast inzage in:
- g. Bescheiden uit het *Corrosion Management Framework* 2001-2004 (zaken c en d), 2002-2005 (zaken a en b);
  - j. Surveillancecontracten 2000-2004 (zaken c en d) en 2002-2005 (zaken a en b);
  - k. Helikopter-logs 2000-2004 (zaken c en d) en 2002-2005 (zaken a en b);

¹⁹⁵ In zaak e is dit documentcategorie g; in zaak f is dit documentcategorie a.

¹⁹⁶ Hier zal 2005 bedoeld zijn, aangezien de lekkage nabij Oruma plaatsvond in juni 2005.

¹⁹⁷ In zaak e is dit documentcategorie h; in zaak f is dit documentcategorie b.

¹⁹⁸ In zaak e is dit documentcategorie i; in zaak f is dit documentcategorie c.

¹⁹⁹ In zaak e is dit documentcategorie j; in zaak f is dit documentcategorie d.

²⁰⁰ In zaak e is dit documentcategorie k; in zaak f is dit documentcategorie e.

- I. Bescheiden met betrekking tot het Leak Detection System bij de Bomu-Bonny pijpleiding (zaken c en d) en van de pijpleiding bij Oruma (zaken a en b).

8.2 Verweren met betrekking tot niet-ontvankelijkheid Milieudéfensie (zaken a tot en met e) en vorderingsgerechtigdheid Nigeriaanse eisers (zaken a, b, c, d, f)

154. Bij MvG Shell heeft Shell grieven gericht tegen de verwerping door de rechtbank van het verweer van Shell dat Milieudéfensie niet-ontvankelijk is in haar vorderingen ex artikel 3:305a BW²⁰¹ en het verweer van Shell dat de Nigeriaanse eisers niet vorderingsgerechtigd zijn.²⁰² Shell wijst erop dat dit de meest verstrekkende verweren zijn tegen de (gewijzigde) exhibitievordering van Milieudéfensie c.s. Shell heeft die twee verweren in deze fase van het hoger beroep aan de orde gesteld, omdat de ontvankelijkheid van Milieudéfensie en de vorderingsgerechtigdheid van de Nigeriaanse eisers ook relevant zijn in het kader van de beoordeling van de (gewijzigde) exhibitievordering. Indien Milieudéfensie niet-ontvankelijk is in haar vorderingen ex artikel 3:305a BW in de hoofdzaak, is zij immers ook niet-ontvankelijk in haar vorderingen ex artikel 843a Rv. Hetzelfde geldt voor de Nigeriaanse eisers. Indien zij niet vorderingsgerechtigd zijn in de hoofdzaak, hebben zij ook geen rechtmatig belang bij hun vordering tot exhibitie van bescheiden.
155. Voorts geldt dat de afwijzing van de exhibitievordering van de ene eiser in een zaak, meebrengt dat ook de exhibitievordering van de andere eiser moet worden afgewezen. Dit volgt uit de omstandigheid dat eisers ervoor gekozen hebben om zich door dezelfde advocaat te laten bijstaan. Als Milieudéfensie geen recht heeft op inzage in stukken, maar de exhibitievordering van een van de Nigeriaanse eisers wordt wel toegewezen, zou Milieudéfensie "via de achterdeur" toch inzage in stukken krijgen. Nu Milieudéfensie en de Nigeriaanse eisers door dezelfde advocaat worden bijgestaan, zal kennisname door (de advocaat van) de Nigeriaanse eisers van stukken waarin inzage is verleend, automatisch tot kennisname door (de advocaat van) Milieudéfensie leiden. Dat is onaanvaardbaar indien het hof beslist dat Milieudéfensie geen recht heeft op inzage in stukken. Hetzelfde geldt uiteraard als de exhibitievordering van de Nigeriaanse eisers niet toewijsbaar is. In dat geval kan het niet zo zijn dat de Nigeriaanse eisers toch inzage in stukken krijgen doordat de exhibitievordering jegens Milieudéfensie wordt toegewezen. Dit brengt mee dat de exhibitievordering alleen kan worden toegewezen als zowel Milieudéfensie als de Nigeriaanse eisers aan artikel 843a Rv een recht op exhibitie kunnen ontlenen. Als zij niet allemaal recht hebben op inzage in bescheiden, moet de

---

²⁰¹ Zie MvG Shell, hoofdstuk 3 (grief 2).

²⁰² Zie MvG Shell, hoofdstuk 4 (grief 3).

vordering jegens allemaal worden afgewezen.

8.3 Gevorderde bescheiden zorgplicht moedermaatschappij: algemene verweren (zaken a tot en met e)

156. Voor zover Milieudefensie c.s. exhibitie van bescheiden vorderen met het oog op hun vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport, missen zij daarbij rechtmatig belang.
157. Ten eerste zijn de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport kansloos bij gebrek aan juridische grondslag in het Nigeriaanse recht (zie hierboven par. 3.8). Kort samengevat: er is in de Nigeriaanse rechtspraak geen geval bekend van aansprakelijkheid van een moedermaatschappij op grond van *negligence* dat steun kan bieden aan de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport. Ook in de Engelse rechtspraak is geen relevant precedent te vinden. De omstandigheden in *Chandler v. Cape* waren onvergelijkbaar met die in het onderhavige geval, daargelaten of de Nigeriaanse rechter waarde zou hechten aan die uitspraak. De afwijzende uitspraak van de Engelse Court of Appeal in de zaak *Thompson v. The Renwick Group* bevestigt dat de omstandigheden op grond waarvan de Engelse rechter in *Chandler v. Cape* tot aansprakelijkheid van de moedermaatschappij concludeerde, zeer uitzonderlijk waren.²⁰³ De vordering tot inzage van bescheiden voor zover gedaan met het oog op de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport, moet alleen al om deze reden worden afgewezen.
158. Ten tweede maken Milieudefensie c.s. ten onrechte geen onderscheid tussen de verschillende vennootschappen. Milieudefensie c.s. spreken steeds over "de moedermaatschappij" dan wel het "moederbedrijf" en stellen dat die "moeder" aansprakelijk zou zijn, omdat zij zou hebben nagelaten in te grijpen in de situatie in Nigeria. Milieudefensie c.s. miskennen dat er geen sprake is van één "moedermaatschappij", maar van drie verschillende vennootschappen: RDS, de Koninklijke en Shell Transport. Milieudefensie c.s. concretiseren niet op welke grondslag en voor welk handelen of nalaten zij elk van deze drie vennootschappen aansprakelijk willen houden, terwijl die concretisering uiteraard wel vereist is ter onderbouwing van het rechtmatig belang.
159. Voor RDS geldt dat zij pas op zijn vroegst op 20 juli 2005 aan het hoofd van de groep is komen te staan. De onder a tot en met f gevorderde stukken dateren in de zaken c en d allemaal, en in de zaken a, b, e en f gedeeltelijk uit de periode 2000-2005. Tot 20 juli 2005 stond RDS nog niet aan het hoofd van de groep. Niet valt in te zien wat de relevantie is van deze stukken voor de gestelde wetenschap of bemoeienis van RDS met betrekking tot de situatie in Nigeria.

---

²⁰³ Zie hierover reeds MvG Shell, nr. 49-53.

Het rechtmatig belang bij inzage in stukken uit de periode 2000 tot 20 juli 2005 ontbreekt dus voor zover Milieudefensie c.s. die stukken willen inzien met het oog op hun vorderingen tegen RDS.

160. Voordat RDS in het kader van de *unification* aan het hoofd van de groep kwam te staan, waren de Koninklijke en Shell Transport de beursgenoteerde moedermaatschappijen van de Koninklijke/Shell Groep ('*Group Parent Companies*'). De Koninklijke en Shell Transport maakten geen deel uit van de Koninklijke/Shell Groep. Zij hielden de aandelen in de Houdstermaatschappijen van de Groep (de zogenoemde '*Group Holding Companies*'), SPNV en SPCo. SPNV en SPCo waren dus de tophoudstermaatschappijen *binnen* de groep. Zij hielden, op hun beurt, direct of indirect de aandelen in de groepsmaatschappijen, waaronder *operating companies* zoals SPDC. De aandelen in SPDC werden gehouden door SPCo als Group Holding Company (3,7 miljard aandelen). Omdat Nigeriaans recht de eis stelt dat een vennootschap meerdere aandeelhouders heeft, werd één aandeel gehouden door SPNV. Voor zover er sprake was van het uitoefenen van invloed op het beleid van SPDC door een "moedermaatschappij" door middel van het uitoefenen van aan de aandelen in SPDC verbonden rechten, vond deze sturing dus plaats door SPCo als Group Holding Company en niet door de Koninklijke en Shell Transport als Group Parent Companies (en overigens ook niet door SPNV, dat slechts één aandeel had in SPDC). Hieraan doet niet af de stelling van Milieudefensie c.s. dat "belangrijke beslissingen voor de Shell-groep en onderdelen daarvan" door het CMD werden genomen.²⁰⁴ Milieudefensie c.s. lichten niet toe welke "belangrijke beslissingen" zij op het oog hebben en wat de relevantie is van die beslissingen voor de onderhavige zaken. Het CMD was overigens niet aan Shell Transport of de Koninklijke verbonden.²⁰⁵
161. De Koninklijke en Shell Transport vervulden alleen al om deze reden niet de rol die Milieudefensie c.s. hen toedicht. Shell heeft dit alles in eerste aanleg uitgebreid uiteengezet.²⁰⁶ Ook heeft Shell aangegeven dat dit alles uit openbare bronnen kenbaar is en was en dat het bovendien ook volgt uit de Group Governance Guide die Milieudefensie c.s. nota bene zelf in het geding hebben gebracht.²⁰⁷ Shell heeft dit alles in de MvA Exhibitie nog eens herhaald.²⁰⁸ In het licht daarvan mocht en mag van Milieudefensie c.s. worden verlangd dat zij, in ieder geval in het kader van de gewijzigde exhibitievordering in hoger beroep, nader onderbouwen waarop zij de beweerde aansprakelijkheid van de Koninklijke en Shell Transport baseren. Dat verzuimen zij. Milieudefensie c.s.

²⁰⁴ MvG MD, nr. 146.

²⁰⁵ Zie o.a. CvA (a.2), nr. 23; CvA (d.2), nr. 24.

²⁰⁶ Zie o.a. CvA (d.2), nr. 32-48 en 149; en CvD (c.18/d.14), nr. 25-52.

²⁰⁷ Zie o.a. CvA (d.2), nr. 40.

²⁰⁸ Zie o.a. MvA Exhibitie (c.27/d.22), nr. 215-219.

stellen in de MvG MD, nr. 144-145, slechts dat "niet doorslaggevend" is "[h]oe de verschillende vennootschappen zich in de zin van aandelen tot elkaar verhouden", omdat zij zich niet beroepen op een doorbraak van aansprakelijkheid maar op *direct negligence* en het in dat kader niet gaat om de "formele positie" van een vennootschap in de groep, maar om "de feiten op grond waarvan mogelijk een zorgplicht kan worden aangenomen". Zoals ook Milieudefensie c.s. op zichzelf onderkennen,²⁰⁹ is juist in het laatste geval relevant op grond van welke feiten een zorgplicht kan worden aangenomen. Milieudefensie c.s. stellen met betrekking tot de vermeende zorgplicht van de Koninklijke en Shell Transport echter niets concreets. Zij blijven halsstarrig refereren aan "de moedermaatschappij", een begrip dat in deze zaken om de genoemde redenen de lading eenvoudigweg niet dekt. De vordering tot inzage van bescheiden voor zover gedaan met het oog op de vorderingen tegen de Koninklijke en Shell Transport, moet ook om deze reden worden afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.

162. Bij dit alles komt nog dat Milieudefensie c.s. exhibitie van een groot aantal bescheiden vorderen zonder duidelijk te maken van welke vennootschap zij welke bescheiden vorderen. Ter onderbouwing van het rechtmatig belang moeten zij dat wel duidelijk maken. Die documenten, voor zover zij al bestaan, bevinden zich voor het grootste deel uitsluitend bij SPDC. Voor zover Milieudefensie c.s. exhibitie vorderen van bescheiden met het oog op hun vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport, behoeft het minst genomen nadere toelichting waarom zij rechtmatig belang hebben bij inzage in bescheiden die zich uitsluitend bij SPDC bevinden. Milieudefensie c.s. doet net alsof ieder stuk dat zich ergens in de Royal Dutch Shell-groep bevindt, relevant kan zijn ter onderbouwing van hun vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport. Dat is uiteraard niet het geval.
163. Ten derde kan hetgeen Milieudefensie c.s. in de MvG MD aanvoeren met betrekking tot de zorgplicht van de "moedermaatschappij", ook overigens niet tot de conclusie leiden dat zij rechtmatig belang hebben bij exhibitie met het oog op hun vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.
164. Milieudefensie c.s. stellen rechtmatig belang te hebben bij exhibitie van de bescheiden onder a tot en met f, omdat zij wensen aan te tonen dat op de "moedermaatschappij" een zorgplicht rustte omdat zij "wist dat sprake was van (i) systematisch tekortschieten van SPDC, waardoor (ii) onverantwoorde risico's werden genomen voor het milieu en omwonenden, zij bovendien (iii) de kennis bezat om die risico's het hoofd te bieden en (iv) had laten zien zich vaker met

---

²⁰⁹ Zie MvG MD, nr. 145: "Voor aansprakelijkheid uit *direct negligence* is niet de formele positie van een vennootschap in de groep relevant, maar de feiten op grond waarvan mogelijk een zorgplicht kan worden aangenomen."

de activiteiten van SPDC te bemoeien, maar (v) desalniettemin naliet om in te grijpen".²¹⁰ Ook stellen zij dat de "jaarlijkse businessplannen [met] de taakstelling van SPDC ten aanzien van (...) productie, onderhoud, milieu en veiligheid" en de daaraan gekoppelde budgetten "vooraf door de moedermaatschappij [worden] goedgekeurd en (...) op *compliance* [worden] gecontroleerd"²¹¹ en dat "het voor de hand [ligt] dat aspecten van het HSE-plan [van SPDC] bij de moedervenootschap bekend zijn".²¹²

165. Milieudefensie c.s. hebben deze stellingen onvoldoende onderbouwd. Daarom hebben zij geen rechtmatig belang bij exhibitie. Hun wens om deze stellingen nader te onderbouwen door de beschikking te krijgen over een grote hoeveelheid interne documentatie, is rechtens onvoldoende om exhibitie te rechtvaardigen. De hiervoor in nr. 164 weergegeven stellingname van Milieudefensie c.s. valt grofweg uiteen in drie deelonderwerpen: kennis, wetenschap en sturing. Shell zal deze onderwerpen hierna kort langslopen.

Kennis

166. Milieudefensie c.s. stelden in de Incidentele conclusie met de gevorderde bescheiden aan te willen tonen dat "RDS betere kennis had van relevante aspecten van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu", zodat op haar een zorgplicht rustte.²¹³ De term "betere kennis" ontleenden Milieudefensie c.s. aan de uitspraak van de Engelse Court of Appeal in *Chandler v. Cape*. Daarmee bedoelden zij kennelijk, zoals in de zaak *Chandler v. Cape* aan de orde was, "betere kennis" dan de desbetreffende dochtermaatschappij, in dit geval SPDC.²¹⁴
167. Milieudefensie c.s. zijn er niet in geslaagd om ook maar een begin van een gemotiveerde onderbouwing te geven aan hun stelling dat RDS, de Koninklijke en/of Shell Transport "betere kennis" hadden dan SPDC van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu in Nigeria. De rechtbank heeft in het eindvonnis terecht overwogen dat niet valt in te zien waarom de moedervenootschappen meer kennis zouden hebben van de specifieke risico's van de bedrijfstak van SPDC in Nigeria dan SPDC zelf.²¹⁵ Zoals de rechtbank

---

²¹⁰ Zie MvG MD, nr. 266, 276, 280, 291, 298 en voorts MvG MD, nr. 314 (met betrekking tot bescheiden onder h.).

²¹¹ MvG MD, nr. 263.

²¹² MvG MD, nr. 314.

²¹³ Zie o.a. Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 25. Blijkens Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 28, is met RDS in dit verband bedoeld de "moedermaatschappij", de generieke aanduiding die Milieudefensie c.s. gebruiken voor RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

²¹⁴ Zie Incidentele conclusie, nr. 75 en 105.

²¹⁵ Zie in zaken a en b eindvonnis, rov. 4.38; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.36; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.31.

heeft overwogen, zijn de ondernemingen van RDS, de Koninklijke en Shell Transport enerzijds en die van SPDC anderzijds immers in essentie juist niet dezelfde "omdat de moederverenootschappen vanuit Den Haag en/of Londen algemene beleidslijnen uitzetten en zich bezighouden met strategie en risicomangement wereldwijd, terwijl SPDC zich bezighoudt met het winnen van olie in Nigeria".²¹⁶ In de Incidentele conclusie hebben Milieudefensie c.s. zich tegen deze overweging gekeerd onder verwijzing naar de *opinion* van Weir, die stelt dat de ondernemingen van RDS en SPDC wél dezelfde zijn omdat "RDS is in the business of oil production/manufacture etc and so is its subsidiary SPDC".²¹⁷ Shell heeft bij MvA Exhibitie al aangevoerd dat Milieudefensie c.s. en Weir miskennen dat RDS, de Koninklijke en Shell Transport zelf geen operationele activiteiten hadden of hebben.²¹⁸ De uitspraak van de Engelse Court of Appeal in de zaak *Thompson v. The Renwick Group* bevestigt dat van vergelijkbare ondernemingen geen sprake is waar de activiteiten van de moedermaatschappij enkel bestaan uit "holding shares in other companies".²¹⁹ In dat licht valt niet in te zien waarom RDS, de Koninklijke en/of Shell Transport "betere kennis" zouden hebben dan SPDC van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu in Nigeria. Milieudefensie c.s. zijn er niet in geslaagd hier iets concreets tegenover te stellen.

168. In de MvG MD stellen Milieudefensie c.s. niet langer dat zij de bescheiden willen inzien om aan te tonen dat "de moedermaatschappij" "betere kennis" had, maar om aan te tonen dat de moedermaatschappij "de kennis" bezat om de risico's van het "systematisch tekortschieten" door SPDC voor het milieu en omwonenden "het hoofd te bieden" (zie ook nr. 164 hiervoor). In zoverre schiet hun stellingname sowieso al tekort om aansluiting te zoeken bij *Chandler v. Cape*, nog daargelaten dat die uitspraak geen relevant precedent vormt voor de onderhavige zaken (zie hierboven, par. 3.8, in het bijzonder ook nr. 81). Onjuist is de stellingname van Milieudefensie c.s. dat "superior knowledge" in *Chandler*

---

²¹⁶ In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.38; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.36; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.31.

²¹⁷ Zie o.a. Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 76.

²¹⁸ Zie MvA Exhibitie, nr. 238, en tevens bijv. nr. 119, 130, 132 en 209. Zie ook: in zaken a en b CvD (a.14/b.18), nr. 40-46; in zaken c en d CvD (c.18/d.14), nr. 42-49; in zaken e en f CvD (e.21/f.21), nr. 32-42.

²¹⁹ Zie MvG Shell, nr. 51 en het daar opgenomen citaat uit *Thompson v. The Renwick Group* (productie 48), in het bijzonder: "There is no evidence that the Renwick Group Limited [de moeder] at any time carried on any business at all apart from that of holding shares in other companies, let alone that it carried on either a haulage business or, as would in fact be required were the Respondent's case to have a prospect of success, a business an integral part of which was the warehousing or handling of asbestos or indeed any potentially hazardous substance".

v. *Cape* geen criterium voor aansprakelijkheid was.²²⁰

169. Milieudefensie c.s. stellen in de MvG MD dat "Shell op groepsniveau, onder uiteindelijke verantwoordelijkheid van de moeder vennootschap, kennis [laat] ontwikkelen op het gebied van milieumanagement en technologie"²²¹ en dat "SPDC vertrouwt (...) op de bijzondere kennis van de moeder vennootschap".²²² Vervolgens noemen Milieudefensie c.s. een hele reeks aan technische standaarden en *manuals*, die de kennis zouden bevatten waarover "de moeder vennootschap" beschikt.²²³ Daarnaast stellen Milieudefensie c.s. dat Shell een "wereldwijde Shell Global Helpline" heeft ingericht "die 24 uur per dag beschikbaar is om advies te vragen over naleving van Shell-standaarden of om misstanden te melden".²²⁴ Volgens Milieudefensie c.s. "ligt bij de moeder vennootschap (...) de verantwoordelijkheid voor de kennisontwikkeling die op groepsniveau ten behoeve van dochtermaatschappijen plaatsvindt", ook al is "voor de hand liggend dat de moeder vennootschap of de leden die zitting hebben in haar directie, niet persoonlijk over die superieure kennis beschikken".²²⁵
170. Met hun redenering dat de "superieure kennis" "onder verantwoordelijkheid van de moeder vennootschap" zou zijn ontwikkeld, proberen Milieudefensie c.s. kennelijk te omzeilen dat in casu de "superieure kennis" niet bij RDS, de Koninklijke of Shell Transport aanwezig was en is. Die poging moet falen. Als *Chandler v. Cape* voor de beoordeling van deze zaak al een relevant precedent zou vormen, hetgeen Shell betwist, dan is voor aansprakelijkheid van een moedermaatschappij op grond van die uitspraak in ieder geval "superieure kennis" vereist. Dat element ontbreekt zoals gezegd. De "handleidingen, *standards* en *manuals*" waar Milieudefensie c.s. beroep op doen ter onderbouwing van de beweerde "kennis van de moedermaatschappij", zijn niet afkomstig van RDS, de Koninklijke of Shell Transport, maar van andere groepsvennootschappen, zoals Shell Global Solutions International B.V. ("**Shell Global Solutions**") en Shell International Exploration and Production B.V. ("**SIEP**").
171. Kennelijk menen Milieudefensie c.s. alle kennis die binnen de groep aanwezig is, toe te kunnen rekenen aan RDS, de Koninklijke en Shell Transport. Voor een dergelijke toerekening ontbreekt echter een juridische basis in het toepasselijke Nigeriaanse recht (en overigens ook in het Nederlandse recht). De stelling van

---

²²⁰ MvG MD, nr. 165.

²²¹ MvG MD, nr. 164.

²²² MvG MD, nr. 167.

²²³ Zie de opsomming in MvG MD, nr. 168.

²²⁴ MvG MD, nr. 169.

²²⁵ MvG MD, nr. 164.

Milieudefensie c.s. dat de bedoelde *standards* en *manuals* "onder verantwoordelijkheid van de moedervenootschap"²²⁶ zouden worden opgesteld door Shell Global Solutions of SIEP, maakt dit niet anders, omdat Milieudefensie c.s. verzuimen toe te lichten wat zij in dit verband verstaan onder "verantwoordelijkheid". De bedoelde *standards* en *manuals* zijn juist opgesteld onder verantwoordelijkheid van Shell Global Solutions en SIEP. Die stelling kan reeds om die reden niet dienen om alle kennis die binnen de groep aanwezig is, toe te rekenen aan RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

172. Het voorgaande wil uiteraard niet zeggen dat de kennis die aanwezig is binnen de groep, niet wordt gedeeld tussen de groepsmaatschappijen. Een voorbeeld daarvan is kennis op het gebied van aanleg en onderhoud van pijpleidingen en HSE management. Die kennis wordt onder andere vastgelegd in de door Milieudefensie c.s. genoemde *Design and Engineering Practices ("DEPs")*²²⁷ en HSE manuals²²⁸ en binnen de groep gedeeld. Dit betekent dat SPDC de beschikking had over de kennis die aanwezig was binnen de Royal Dutch Shell-groep. Dit betekent echter niet dat die kennis van RDS, Shell Transport of de Koninklijke afkomstig is of was, of moet worden "toegerekend" aan RDS, Shell Transport of de Koninklijke. Naar Milieudefensie c.s. zoals gezegd ook zelf onderkennen, werden en worden DEPs en HSE Manuals niet opgesteld door RDS, de Koninklijke of Shell Transport maar door andere groepsvenootschappen. Het gaat hierbij bovendien om kennis die bij uitstek van belang is voor *operating companies*, zoals SPDC. De DEPs en HSE Manuals zeggen dus niets over de kennis van RDS, de Koninklijke of Shell Transport, laat staan dat daaruit zou zijn af te leiden dat zij "betere kennis" hadden dan SPDC van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu in Nigeria. In *Chandler v. Cape* was voor het aannemen van een *duty of care* van de moedermaatschappij niet voldoende dat zij "kennis" had van een voor het ontstaan van de schade relevant onderwerp. Het ging in die zaak om "*superior knowledge*". Cape plc., de moedermaatschappij in die zaak, "*had superior knowledge about the asbestos business.*"²²⁹ In de onderhavige zaak is er geen sprake van dat RDS, de Koninklijke of Shell Transport "betere kennis" zouden hebben dan SPDC van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu in Nigeria.
173. Overigens kan uit de DEPs en HSE Manuals ook niet worden afgeleid dat de groepsmaatschappijen die deze documenten hebben opgesteld, "betere kennis" zouden hebben dan SPDC van pijpleidingmanagement, veiligheid en milieu in Nigeria. Ten onrechte veronderstellen Milieudefensie c.s. dat de DEPs en de

---

²²⁶ Zie MvG MD, nr. 164 en 167.

²²⁷ Zie MvG MD, nr. 168, Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 87; zie daarover ook MvA Exhibitie (c.27/d.22), nr. 225-231.

²²⁸ Zie o.a. Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 102; zie daarover ook MvA Exhibitie, nr. 227.

²²⁹ *Chandler v. Cape* [2011] EWHC 951 (QB), per Arden, LJ, para. 75.

HSE Manuals specifiek zien op de uitdagingen waarvoor SPDC zich gesteld ziet in het kader van de oliewinning in Nigeria. Uit de overgelegde DEPs en HSE manuals blijkt niet of deze documenten door SPDC werden gebruikt ten tijde van de litigieuze olie lekkages (nog daargelaten de vraag of deze documenten authentiek zijn).²³⁰ Wat hier verder van zij, de DEPs en HSE manuals die Milieudefensie c.s. aanhalen, zijn opgesteld om door *operating companies* wereldwijd te worden gebruikt. Zij zijn dus algemeen van karakter. De DEPs vermelden steeds op het voorblad:

"The information set forth in these publications is provided to Shell companies for their consideration and decision to implement. This is of particular importance where DEPs may not cover every requirement or diversity of condition at each locality. The system of DEPs is expected to be sufficiently flexible to allow individual Operating Units to adapt the information set forth in DEPs to their own environment and requirements."²³¹

174. Bij de DEPs en HSE Manuals gaat het dus om richtlijnen en aanbevelingen, die in concreto door de betrokken *operating companies* moeten worden ingevuld en aangepast aan de specifieke situatie waarin de desbetreffende *operating company* werkzaam is. De onderhavige zaken gaan over drie specifieke olie lekkages, namelijk die nabij Goi van 10 oktober 2004, nabij Oruma van 26 juni 2005 en nabij Ikot Ada Udo van 2006-2007. Milieudefensie c.s. stellen dat de lekkages zijn veroorzaakt door gebrekkig onderhoud en dat de gevolgen ervan niet adequaat zouden zijn bestreden. Die stelling wordt door Shell betwist. Het debat tussen partijen over deze onderwerpen spitst zich toe op bijzonderheden die zich in deze zaken voordoen, zoals de omstandigheid dat deze lekkages zijn veroorzaakt door sabotage en de moeilijkheden die SPDC ondervond om, toen de lekkages eenmaal waren geconstateerd, van de lokale gemeenschappen toegang te krijgen tot de plaats van de lekkage om het lek te dichten en de gevolgen van de lekkage op te ruimen en te herstellen. Deze problemen doen zich elders ter wereld niet of slechts zeer incidenteel voor. De DEPs en HSE Manuals bevatten daarover geen concrete aanbevelingen of richtlijnen.
175. Zoals Milieudefensie c.s. zelf blijktens hun stellingname onderkennen,²³² zijn de *operating companies* niet zonder meer verplicht om in alle gevallen de

---

²³⁰ Zie hierover de opmerking in o.a. MvA Exhibitie in zaken c en d, voetnoot 149, dat Shell niet heeft uitgezocht of de door Milieudefensie c.s. aangehaalde en deels overgelegde DEPs en HSE manuals authentiek zijn en of deze op SPDC van toepassing waren ten tijde van de litigieuze lekkages.

²³¹ Zie p. 2 van producties N.3 tot en met N.6.

²³² Zie o.a. Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 81.

richtlijnen en aanbevelingen in de DEPs en HSE Manuals na te leven. Zoals gezegd, moeten deze richtlijnen en aanbevelingen in concreto door de betrokken *operating companies* worden ingevuld en aangepast aan de specifieke situatie waarin de desbetreffende *operating company* werkzaam is. De eerder ingenomen stelling van Milieudefensie c.s. dat de "beoordelingsruimte" van *operating companies* "door de centrale richtlijnen zeer nauw omkaderd" is,²³³ is in het licht hiervan onjuist en mist ook overigens doel. Niet alleen hebben de *operating companies* zoals gezegd juist wel "beoordelingsruimte", namelijk waar het gaat om de vraag hoe de DEPs en HSE Manuals moeten worden toegepast in de specifieke omstandigheden waarin de desbetreffende *operating company* werkzaam is, maar bovendien stellen Milieudefensie c.s. – terecht – niet dat de richtlijnen en aanbevelingen niet zouden deugen. De DEPs en HSE Manuals bevatten geen aanwijzingen voor gebrekkige onderhoudsprocedures of gebrekkig beleid om de gevolgen van olie lekkages te bestrijden. Het valt niet in te zien dat de DEPs en HSE Manuals niettemin zouden kunnen dienen ter onderbouwing van de aansprakelijkheid van RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

176. Het voorgaande betekent dat Milieudefensie c.s. ook onvoldoende hebben onderbouwd dat "SPDC vertrouwt en vertrouwd op de bijzondere kennis van de moedervernootschap".²³⁴ Dat heeft SPDC niet gedaan. Dat was ook niet aan de orde, omdat niet RDS, de Koninklijke en Shell Transport, maar SPDC zelf over "*superior knowledge*" beschikt. Ook in zoverre verschillen de onderhavige zaken fundamenteel van de situatie in *Chandler v. Cape*.

Wetenschap

177. Milieudefensie c.s. stellen met de gevorderde bescheiden aan te willen tonen dat de moedervernootschap "wist dat sprake was van (i) systematisch tekortschieten van SPDC, waardoor (ii) onverantwoorde risico's werden genomen voor het milieu en omwonenden". Volgens Milieudefensie c.s. wist de moedermaatschappij of had zij moeten weten "dat er een onevenredig groot risico bestond op schade als gevolg van lekkages vanwege (i) het feit dat de pijpleiding nabij Goi ernstig verouderd was en niet goed kon worden onderhouden; (ii) de pijpleiding nabij Oruma ernstig was gecorrodeerd en moe[st] worden vervangen en (iii) de IBIBIO I, hoewel al jaren niet meer in gebruik, nog altijd niet was geabandonneerd".²³⁵ Milieudefensie c.s. achten de wetenschap van de "moedermaatschappij" van de litigieuze lekkages overigens niet doorslaggevend.²³⁶ Milieudefensie c.s. verwijten de "moedermaatschappij" dat zij, hoewel op de hoogte van het systematisch tekortschieten van SPDC,

²³³ Zie o.a. Incidentele conclusie (c.26/d.21), nr. 81.

²³⁴ MvG MD, nr. 167.

²³⁵ MvG MD, nr. 160.

²³⁶ MvG MD, nr. 289.

niet ingreep. Volgens Milieudefensie c.s. moeten olie lekkages van de omvang van de lekkages bij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo gekwalificeerd worden als lekkages met een "massive effect" en moesten zij daarom gemeld worden.²³⁷ Milieudefensie c.s. stellen daarom dat de "moedermaatschappij" op de hoogte zou zijn van de bijzondere risico's die in de Niger Delta werden genomen.

178. Ook deze stellingname van Milieudefensie c.s. faalt. RDS, de Koninklijke en Shell Transport zijn niet op de hoogte gesteld van de lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004, nabij Oruma van 26 juni 2005 en nabij Ikot Ada Udo van 2006-2007. Shell heeft dit in eerste aanleg bij herhaling uitgelegd.²³⁸ Milieudefensie c.s. hebben daar nooit iets concreets tegenover gesteld. Zij laten dat ook in hun memorie van grieven na. Kennelijk om deze reden vallen Milieudefensie c.s. terug op de stelling dat olie lekkages van de omvang van de lekkage bij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo moesten worden gemeld en dat de "moedermaatschappij" dus op de hoogte was van de bijzondere risico's die in de Niger Delta werden genomen.²³⁹
179. Zoals de rechtbank terecht in al haar vonnissen voorop heeft gesteld, gaan deze procedures over de lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004, nabij Oruma van 26 juni 2005 en nabij Ikot Ada Udo van 2006-2007.²⁴⁰ Zij gaan niet over de situatie in de Niger Delta in het algemeen:²⁴¹ "In deze (...) procedures kan en zal door de Nederlandse rechter echter geen oordeel worden gegeven over het debat van Milieudefensie c.s. en Shell c.s. over het beleid in algemene zin van Shell c.s. bij de oliewinning in Nigeria. De rechtbank mag en zal in deze (...) procedures slechts oordelen over de door Milieudefensie c.s. ingestelde specifieke vorderingen naar aanleiding van deze specifieke olie lekkage[s] [in 2004 bij Goi, in 2005 bij Oruma en in 2006 en 2007 bij Ikot Ada Udo]."
180. Reeds tegen deze achtergrond valt niet in te zien dat Milieudefensie c.s. rechtmatig belang zouden hebben bij exhibitie van bescheiden waarmee zij de

---

²³⁷ MvG MD, nr. 283-285.

²³⁸ Zie onder andere in zaken a en b: CvA (a.2), nr. 106, CvA (b.2), nr. 72, CvD (a.14/b.18), nr. 34; in zaken c en d: CvA (c.2), nr. 66; CvA (d.2), nr. 94; CvD (c.18/d.14), nr. 36; in zaken e en f: CvA (e.2/f.2), nr. 74, CvD (e.21/f.21), nr. 34. Voor de lekkage nabij Ikot Ada Udo geldt dat deze niet als "serieuze milieu-incident" aan RDS is gemeld.

²³⁹ MvG MD, nr. 285.

²⁴⁰ In zaken a en b: vonnis in het bevoegdheidsincident van 30 december 2009, rov. 2.2; vonnis in het exhibitie-incident van 14 september 2011, rov. 4.3; eindvonnis, rov. 4.16; in zaken c en d: vonnis in het bevoegdheidsincident van 24 februari 2010, rov. 2.2; vonnis in het exhibitie-incident van 14 september 2011, rov. 4.3; eindvonnis, rov. 4.16; in zaken e en f: vonnis in het bevoegdheidsincident van 24 februari 2010, rov. 2.2; vonnis in het exhibitie-incident van 14 september 2011, rov. 4.2; eindvonnis, rov. 4.15.

²⁴¹ Zie in zaken a t/m d eindvonnis, rov. 4.16; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.15.

wetenschap van de "moedermaatschappij" omtrent de "moeilijkheden"²⁴² en de "problemen"²⁴³ waaraan SPDC in de Niger Delta werd blootgesteld, wensen aan te tonen. Het valt niet in te zien dat wetenschap van de situatie in de Niger Delta in het algemeen zou kunnen leiden tot het oordeel dat RDS, de Koninklijke of Shell Transport aansprakelijk zijn voor de schade geleden ten gevolge van de lekkage van 10 oktober 2004 nabij Goi, van 26 juni 2005 nabij Oruma of van 2006-2007 nabij Ikot Ada Udo. Als "wetenschap" in dit kader al relevant zou zijn – Shell betwist dat – moet dat wetenschap zijn van een omstandigheid die relevant is in verband met de litigieuze olielekages. Milieudefensie c.s. blijven miskennen dat het in dit geding niet gaat om de vraag of SPDC in zijn algemeenheid "structureel" tekortschiet in verband met olielekages, maar om de vraag of SPDC *in het onderhavige geval* aansprakelijk is in verband met de olielekage van 10 oktober 2004 nabij Goi, van 26 juni 2005 nabij Oruma of van 2006-2007 nabij Ikot Ada Udo. Daar komt nog bij dat Shell betwist dat sprake zou zijn van "systematisch" tekortschieten door SPDC.

181. Milieudefensie c.s. voeren ook in de MvG MD niets concreets aan omtrent "wetenschap van de moedermaatschappij" met betrekking tot de omstandigheden van de litigieuze lekages. Zij blijven steken in algemene stellingen als dat het "moederbedrijf de moeilijkheden in de Niger Delta, (...) en de problemen rond sabotage en *bunkering* [kende]" en "wist dat de problemen als gevolg van achterstallig onderhoud groot waren".²⁴⁴ Dat is zoals gezegd ontoereikend.

Sturing

182. Milieudefensie c.s. schetsen ten slotte ook een onjuist beeld met betrekking tot de betrokkenheid – in de MvG MD aangeduid als "sturing" – van RDS, de Koninklijke en Shell Transport bij de operaties van SPDC op het gebied van pijpleidingonderhoud, veiligheidsmaatregelen en saneringswerkzaamheden. Zij stellen dat er "taakstellingen" worden gegeven in de "jaarlijkse businessplannen en bijbehorende budgetten". Deze zouden door de "moedermaatschappij worden goedgekeurd en op compliance gecontroleerd".²⁴⁵ "Het hoofdkantoor" is volgens Milieudefensie c.s. "steeds en gedetailleerd op de hoogte van de gemaakte vorderingen op het gebied van milieu en veiligheid". Ook stellen Milieudefensie c.s.: "Belangrijke aangelegenheden worden op het hoogste niveau besproken; belangwekkende beslissingen niet zonder de moedervenootschap genomen."²⁴⁶ Voorts doen Milieudefensie c.s. ook in dit

---

²⁴² MvG MD, nr. 157.

²⁴³ MvG MD, nr. 160.

²⁴⁴ MvG MD, nr. 157.

²⁴⁵ Zie o.a. MvG MD, nr. 152 en 264.

²⁴⁶ MvG MD, nr. 152, tweede bullet.

verband beroep op de DEPs en HSE Manuals. Daaruit zou volgen dat de "moederverenootschap groepsbeleid" uiteenzet, onder meer ten aanzien van milieu en veiligheid.²⁴⁷ Milieudefensie c.s. noemen tot slot dat SPDC jaarlijks door middel van *assurance letters* aan dient te geven hoe zij zich aan het HSE beleid en de "daaraan gerelateerde standaarden van de Groep" heeft gehouden, jaarlijks een *assurance plan* dient op te stellen en dat SPDC regelmatig op onderdelen van het HSE-beleid wordt geaudit.²⁴⁸

183. Deze stellingname mist doel. Zoals Shell reeds in eerste aanleg heeft toegelicht, houden en hielden RDS, de Koninklijke en Shell Transport zich niet in detail bezig met de operaties van SPDC.²⁴⁹ In de onderhavige procedures gaat het om de vraag of de lekkages nabij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo zijn veroorzaakt door sabotage of door gebrekkig onderhoud c.q. corrosie, en of SPDC adequaat heeft gereageerd op de olie lekkages en de getroffen gebieden heeft gesaneerd. Milieudefensie c.s. veronderstellen ten onrechte dat er businessplannen en budgetten van SPDC bestaan, die door RDS, de Koninklijke of Shell Transport zijn "goedgekeurd", die dermate gedetailleerd zijn dat daarin iets te vinden is dat behulpzaam kan zijn bij het beantwoorden van deze specifieke vragen over deze drie individuele olie lekkages.
184. De stelling dat belangrijke aangelegenheden op het hoogste niveau worden besproken, mist relevantie voor de onderhavige zaken. Als voorbeeld noemen Milieudefensie c.s. het "besluit van Shell om zich grotendeels uit Nigeria terug te trekken".²⁵⁰ Dat besluit van SPDC is echter niet relevant voor de onderhavige zaken. Zoals meermalen gezegd, waren RDS, de Koninklijke of Shell Transport niet op de hoogte van de litigieuze olie lekkages en hebben zij in verband met de litigieuze olie lekkages ook geen "besluiten" genomen.
185. De DEPs en HSE manuals zijn algemeen van karakter en zien niet specifiek op de oliewinning in Nigeria, laat staan dat zij voorschrijven hoe SPDC had moeten handelen in verband met de litigieuze olie lekkages. Hieruit kan dus geen voor de onderhavige zaken relevante "sturing" van RDS, de Koninklijke of Shell Transport worden afgeleid. Bovendien zijn de DEPs en HSE Manuals niet opgesteld door RDS, de Koninklijke of Shell Transport maar door andere groepsvennootschappen. Ook om die reden wijzen de DEPs en HSE Manuals niet op concrete "sturing" door RDS, de Koninklijke of Shell Transport. Zie over de DEPs en HSE Manuals hierboven nr. 172-175.

---

²⁴⁷ MvG MD, nr. 152, derde en vierde bullet.

²⁴⁸ MvG MD, nr. 152, vijfde, zesde en zevende bullet.

²⁴⁹ Zie in zaken a en b CvD (a.14/b.18), nr. 37-46; in zaken c en d CvD (c.18/d.14), nr. 39-49; in zaken e en f CvD (e.21/f.21), nr. 32-42.

²⁵⁰ MvG MD, nr. 152, tweede bullet.

186. Ook het bestaan van *assurance letters* en *audits* doet in dit verband niet ter zake. *Assurance letters* hebben betrekking op naleving van HSSE-beleid in het algemeen en zien niet op specifieke olie lekkages. Er bestaan bovendien geen *audit* rapporten met betrekking tot de "pijpleiding(en) nabij Goi en Oruma en van de *well(head)* bij Ikot Ada Udo".²⁵¹
187. De suggestie dat sprake zou zijn van een afhankelijkheidsrelatie waarbinnen er voor SPDC "nauwelijks ruimte" was om een "zelfstandige afweging te maken", is onjuist.²⁵² Milieudefensie c.s. lichten ook niet toe welke "afweging" zij hiermee op het oog hebben. Voor zover Milieudefensie c.s. willen suggereren dat RDS, de Koninklijke of Shell Transport in enig opzicht SPDC verhinderd zouden hebben om datgene te doen wat zij moest doen in verband met de litigieuze lekkages, mist die suggestie iedere grond.

8.4 Gevorderde bescheiden zorgplicht SPDC: algemene verweren

188. Voor zover Milieudefensie c.s. exhibitie van bescheiden vorderen met het oog op hun vorderingen tegen SPDC, stellen zij daarmee te willen aantonen dat "SPDC de op haar krachtens artikel 11(5)(b) alsmede *common law* rustende zorgplicht om haar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, heeft geschonden" en "om onderbouwd te kunnen weerleggen dat de lekkages werden veroorzaakt door sabotage".²⁵³ Daarnaast willen Milieudefensie c.s. inzage om aan te tonen dat SPDC "haar zorgplicht om na lekkages adequaat te reageren"²⁵⁴ heeft geschonden.
189. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC haar zorgplicht heeft geschonden, miskennen zij dat artikel 11(5)(c) OPA zoals gezegd voorziet in een risicoaansprakelijkheid van SPDC.²⁵⁵ Voor de vraag of SPDC aansprakelijk is, is niet relevant of op haar een zorgplicht rust en of zij die heeft geschonden. De wens van Milieudefensie c.s. om met de gevorderde bescheiden aan te tonen dat op SPDC een zorgplicht rustte en dat SPDC haar zorgplicht heeft geschonden, kan dan ook geen rechtmatig belang bij exhibitie van bescheiden opleveren.
190. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC onvoldoende maatregelen zou hebben genomen om sabotage te voorkomen, geldt dat Milieudefensie c.s. daarbij geen rechtmatig belang hebben omdat er in de Nigeriaanse rechtspraak geen enkel geval

²⁵¹ MvG MD, nr. 268.

²⁵² Zie hierover o.a. Incidentele conclusie (a.21/b.25), nr. 118.

²⁵³ Zie onder meer MvG MD, nr. 303.

²⁵⁴ Zie onder meer MvG MD, nr. 339.

²⁵⁵ Zie hiervoor, nr. 41.

bekend is waarin een *operator* aansprakelijk is gehouden wegens het niet-voorkomen van sabotage (noch op grond van artikel 11(5)(b) OPA, noch op grond van de *common law*) (zie hiervoor, nr. 33). Het is niet aan de Nederlandse rechter het Nigeriaanse recht op dit punt te ontwikkelen.²⁵⁶ Bij die stand van zaken kan SPDC niet aansprakelijk zijn wegens het niet-voorkomen van sabotage.

191. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat de litigieuze lekkages zijn veroorzaakt door gebrekkig onderhoud hebben zij daarbij geen rechtmatig belang, omdat zij op dat punt niet aan hun stelplicht hebben voldaan (zie hiervoor, hoofdstuk 4 en par. 5.3). De rechtbank heeft de in eerste aanleg door Milieudefensie c.s. gevorderde inzage in bescheiden met betrekking tot de onderhoudstoestand van de pijpleiding afgewezen, omdat "de stelling van Shell c.s. dat deze lekkage door sabotage is veroorzaakt (...) vooralsnog voor juist moet worden gehouden" omdat Milieudefensie c.s. die stelling onvoldoende gemotiveerd hadden weersproken.²⁵⁷ Ook na daartoe bij conclusie van repliek en bij pleidooi de gelegenheid te hebben gehad, hebben Milieudefensie c.s. op het punt van de door hen gestelde oorzaak van de lekkage niet aan hun stelplicht voldaan. De rechtbank heeft in het eindvonnis dan ook terecht geoordeeld dat Milieudefensie c.s. "onvoldoende concreet en/of gemotiveerd hebben betwist dat de stelling van Shell c.s. dat [de desbetreffende] olie lekkage (...) feitelijk is veroorzaakt door sabotage (...) voor feitelijk juist moet worden gehouden".²⁵⁸
192. Milieudefensie c.s. hebben in de MvG MD geen enkele concrete stelling aangevoerd op grond waarvan zij de beslissing dat de lekkages zijn veroorzaakt door sabotage, in hoger beroep willen bestrijden. Zij herhalen slechts hetgeen zij in eerste aanleg al hebben aangevoerd en verwijzen naar de stukken die zij in eerste aanleg al hebben overgelegd, zoals het Accufacts-rapport. In de zaken c en d doen Milieudefensie c.s. in de MvG MD beroep op een processtuk uit de Engelse Bodo-zaak, dat zou aantonen dat "de pijpleiding in Goi zich in zeer slechte staat [bevond], en allang [had] moeten zijn vervangen". Zoals in nr. 106 reeds opgemerkt, betreft dit een processtuk van de zijde van de eisers in de Engelse Bodo-procedure, en dus geen bewijsstuk. Bovendien zegt dit stuk niets over de concrete toestand van de pijpleiding ter plaatse van het punt nabij Goi waar de lekkage van 10 oktober 2004 heeft plaatsgevonden.

²⁵⁶ Zie nr. 34; zie ook MvG Shell, nr. 40-45.

²⁵⁷ Zie in zaken a en b tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.10, in zaken c en d tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.9; in zaken e en f tussenvonnis 14 september 2011, rov. 4.8.

²⁵⁸ In zaken a en b eindvonnis, rov. 4.22; in zaken c en d eindvonnis, rov. 4.23; in zaken e en f eindvonnis, rov. 4.21.

193. Milieudefensie c.s. verzuimen steeds een concrete relatie te leggen tussen de beweerde inhoud van de door hen gevorderde bescheiden en hun stellingname ten aanzien van de aansprakelijkheid van SPDC voor de litigieuze lekkages, laat staan dat zij onderbouwen dat en op welke wijze in de gevorderde documenten bewijs zou kunnen worden gevonden voor een stelling die zij moeten bewijzen teneinde hun vorderingen toegewezen te zien. Zo leggen zij niet uit wat er uit de door hen gevorderde documenten zou blijken met betrekking tot de toestand van de pijpleidingen nabij Oruma en Goi ter plaatse van het lek dan wel met betrekking tot de toestand van de wellhead. Tegen die achtergrond ontbreekt rechtmatig belang bij inzage in bescheiden die in algemene zin de (onderhouds)toestand van de pijpleidingen nabij Goi en Oruma en de wellhead nabij Ikot Ada Udo betreffen.
194. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC haar zorgplicht om na lekkages adequaat te reageren, heeft geschonden, geldt dat de feiten met betrekking tot de reactie van SPDC op de litigieuze lekkages bekend zijn uit de processtukken van Shell en door Milieudefensie c.s. niet worden bestreden. Shell heeft hiervoor, in nr. 73 (Goi), 74 (Oruma) en 75 (Ikot Ada Udo), nog eens de feiten samengevat waaruit blijkt dat SPDC tijdig en adequaat heeft gehandeld en het lek zo snel mogelijk heeft gerepareerd. Milieudefensie c.s. bestrijden de stellingen van Shell niet en stellen hier niets concreets tegenover. Reeds om die reden missen Milieudefensie c.s. rechtmatig belang bij exhibitie van bescheiden die zij willen inzien met het oog op hun stellingen omtrent de beweerdelijk inadequate reactie van SPDC op de litigieuze lekkages. Voorts verzuimen Milieudefensie c.s. aan te geven wat er uit de door hen gevorderde bescheiden kan blijken met betrekking tot de reactie van SPDC op de litigieuze lekkages.
195. Voorts hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij inzage in stukken ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC haar zorgplicht om na lekkages adequaat te reageren, heeft geschonden, omdat deze stelling naar Nigeriaans recht niet kan leiden tot aansprakelijkheid van SPDC (zie hiervoor, par. 3.7).
196. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC na de litigieuze lekkages niet deugdelijk zou hebben gesaneerd,²⁵⁹ hebben Milieudefensie c.s. daarbij om de hiervoor, in nr. 194-195, genoemde redenen evenmin rechtmatig belang. Zie ook par. 3.7, en in het bijzonder nr. 76.

---

²⁵⁹

Zie o.a. MvG MD, nr. 113.

8.5 Geen rechtmatig belang bij exhibitie voor de "periode van drie jaar voorafgaand aan de litigieuze lekkages" (zaken a tot en met e)

197. Van de hierna afzonderlijk te bespreken categorieën van gevorderde documenten betreffen de categorieën a, c, d, f en g "de periode van drie jaar voorafgaand aan de litigieuze lekkages".²⁶⁰ Milieudefensie c.s. hebben hun vordering op dit punt steeds op nagenoeg dezelfde wijze toegelicht.²⁶¹ Milieudefensie c.s. stellen te willen aantonen dat sprake was van een "systematisch verzuim" van SPDC" en dat "de moederverenootschap wetenschap had, althans kon hebben, van de structureel door SPDC genomen risico's".²⁶²
198. In het licht van het onderwerp van deze procedures is de verklaring van Milieudefensie c.s. dat zij willen aantonen dat sprake was van een "systematisch verzuim" van SPDC of "structureel door SPDC genomen risico's" onvoldoende voor het aantonen van rechtmatig belang bij exhibitie. Milieudefensie c.s. beogen met hun stellingname dat sprake zou zijn van (wetenschap van) een "systematisch verzuim" kennelijk aan te sluiten bij de criteria uit *Chandler v. Cape*. Zoals gezegd (zie hierboven, par. 3.8, in het bijzonder ook nr. 81) is die uitspraak echter in de onderhavige zaken geen relevant precedent.
199. Bij deze stand van zaken hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij inzage in bescheiden die een ander tijdvak betreffen dan het tijdvak waarin de litigieuze lekkages hebben plaatsgevonden.

8.6 Vertrouwelijk karakter gevorderde bescheiden en gewichtige redenen in de zin van art. 843a lid 4 Rv

200. Zoals hierna bij de bespreking van de afzonderlijke categorieën van bescheiden aan de orde zal komen, stuit de gevorderde exhibitie van bescheiden in een aantal gevallen af op het feit dat die bescheiden bedrijfsvertrouwelijke informatie bevatten. Deze vertrouwelijkheid levert gewichtige redenen op in de zin van art. 843a lid 4 Rv, op grond waarvan de vordering tot exhibitie van deze stukken moet worden afgewezen.
201. Dit geldt in het onderhavige geval temeer daar deze procedures onderdeel zijn van een campagne van Milieudefensie tegen Shell,²⁶³ zodat valt te voorzien dat informatie uit bescheiden waarin Milieudefensie c.s. inzage zouden krijgen, zal

²⁶⁰ Zie MvG MD, par. 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3.

²⁶¹ MvG MD, nr. 267, 281, 293 en 309.

²⁶² Zie bijv. MvG MD, nr. 267.

²⁶³ Zie o.a. MvG Shell, nr. 125.

worden gebruikt voor verdere campagnevoering of het aanhangig maken van nieuwe procedures, en daar is artikel 843a Rv niet voor bedoeld.

202. Shell merkt naar aanleiding van de afzonderlijke bescheiden nog het volgende op.

8.7 a. Taakstellingen en uitgaven bij de jaarlijkse businessplannen inzake onderhoud, milieu en veiligheid alsmede de maandelijkse businessrapportages daarover (zaken a tot en met e)

203. In de zaken a tot en met e vorderen Milieudefensie c.s. onder a. inzage in "de taakstellingen en uitgaven bij de jaarlijkse businessplannen inzake onderhoud, milieu en veiligheid die betrekking hebben op het getroffen gebied, alsmede de maandelijkse business rapportages daarover in de drie jaren voorafgaand aan de litigieuze lekkages" en daarnaast vordert Milieudefensie in zaak e ook "de taakstellingen en uitgaven met betrekking tot *abandonment programs* in de drie jaren voorafgaand aan de lekkages van 2006 en 2007".²⁶⁴ Het betreft in zaken c en d de periode 2000-2004, in zaken a en b de periode 2002-2005 en in zaken e en f de periode 2003-2007.
204. Ter toelichting stellen Milieudefensie c.s. dat uit deze taakstellingen blijkt "welke *key performance indicators* er met SPDC zijn afgesproken met betrekking tot onderhoud aan de pijpleidingen, *abandonment* van putten en (andere) maatregelen ter voorkoming van schade aan het milieu", "welke budgetten daarvoor beschikbaar zijn gesteld", en "hoe SPDC op deze *key performance indicators* presteerde".²⁶⁵ Milieudefensie c.s. stellen zo te kunnen aantonen dat "de moedervernootschap wetenschap had van de door SPDC in Nigeria ontplooiende activiteiten en wetenschap had of had moeten hebben van de daarbij door SPDC genomen risico's" en "naliel haar invloed aan te wenden om schade te voorkomen"²⁶⁶ zodat op haar een zorgplicht rustte.²⁶⁷ Omdat Milieudefensie c.s. willen aantonen dat "de moedermaatschappij" wetenschap had van de "structureel door SPDC genomen risico's" en "het systematisch verzuim van SPDC uit de aard der zaak een langere periode betreft", vragen Milieudefensie c.s. inzage in de gevorderde bescheiden in de periode van drie jaar voorafgaand aan de litigieuze lekkages,²⁶⁸ hetgeen *overall* neerkomt op een

---

²⁶⁴ MvG MD, nr. 260.

²⁶⁵ MvG MD, nr. 261.

²⁶⁶ MvG MD, nr. 263.

²⁶⁷ MvG MD, nr. 267.

²⁶⁸ Met betrekking tot Goi (zaken c en d) vragen Milieudefensie in de MvG MD inzage in de bescheiden over de periode 2000-2004, terwijl de inzage in de Incidentele conclusie nog de periode 2001-2004 betrof. Voor zover deze wijziging zich laat verklaren doordat Milieudefensie c.s. in hoger beroep de beweerde lekkage van januari 2003 onderwerp willen maken van het

periode van zeven jaar (2000-2007). Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.²⁶⁹

Beoordeling in eerste aanleg

205. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg exhibitie gevorderd van "jaarlijkse beleidsplannen" en "onderhoudsplannen" en de "communicatie" over de (inhoud van) deze bescheiden tussen SPDC en RDS of haar dochtermaatschappijen.²⁷⁰ Die vordering is door de rechtbank afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.²⁷¹ Om de hiervoor in par. 8.2 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang. In aanvulling daarop merkt Shell nog het volgende op.

Bescheiden bestaan niet in de zin dat zij geen betrekking hebben op de litigieuze olie lekkages

206. RDS, de Koninklijke en Shell Transport zijn niet betrokken geweest bij het onderhoud van de pijpleiding nabij Oruma, de pijpleiding nabij Goi en de wellhead nabij Ikot Ada Udo. Hetzelfde geldt voor veiligheidsmaatregelen met betrekking tot deze pijpleidingen en wellhead, en de saneringswerkzaamheden met betrekking tot de litigieuze lekkages nabij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo. In het licht hiervan verzuimen Milieudefensie c.s. concreet te maken welke "taakstellingen" in samenspraak met het "moederbedrijf" volgens hen werden gesteld die relevant zijn voor deze pijpleidingen dan wel wellhead, en welke budgettaire "goedkeuringen" en "controles" door het "moederbedrijf" zij in dit verband op het oog hebben. Het komt erop neer dat Milieudefensie c.s. ongefundeerd stellen dat er businessplannen en rapportages zouden bestaan van SPDC, die in samenspraak met RDS, de Koninklijke of Shell Transport zouden zijn opgesteld, waarin relevante informatie te vinden zou zijn over het

---

debat, geldt dat Milieudefensie c.s. omtrent die lekkage onvoldoende hebben gesteld om rechtmatig belang te hebben bij inzage in bescheiden in verband met hun vorderingen ter zake van die lekkage. Zie ook par. 5.6 hierboven.

²⁶⁹ Zie MvG MD, nr. 263, 266, 267.

²⁷⁰ Zie o.a. Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xvi), op p. 10, waar inzage wordt gevorderd in "bescheiden ten aanzien van de jaren 1993-2008 inhoudende de jaarlijkse beleidsplannen ('work programs'), en onderhoudsplannen en de daarbij behorende budgetten van de Joint Venture" en nr. 21, onder (xviii), op p. 11, waar inzage wordt gevorderd in "de communicatie over de (inhoud van de) hierboven onder xvi, aangeduide bescheiden tussen Shell Nigeria enerzijds en Shell plc of haar in Nederland of het Verenigd Koninkrijk gevestigde dochterondernemingen anderzijds". Zie ook Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xv), op p. 16.

²⁷¹ Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub a en b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011 rov. 4.12 (sub a en b), 4.13 en 4.14; in zaken e en f tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub d en e), 4.11 en 4.12.

ontstaan van, het reageren op en het opruimen van de gevolgen van de litigieuze olie lekkages. Dergelijke businessplannen en rapportages bestaan niet. Net zo ongefundeerd is de veronderstelling dat RDS, de Koninklijke of Shell Transport "budgettair" zouden hebben "ingegrepen" op een wijze die relevant is voor de litigieuze olie lekkages. Ten aanzien van de in zaak e door Milieudefensie gevorderde *abandonment programs* geldt nog in het bijzonder dat iedere toelichting welke documenten Milieudefensie precies op het oog heeft en waarom Milieudefensie deze stukken wenst in te zien, ontbreekt. Er bestaan geen *abandonment programs* van vóór de litigieuze olie lekkage waar de IBIBIO-1 well in voorkomt. Overigens is informatie over *wells* in Nigeria en het buiten gebruik stellen van *wells* in Nigeria bij uitstek operationele informatie, die niet met RDS wordt of werd gedeeld.

Rechtmatig belang ontbreekt

207. Milieudefensie c.s. stellen dat uit de documenten zou blijken welke taakstellingen, uitgaven en rapportages er met betrekking tot onderhoud, abandonnement, milieu en veiligheid waren, en hoe aan die taakstellingen werd voldaan en in welke mate werd gecontroleerd en ingegrepen door de "moedermaatschappij". Deze stelling is onvoldoende ter onderbouwing van het rechtmatig belang.
208. De bescheiden die vallen onder de omschrijving onder a bevatten geen informatie die relevant is voor de beoordeling van het geschil tussen partijen over de litigieuze lekkages en wél een veelheid aan informatie over andere onderwerpen. Milieudefensie c.s. hebben gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen geen rechtmatig belang bij bescheiden die gaan over andere onderwerpen dan de litigieuze olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007.
209. De stellingname ten aanzien van de vermeende "wetenschap van de moedermaatschappij" en een "afhankelijkheidsrelatie van SDPC" is onvoldoende om rechtmatig belang te onderbouwen bij exhibitie van de onder a gevorderde bescheiden, zie hierboven nr. 177-187.
210. Voor zover Milieudefensie c.s. deze categorie van bescheiden mede vorderen ter onderbouwing van hun vorderingen tegen SPDC, geldt dat zij dit niet hebben toegelicht en dat ook in zoverre het rechtmatig belang ontbreekt om de hiervoor in par. 8.4 genoemde redenen.

Bescheiden zijn onvoldoende concreet omschreven

211. Voorts is niet voldaan aan de eis dat de gevorderde bescheiden voldoende bepaald zijn. Er bestaan geen jaarlijkse businessplannen of maandelijkse business rapportages inzake onderhoud, milieu en veiligheid met betrekking tot de omgeving van Goi, Oruma of Ikot Ada Udo, laat staan dat daarin is

beschreven welke doelstellingen er op het gebied van onderhoud en HSE "in samenspraak met het moederbedrijf" werden gesteld, of en hoe aan die doelstellingen werd voldaan en in welke mate er budgettair werd ingegrepen door de "moedermaatschappij". Uit de MvG MD blijkt ook niet op grond waarvan Milieudefensie c.s. veronderstellen dat deze documenten zouden bestaan. Het begrip "businessplan" wordt onder andere genoemd in nr. 152, 260 en 264 van de MvG MD, maar nergens wordt toegelicht welke *concrete* documenten Milieudefensie c.s. bedoelen of op grond waarvan zij veronderstellen dat er businessplannen of maandelijkse business rapportages zouden bestaan specifiek met betrekking tot de omgeving van Goi, Oruma of Ikot Ada Udo. Datzelfde geldt ten aanzien van de *abandonment programs* waarin Milieudefensie inzage verzoekt. Zoals gezegd (nr. 206), bestaan er geen *abandonment programs* van vóór de litigieuze olie lekkage waar de IBIBIO-1 well in voorkomt.

Gewichtige redenen

212. Zoals gezegd bevatten de businessplannen en interne rapportages geen informatie die relevant is voor de beoordeling van het geschil tussen partijen over de litigieuze lekkages, maar wél een veelheid aan informatie over andere onderwerpen. In dat licht levert het feit dat deze procedures onderdeel zijn van een campagne van Milieudefensie tegen Shell, gewichtige redenen op in de zin van art. 843a lid 4 Rv, op grond waarvan de vordering tot exhibitie van deze stukken moet worden afgewezen (zie hierboven par. 8.6).

8.8 b. Audit report met betrekking tot *asset integrity* alsmede dat met betrekking tot milieu- en veiligheidsbeleid, met bijbehorende *findings*, *recommendations* en *approval and closeout of actions* (zaken a tot en met e)

213. In de zaken a tot en met e vorderen Milieudefensie c.s. onder b. inzage in de "ten tijde van de lekkage meest recente Audit reports met betrekking tot *asset integrity* alsmede dat met betrekking tot milieu- en veiligheidsbeleid, met bijbehorende *findings* en *recommendations* en *approval and closeout of actions*".²⁷² Volgens Milieudefensie c.s. kan uit deze bescheiden worden afgeleid "welke risico's SPDC nam op het gebied van veiligheids- en milieubeleid". Daarmee willen Milieudefensie c.s. aantonen dat SPDC de op haar rustende zorgplicht om haar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, heeft geschonden. Daarnaast willen zij met deze bescheiden aantonen dat "de moedermaatschappij op de hoogte was van de risico's die werden veroorzaakt door achterstallig onderhoud, onvoldoende (technische en andere) voorzieningen om de pijpleidingen en installaties te beschermen tegen risico's van buitenaf, alsmede de tekortschietende

---

²⁷² MvG MD, par. 4.3.2.

Emergency and Oil Spill Response van SPDC".²⁷³ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen zowel tegen SPDC²⁷⁴ als tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.²⁷⁵

Beoordeling in eerste aanleg

214. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg exhibitie gevorderd van "alle (management)rapportages en overige communicatie tussen Shell Nigeria (...) enerzijds, en de Executive Committee en/of de Raad van Bestuur en/of Shell International Exploration and Production B.V. anderzijds, over olie lekkages in de Niger Delta" in de periode 1993-2008 en over de olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007 in het bijzonder.²⁷⁶ Die vordering is door de rechtbank afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.²⁷⁷ Om de hiervoor in par. 8.2 en 8.4 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang. In aanvulling daarop merkt Shell nog het navolgende op.

Bescheiden bestaan niet in die zin dat zij geen betrekking hebben op de litigieuze olie lekkages

215. Er bestaan geen "audit reports" die aan de omschrijving onder b voldoen. Milieudefensie c.s. refereren in de MvG MD, nr. 269, aan regelmatige audits van dochtermaatschappijen en onderdelen binnen Shell. Zij leiden dat af uit het document "Standard: HSSE Auditing", dat zij als productie N.10 hebben overgelegd.²⁷⁸ Het desbetreffende document dateert uit 2009 en reeds daarom valt niet in te zien wat de relevantie ervan is voor de onderhavige zaken. Op zichzelf is juist dat op de naleving van het HSSE-beleid binnen de Royal Dutch Shell-groep controle plaatsvindt door middel van audits,²⁷⁹ maar dat wil niet zeggen dat er een audit rapport zou bestaan met betrekking tot de "pijpleiding(en) nabij Goi en Oruma en van de *well(head)* bij Ikot Ada Udo"²⁸⁰ of

---

²⁷³ MvG MD, nr. 275.

²⁷⁴ MvG MD, nr. 275.

²⁷⁵ MvG MD, nr. 275-276.

²⁷⁶ Zie in zaken a en b: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (b.7), nr. 21, onder (xiii), op p. 10; Incidentele conclusie tot exhibitie (a.3), onder (xvi), op p. 16; in zaken c en d: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xix), op p. 11, en Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xviii), op p. 17; in zaak e: Incidentele conclusie tot Exhibitie (e. 10), nr. 67, onder (xxi).

²⁷⁷ Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub a en b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.12 (sub a en b), 4.13 en 4.14; in zaak e tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub d en e), 4.11 en 4.12.

²⁷⁸ Zie MvG MD, voetnoot 257, met daarin de verwijzing naar par. 2.7.4, en voetnoot 171.

²⁷⁹ Zie o.a. CvD (c.18/d.14), nr. 45.

²⁸⁰ MvG MD, nr. 268.

met betrekking tot de *Emergency and Oil Spill response*, inclusief *findings* en *recommendations approval and closeout* van de litigieuze lekkages nabij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo. Overigens blijkt uit het feit dat Milieudefensie c.s. de "ten tijde van de lekkage meest recente audit reports (...)" vorderen, dat zij zelf niet weten welk concreet rapport zij vorderen. Zij weten dus ook niet of dat rapport bestaat.

Rechtmatig belang ontbreekt

216. Milieudefensie c.s. hebben gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen geen rechtmatig belang bij bescheiden die gaan over andere onderwerpen dan de litigieuze olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007 (zie ook hiervoor, nr. 179).
217. De wens van Milieudefensie c.s. om met de gevorderde bescheiden aan te tonen dat op SPDC een zorgplicht rustte en dat SPDC haar zorgplicht heeft geschonden, kan geen rechtmatig belang bij exhibitie van bescheiden opleveren (zie hiervoor, nr. 189).
218. Voor zover de onder b genoemde bescheiden worden gevorderd met het oog op de vorderingen in de hoofdzaak tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport, is de stellingname van Milieudefensie c.s. ten aanzien van wetenschap van RDS, Shell Transport en de Koninklijke over de omstandigheden in Nigeria in het algemeen, en "sturing" door RDS, Shell Transport en de Koninklijke, ontoereikend om het rechtmatig belang bij exhibitie van deze bescheiden te onderbouwen (zie hierboven nr. 177-187).

Gewichtige redenen

219. Tot slot stuit de vordering onder b af op art. 843a lid 4 Rv, aangezien een audit rapport met betrekking tot *asset integrity* (voor zover dat zou bestaan) informatie bevat met een bedrijfsvertrouwelijk karakter (zie ook hiervoor, nr. 200). Bovendien levert het feit dat deze procedures onderdeel zijn van een campagne van Milieudefensie tegen Shell, gewichtige redenen op in de zin van art. 843a lid 4 Rv (zie hierboven par. 8.6).

8.9 c. Assurance letters (zaken a tot en met e)

220. In de zaken a tot en met e vorderen Milieudefensie c.s. onder c inzage in de *assurance letters* uit de drie jaren voorafgaand aan de litigieuze lekkages.²⁸¹ Volgens Milieudefensie c.s. moeten werkmaatschappijen in deze *assurance letters* "aangeven dat en hoe zij zich aan het veiligheids- en milieu (HSE) beleid en de daaraan gerelateerde standaarden van de *Group* hebben gehouden".²⁸²

²⁸¹ In zaken c en d 2000-2004; in zaken a en b 2002-2005; in zaak e 2003-2007.

²⁸² MvG MD, nr. 277.

Milieudefensie c.s. stellen dat uit de *assurance letters* blijkt dat "de moedervernootschap zich uitvoerig over de naleving van de verplicht gestelde HSE-standaarden en aanverwante regels liet voorlichten en dat zij derhalve wetenschap had van het systematisch verzuim van SPDC".²⁸³ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.²⁸⁴

Beoordeling in eerste aanleg

221. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg ook exhibitie gevorderd van de "assurance letters".²⁸⁵ Die vordering is door de rechtbank afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.²⁸⁶ Om de hiervoor in par. 8.2 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang. In aanvulling daarop merkt Shell nog het volgende op.

Rechtmatig belang ontbreekt

222. Milieudefensie c.s. hebben gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen (zie hiervoor, nr. 179) geen rechtmatig belang bij inzage in de *assurance letters*, aangezien de *assurance letters* betrekking hebben op naleving van HSSE-beleid in het algemeen en niet zien op specifieke olie lekkages.
223. RDS, Shell Transport en de Koninklijke beschikten niet over wetenschap met betrekking tot de toestand van de pijpleidingen nabij Goi of Oruma en de wellhead nabij Ikot Ada Udo, de lekkages die daar in 2004, 2005 respectievelijk 2006-2007 hebben plaatsgevonden of het opruimen en herstellen van de gevolgen daarvan. De stellingname van Milieudefensie c.s. ten aanzien van wetenschap van RDS, Shell Transport en de Koninklijke van de omstandigheden in Nigeria in het algemeen, en "sturing" door RDS, Shell Transport en de Koninklijke, is ontoereikend om het rechtmatig belang bij exhibitie van deze bescheiden te onderbouwen (zie hierboven nr. 177-187).
224. Tenslotte verzuimen Milieudefensie c.s. toe te lichten waarom zij rechtmatig belang zouden hebben bij *assurance letters* over de periode "van de drie jaren

²⁸³ MvG MD, nr. 278.

²⁸⁴ MvG MD, nr. 280.

²⁸⁵ Zie in zaken a en b: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (b.7), nr. 21, onder (xxi), op p. 11, waar inzage wordt gevorderd in "de assurance letters van Shell Nigeria aan het Executive Committee over de periode 2000-2008"; Incidentele conclusie tot exhibitie (a.3), onder (xviii), op p. 17; in zaken c en d: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xx), op p. 11, en Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xix), op p. 18; in zaak e: Incidentele conclusie tot Exhibitie (e. 10), nr. 77, onder (xxii).

²⁸⁶ Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.12 (sub b), 4.13 en 4.14; in zaak e tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub e), 4.11 en 4.12.

voorafgaand aan de litigieuze lekkages" (zie hiervoor, par. 8.5).

Gewichtige redenen

225. Tot slot stuit dit onderdeel van vordering erop af dat de *assurance letters* informatie bevatten met een bedrijfsvertrouwelijk karakter (zie ook hiervoor, nr. 200). Bovendien zien de *assurance letters* zoals gezegd op naleving van HSSE-beleid in het algemeen, en niet op specifieke olie lekkages. Omdat deze procedures onderdeel zijn van een campagne van Milieudefensie tegen Shell, levert dit gewichtige redenen op in de zin van art. 843a lid 4 Rv (zie hierboven par. 8.6).

8.10 d. Meldingen van *Significant Incidents* en *High Potential Incidents* (zaken a tot en met e)

226. In de zaken a tot en met e vorderen Milieudefensie c.s. onder d "de door SPDC gemelde *Significant Incidents* en *High Potential Incidents* met betrekking tot (potentiële) lekkages en gebreken aan de gehele pijpleidingen bij Goi en Oruma waaraan de lekkages zijn opgetreden, alsmede met betrekking tot de put bij Ikot Ada Udo" alsmede "de gemelde *Significant Incidents* en *High Potential Incidents* met betrekking tot sabotage pogingen aan pijpleidingen en putten in een straal van 100 km rond respectievelijk Goi, Oruma en Ikot Ada Udo", alle in de drie jaren voorafgaand aan de lekkages.²⁸⁷ Daarmee doelen Milieudefensie c.s. op "incidenten met ernstige gevolgen (*severity 4 or 5*) alsmede incidenten en *near misses* met een Shell Ram Risk Rating van C5, D5 of E5".²⁸⁸ Milieudefensie c.s. willen hiermee aantonen dat SPDC de op haar rustende verplichting om haar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, alsmede haar zorgplicht om na lekkages adequaat op te treden, heeft geschonden. Voorts willen Milieudefensie c.s. hiermee aantonen dat op de moedervenootschap een zorgplicht rustte omdat zij wetenschap had van het "systematisch verzuim" van SPDC.²⁸⁹ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen zowel SPDC als tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.²⁹⁰

Beoordeling in eerste aanleg

227. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg exhibitie gevorderd van "alle (management)rapportages en overige communicatie tussen Shell Nigeria (...) enerzijds, en de Executive Committee en/of de Raad van Bestuur en/of Shell International Exploration and Production B.V. anderzijds, over olie lekkages in

²⁸⁷ MvG MD, nr. 282.

²⁸⁸ MvG MD, nr. 283.

²⁸⁹ MvG MD, nr. 291-292.

²⁹⁰ MvG MD, nr. 291-292.

de Niger Delta" in de periode 1993-2008 en over de olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007 in het bijzonder.²⁹¹ Die vordering is door de rechtbank is afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.²⁹² Om de hiervoor in par. 8.2 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang. In aanvulling daarop merkt Shell het volgende op.

228. Met grief 4 (zie hiervoor, hoofdstuk 7) komen Milieudefensie c.s. op tegen de afwijzing van dit onderdeel van de exhibitievordering in de zaken a en b (Oruma). Zij lichten die grief slechts toe met de opmerking dat "[h]et verweer van Shell dat er geen afzonderlijke melding of rapportage zou zijn van de lekkage bij Oruma niet overtuigend [is]". Die opmerking mist doel. Zie in dat verband het verweer tegen grief 4, hoofdstuk 7 hiervoor.

Rechtmatig belang ontbreekt

229. Milieudefensie c.s. hebben geen rechtmatig belang bij inzage in de onder d gevorderde bescheiden, omdat deze niet zien op de litigieuze lekkages (die zijn immers niet als individueel incident gemeld).²⁹³ De stellingname van Milieudefensie c.s. ten aanzien van wetenschap van RDS, Shell Transport en de Koninklijke over de omstandigheden in Nigeria in het algemeen, en "sturing" door RDS, Shell Transport en de Koninklijke, is ontoereikend om het rechtmatig belang bij exhibitie van deze bescheiden te onderbouwen (zie hierboven nr. 177-187). Milieudefensie c.s. hebben gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen geen rechtmatig belang bij bescheiden die gaan over andere olie lekkages dan de litigieuze olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007. Alleen al om die reden moet de vordering tot inzage in gemelde incidenten met betrekking tot sabotage pogingen "in een straal van 100 km rond respectievelijk Goi, Oruma en Ikot Ada Udo" worden afgewezen, nog daargelaten dat de "straal van 100 kilometer" klaarblijkelijk volledig willekeurig is gekozen en een groot deel van de Niger Delta beslaat.
230. Bovendien ontbreekt rechtmatig belang, omdat Milieudefensie c.s. geen concrete relatie leggen tussen de beweerde inhoud van de gevorderde

---

²⁹¹ Zie in zaken a en b: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (b.7), nr. 21, onder (xxiii), op p. 10; Incidentele conclusie tot exhibitie (a.3), onder (xvi), op p. 16; in zaken c en d: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xix), op p. 11, en Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xviii), op p. 17; in zaak e: Incidentele conclusie tot Exhibitie (e. 10), nr. 67, onder (xxi).

²⁹² Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub a en b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.12 (sub a en b), 4.13 en 4.14; in zaak e tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub d en e), 4.11 en 4.12.

²⁹³ Zie ook hierna, nr. 231.

bescheiden en hun stellingname ten aanzien van de aansprakelijkheid van RDS, Shell Transport en de Koninklijke voor de litigieuze lekkages, laat staan dat Milieudefensie c.s. onderbouwen dat en op welke wijze in de gevorderde documenten bewijs zou kunnen worden gevonden voor een stelling die zij moeten bewijzen teneinde hun vorderingen tegen RDS, Shell Transport en de Koninklijke met betrekking tot de litigieuze lekkages toegewezen te zien.

231. Voor zover Milieudefensie c.s. beogen met deze ruime omschrijving van bescheiden ook de hand te kunnen leggen op een melding van de litigieuze lekkages aan de "moedermaatschappij", geldt dat de litigieuze lekkages niet vallen binnen de categorie "incidenten met ernstige gevolgen" waar Milieudefensie c.s. kennelijk het oog op hebben. Gelet op de relatief geringe omvang van de olie lekkage bij Goi van 10 oktober 2004 (150 vaten) en Oruma van 26 juni 2005 (400 vaten) zijn RDS, de Koninklijke en/of Shell Transport niet op de hoogte gesteld van deze lekkages. Ook de lekkage van 2007 nabij Ikot Ada Udo is niet als "serieus milieu incident" aan RDS en/of Malcolm Brinded gemeld. Wel is de lekkage van 2007 langs geheel andere weg en met een geheel ander doel – namelijk uitsluitend vanwege het feit dat een motie van de Nigeriaanse Senaat op 7 november 2007 mogelijk aandacht zou krijgen in de internationale pers – ter kennis van Malcolm Brinded gebracht. De olie lekkage uit de IBIBIO 1 put was voor het overige van te geringe omvang om enige bemoeienis van RDS te rechtvaardigen. De hoeveelheid olie die als gevolg van de litigieuze lekkages is uitgestroomd, is overeenkomstig geldende richtlijnen opgenomen in een geaggregeerde kwartaalrapportage, waarin de litigieuze lekkages niet als zodanig herkenbaar zijn. Shell heeft dit in eerste aanleg gemotiveerd gesteld.²⁹⁴ Shell heeft dit in de MvA Exhibitie herhaald.²⁹⁵ Milieudefensie c.s. hebben deze stellingen niet (gemotiveerd) bestreden.
232. Hetgeen Milieudefensie c.s. in de Incidentele conclusie hebben gesteld (en in de MvG MD herhalen) omtrent de melding van lekkages aan "de moedermaatschappij", is onjuist. In de Incidentele conclusie wordt een tabel aangehaald uit een *HSE Manual* uit oktober 1995 (productie N.9), waaruit Milieudefensie c.s. afleiden dat de onderhavige lekkages, gelet op de omvang daarvan (150 vaten/24.000 liter, 400 vaten/64.000 liter, 629 vaten/100.000 liter) zouden kwalificeren als een incident met *severity 5* met een "*massive environmental effect*". Volgens Milieudefensie c.s. blijkt uit "de richtlijn" – hiermee doelen zij kennelijk op het document "*Incident Investigation and Learning*" van maart 2009 dat is overgelegd als productie N.11 – dat een dergelijk incident binnen 24 uur als "*significant incident*" moet worden gemeld

²⁹⁴ Zie onder andere CvA (b.2), nr. 72, CvA (a.2), nr. 106, CvD (a.14/b.18), nr. 34; CvA (c.2), nr. 66; CvA (d.2), nr. 94; CvD (c.18/d.14), nr. 36; CvD (e.21), nr. 38.

²⁹⁵ Zie o.a. MvA Exhibitie (c. 27/d.22), nr. 273.

aan onder anderen de *Group HSSE VP*.²⁹⁶

233. De uitleg die Milieudefensie c.s. aan de door hen aangehaalde delen van de producties N.9 en N.11 geven, is onjuist. Allereerst negeren Milieudefensie c.s. ten onrechte dat productie N.9 dateert uit 1995, terwijl productie N.11 dateert uit 2009. Ten tweede miskennen Milieudefensie c.s. dat de aangehaalde tabel van Appendix V van productie N.9 slechts een "example of further definition of consequence – severity rating for risk matrix" is (zie de titel van de tabel). Milieudefensie c.s. stellen hierover in de MvG MD, nr. 284, dat de voorbeeldtabel in Appendix V van toepassing zou zijn op "crude oil contamination" en dat "de risk matrix op andere gebieden uiteraard op andere wijze moet worden toegepast". Daarmee miskennen Milieudefensie c.s. echter dat het per *operating company* en land verschilt hoe de risk matrix wordt toegepast. Zie ook de opmerking op p. 22 van productie N.9: "The above matrix gives an indication of risk tolerability but this should relate to the operation under consideration. An example of how the matrix can be further defined for a particular operation is included in Appendix V" (onderstreping toegevoegd). De in Appendix V opgenomen waardes zijn dus slechts opgenomen bij wijze van *voorbeeld*. Dat blijkt wel uit het feit dat evident is dat lekkages van de omvang als de lekkages bij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo niet voldoen aan de in de tabel gegeven definitie van een incident met *severity 5*, te weten een incident met "*International public attention; extensive negative attention in international media and national/international politics; potential to harm access to new areas, grants of licenses and/or tax legislation; concerted pressure by action groups; adverse effects in Opcos [operating companies] in other countries*".
234. Voor zover Milieudefensie c.s. stukken willen inzien ter onderbouwing van hun vorderingen tegen SPDC, missen zij rechtmatig belang om de in par. 8.4 genoemde redenen.
235. Ten slotte verzuimen Milieudefensie c.s. toe te lichten waarom zij rechtmatig belang zouden hebben bij bescheiden als hier gevorderd over de periode "van de drie jaren voorafgaand aan de litigieuze lekkages" (zie hiervoor, par. 8.5).
- 8.11 e. Incident report, investigation report en review met betrekking tot de lekkage(s) (zaken a tot en met e)**
236. Milieudefensie c.s. vorderen onder e inzage in "het op grond van de bovengenoemde richtlijn opgestelde *incident report* met betrekking tot de lekkages, alsmede het *investigation report* en de *review* daarvan".²⁹⁷ Hiermee doelen Milieudefensie c.s. kennelijk op de rapportages die zouden zijn

---

²⁹⁶ MvG MD, nr. 284-285.

²⁹⁷ MvG MD, par. 4.3.5.

opgesteld omdat de litigieuze lekkages zouden vallen binnen de categorie "incidenten met ernstige gevolgen" (zie hierboven nr. 231). Milieudefensie c.s. stellen dat "uit deze bescheiden blijkt dat de moedermaatschappij op de hoogte was althans kon zijn van de specifieke omstandigheden rond de lekkages, zodat kan worden aangetoond dat op haar een – verhoogde – zorgplicht rustte" en dat voorts deze bescheiden dienen "om aan te tonen dat het moederbedrijf en SPDC hun zorgplicht hebben geschonden".²⁹⁸ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen zowel tegen SPDC als tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

Beoordeling in eerste aanleg

237. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg exhibitie gevorderd van "alle (management)rapportages en overige communicatie tussen Shell Nigeria (...) enerzijds, en de Executive Committee en/of de Raad van Bestuur en/of Shell International Exploration and Production B.V. anderzijds, over olie lekkages in de Niger Delta" in de periode 1993-2008 en over de olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007 in het bijzonder".²⁹⁹ Die vordering is door de rechtbank afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.³⁰⁰ Om de hiervoor in par. 8.2 en 8.4 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang.

Bescheiden bestaan niet

238. Het onderhavige onderdeel van de vordering is bovendien niet toewijsbaar, omdat Milieudefensie c.s., zoals gezegd, ten onrechte veronderstellen dat de litigieuze lekkages vallen binnen de categorie "incidenten met ernstige gevolgen" (zie hierboven nr. 231 e.v.). De documenten die Milieudefensie c.s. in dit onderdeel van de vordering kennelijk op het oog hebben, bestaan dus niet.

8.12 f. Notulen van "de moedermaatschappij" (zaken a tot en met e)

239. Milieudefensie c.s. vorderen onder f "notulen van de (*Executive Committee*, voorheen *Committee of Managing Directors* en/of de *Board of Directors* van de moedermaatschappij" met betrekking tot de onder b, d en e genoemde

---

²⁹⁸ MvG MD, nr. 296.

²⁹⁹ Zie in zaken a en b: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (b.7), nr. 21, onder (xxiii), op p. 10; Incidentele conclusie tot exhibitie (a.3), onder (xvi), op p. 16; in zaken c en d: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xix), op p. 11, en Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xviii), op p. 17; in zaak e: Incidentele conclusie tot Exhibitie (e. 10), nr. 67, onder (xxi).

³⁰⁰ Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub a en b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.12 (sub a en b), 4.13 en 4.14; in zaak e tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub d en e), 4.11 en 4.12.

categorieën, dat wil zeggen met betrekking tot kort gezegd de audit rapporten (b), de meldingen van *significant incidents* en *high potential incidents* (d) en het *incident* en *investigation report* (e).³⁰¹ Volgens Milieudefensie c.s. blijkt uit deze bescheiden dat "de moedermaatschappij" wetenschap had van "het *systematisch* verzuim van SPDC".³⁰² Hiermee willen Milieudefensie c.s. aantonen dat op "de moedermaatschappij" een zorgplicht rustte. Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

Beoordeling in eerste aanleg

240. Milieudefensie c.s. hebben in eerste aanleg al exhibitie gevorderd van deze notulen.³⁰³ Voor zover de vordering ziet op notulen met betrekking tot het onder b gevorderde audit report met betrekking tot *asset integrity*, stemt de vordering namelijk overeen met onderdeel (xviii) van de vordering zoals die in eerste aanleg is ingesteld.³⁰⁴ Daar vorderden Milieudefensie c.s. inzage in de notulen van vergaderingen van onder andere het Executive Committee waar de beleids- en onderhoudsplannen en de budgetten van de Joint Venture aan de orde waren gekomen. Daarmee wilden Milieudefensie c.s. aantonen dat RDS, dan wel de Koninklijke en Shell Transport, kennis en zeggenschap heeft dan wel hadden over de activiteiten van SPDC ten aanzien van olie lekkages in de Niger Delta (specifiek nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007). De rechtbank heeft deze soortgelijke vordering in eerste aanleg

---

³⁰¹ Milieudefensie c.s. verwijzen in de MvG MD, nr. 297 naar "de hierboven in paragraaf 4.2.2 – 4.2.5 omschreven categorieën". Shell gaat ervan uit dat dit een vergissing is, aangezien paragraaf 4.2.2, 4.2.3 en 4.2.4 de opsomming bevatten van de documenten die in de zaken a, b, e en f worden gevorderd, en paragraaf 4.2.5 niet bestaat. Shell is daarom uitgegaan van de omschrijving van deze categorie van documenten in MvG MD, par. 4.2.1 sub f, 4.2.2 sub f en 4.2.3 sub f.

³⁰² MvG MD, nr. 298.

³⁰³ Zie in zaken a en b: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (b.7), nr. 21, onder (xvi), op p. 10; Incidentele conclusie tot exhibitie (a.3), onder (xv), op p. 15-16; in zaken c en d: Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (xviii), op p. 11, en Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (xvii), op p. 17; in zaak e: Incidentele conclusie tot Exhibitie (e. 10), onder (xx), op p. 17.

³⁰⁴ Zie voetnoot 303 voor de vindplaatsen in alle zaken. Zo werd in zaak c in de Incidentele Conclusie tot Exhibitie, nr. 21, onder (xviii), op p. 11, inzage gevorderd in "de communicatie over de (inhoud van de) hierboven, onder xvi, aangeduide bescheiden [de jaarlijkse beleids- en onderhoudsplannen van de Joint Venture en de bijbehorende budgetten] tussen Shell Nigeria enerzijds en Shell plc of haar in Nederland of in het Verenigd Koninkrijk gevestigde dochterondernemingen anderzijds" en tevens in "notulen van de vergaderingen van het Executive Committee en/of de Raad van Bestuur waarin deze communicatie en/of deze bescheiden aan de orde zijn gekomen".

afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.³⁰⁵ Om de hiervoor in par. 8.2 genoemde redenen ontbreekt ook in hoger beroep rechtmatig belang. In aanvulling daarop merkt Shell nog het volgende op.

Bescheiden bestaan niet in de zin dat zij geen betrekking hebben op de litigieuze olie lekkages

241. Dit onderdeel van de exhibitievordering stuit er reeds op af dat er geen notulen van "de moedermaatschappij" met betrekking tot de onder b, d en e bedoelde bescheiden bestaan, waarin iets is te vinden over de litigieuze lekkages of de pijpleidingen nabij Goi of Oruma, of de wellhead nabij Ikot Ada Udo. De litigieuze olie lekkages zijn niet aan "de moedermaatschappij" gemeld (zie hierboven nr. 231), en er bestaan ook geen specifieke audit reports die op deze lekkages of de pijpleidingen nabij Goi of Oruma, of de IBIBIO I wellhead nabij Ikot Ada Udo betrekking hebben (zie hierboven nr. 215).

Rechtmatig belang ontbreekt

242. Voor zover Milieudefensie c.s. met de gevorderde bescheiden willen aantonen "dat de moedervennootschap" wetenschap had van "het *systematisch* verzuim van SPDC" en "dat op niveau van de moedervennootschap werd gesproken over de situatie in Nigeria",³⁰⁶ missen zij rechtmatig belang om de in par. 8.2 genoemde redenen. Milieudefensie c.s. stellen dat uit de gevorderde notulen zou blijken dat "op niveau van de moedermaatschappij werd gesproken over de situatie in Nigeria" en dat "belangrijke beslissingen omtrent de te varen koers en het te voeren beleid hier werden genomen". Zelfs als dit zo zou zijn, hebben Milieudefensie c.s. gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen geen rechtmatig belang bij bescheiden die gaan over andere olie lekkages of andere kwesties dan de litigieuze olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007.
243. Voorts verzuimen Milieudefensie c.s. hun stellingen toe te spitsen op de structuur van de groep in de periode voorafgaand aan het moment waarop RDS aan het hoofd van de groep is komen te staan (zie hierboven nr. 158-161). Dit komt in dit onderdeel f van de vordering ook weer naar voren, daar waar wordt verwezen naar "notulen van de (*Executive Committee*, voorheen *Committee of Managing Directors* en/of de *Board of Directors* van de) moedermaatschappij". Milieudefensie c.s. miskennen dat RDS ten tijde van de litigieuze lekkages bij Goi in 2004 en Oruma in 2005 nog niet aan het hoofd van de groep stond en dat Shell Transport en de Koninklijke twee verschillende rechtspersonen waren (en zijn) met ieder hun eigen vennootschapsorganen. Milieudefensie c.s. stellen

³⁰⁵ Zie in zaken a en b tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.13 (sub a en b), 4.14 en 4.15; in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.12 (sub a en b), 4.13 en 4.14; in zaak e tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.10 (sub d en e), 4.11 en 4.12.

³⁰⁶ MvG MD, nr. 298 en 300.

het *Committee of Managing Directors* ten onrechte gelijk met een raad van bestuur. Zij miskennen bovendien dat het *Committee of Managing Directors* niet door de Koninklijke en Shell Transport was ingesteld, maar door de raden van beheer van de '*Group Holding Companies*'. Ook miskennen zij dat in het geval van SPDC beslissingen omtrent het uitoefenen van aandeelhoudersrechten werden genomen door de Board of Directors van SPCo, en niet door het bestuur van Shell Transport, de Koninklijke of SPNV, en evenmin door het *Committee of Managing Directors*.³⁰⁷ Ook om deze reden ontbreekt het rechtmatig belang van Milieudefensie c.s. bij exhibitie van de onder f genoemde bescheiden.

Gewichtige redenen

244. Ten slotte geldt dat notulen van de soort waarop Milieudefensie c.s. hier het oog hebben, voor zover zij bestaan, naar hun aard bedrijfsvertrouwelijke gegevens bevatten. Notulen van de "board van de moedermaatschappij" bevatten geen informatie over de onderhavige olie lekkages, maar wél – strikt vertrouwelijke – informatie over onderwerpen die niets met het onderhavige geschil van doen hebben. Nu Milieudefensie c.s. verzuimen aan te geven welke informatie zij in de desbetreffende notulen menen te kunnen vinden ter onderbouwing van hun vorderingen tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport, levert deze vertrouwelijkheid gewichtige redenen op in de zin van art. 843a lid 4 Rv, op grond waarvan de vordering tot exhibitie van deze stukken moet worden afgewezen (zie ook hiervoor, nr. 200). Dit geldt temeer gelet op het feit dat deze procedures onderdeel zijn van een campagne van Milieudefensie tegen Shell (zie hierboven par. 8.6).

8.13 g. *Corrosion Management Framework* (zaken a tot en met d)

245. In de zaken a tot en met d vorderen Milieudefensie c.s. onder g "bescheiden uit het *Corrosion management Framework* met betrekking tot de pijpleidingen bij Goi en Oruma in de drie jaren voorafgaand aan de lekkages".³⁰⁸ Volgens Milieudefensie c.s. blijkt uit deze bescheiden "hoe ernstig de corrosie was, hoe deze zich ontwikkelde en hoe een en ander door SPDC werd gemonitord" zodat "kan worden aangetoond dat SPDC de op haar krachtens artikel 11(5)(b) alsmede *common law* rustende zorgplicht om haar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, heeft geschonden". De bescheiden "dienen tevens om onderbouwd te kunnen weerleggen dat de lekkages werden veroorzaakt door sabotage".³⁰⁹ Ook willen Milieudefensie c.s. met deze bescheiden aantonen dat "de situatie dermate ernstig was dat ook de moederverenootschap daarvan op de hoogte moet zijn geweest, zodat kan

³⁰⁷ Zie o.a. in zaak d CvA (d.2), nr. 40-41 en 149.

³⁰⁸ MvG MD, nr. 301.

³⁰⁹ MvG MD, nr. 303 en nr. 308.

worden aangetoond dat ook op haar een zorgplicht rustte".³¹⁰ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen zowel tegen SPDC als tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

Bescheiden zijn reeds in eerste aanleg gevorderd en in zaken a en b reeds door Shell overgelegd

246. Milieudefensie c.s. vorderen onder g, tweede bullet, inzage in "*inspection plans* en *pigging program* van de pijpleiding en lasnaden, alsmede de *inspection* en *pigging results*".

Oruma (zaken a en b)

247. In zaken a en b heeft Shell reeds in eerste aanleg meetresultaten overgelegd van de '*Intelligent Pig run*' die in december 2004 heeft plaatsgevonden.³¹¹ Milieudefensie hebben dus geen rechtmatig belang bij inzage in de onder g, tweede bullet, gevorderde documenten, aangezien zij daarvan reeds in het bezit zijn gesteld in de procedure in eerste aanleg. Het feit dat Milieudefensie c.s. kennelijk niet onderkennen dat zij met dit onderdeel van het gevorderde exhibitie van bescheiden vragen die al in de procedure zijn gebracht, onderstreept nog maar eens dat hun exhibitieverzoek een *fishing expedition* betreft.
248. Voor zover Milieudefensie c.s. met het gevorderde onder g, tweede bullet, andere documenten op het oog hebben dan de reeds overgelegde *pigging results*, maken zij niet duidelijk om welke documenten het zou gaan. In dat geval voldoen de onder g, tweede bullet, gevorderde bescheiden niet aan het bepaaldheidsvereiste zoals vervat in art. 843a Rv.

Goi (zaken c en d)

249. In zaken c en d hebben Milieudefensie c.s. deze bescheiden ook al in eerste aanleg gevorderd, namelijk als onderdeel van de vordering tot inzage in "bescheiden waaruit de inspecties blijken van de pijpleidingen nabij Goi die hebben *plaats* gevonden sinds het vertrek van Shell uit Ogoniland in 1993".³¹² Die vordering is door de rechtbank afgewezen bij gebrek aan rechtmatig belang.³¹³ Om de hierna, in nr. 252 e.v., genoemde redenen ontbreekt ook in

---

³¹⁰ MvG MD, nr. 308.

³¹¹ Productie 11 van Shell in zaak a en producties 12 en 13 van Shell in zaak b. Zie ook CvA (a.2), nr. 93 e.v.; CvA Exhibitie (a.4), nr. 128 e.v.; CvD Exhibitie (a.6), nr. 141; en CvD Exhibitie (b.10), nr. 102 e.v.

³¹² Zie Incidentele Conclusie tot Exhibitie (c.7), nr. 21, onder (iv), op p. 6.; Incidentele Conclusie tot Exhibitie (d.3), onder (iv), op p. 11.

³¹³ Zie in zaken c en d tussenvonnissen van 14 september 2011, rov. 4.8 en 4.9.

hoger beroep rechtmatig belang.

250. Voor zover dit onderdeel van de vordering ziet op een "*pigging program*" van de pijpleiding nabij Goi en "*pigging results*", geldt dat – zoals Milieudefensie c.s. nota bene zelf aanvoeren³¹⁴ – SPDC sinds 1993 geen toegang meer tot Ogoniland heeft om '*Intelligent Pig runs*' uit te laten voeren. Niet valt in te zien waarom Milieudefensie c.s. menen dat SPDC niettemin bescheiden over '*Intelligent Pig runs*' zou hebben. Dit onderdeel van de vordering moet reeds daarom worden afgewezen.

Bescheiden bestaan niet

251. Onder g, vijfde bullet, vorderen Milieudefensie c.s. "(andere) gegevens uit de Populated Corrosion Management Database".³¹⁵ Het is Shell niet duidelijk waarop Milieudefensie c.s. hier het oog hebben. SPDC heeft geen Populated Corrosion Management Database.

Rechtmatig belang ontbreekt

252. Milieudefensie c.s. wensen met de onder g gevorderde bescheiden kennelijk (nader) te onderbouwen dat de lekkages door corrosie zijn veroorzaakt, dan wel te betwisten dat de lekkages door sabotage zijn veroorzaakt. Om de navolgende redenen hebben zij geen rechtmatig belang bij inzage in de gevorderde bescheiden.

Oruma (zaken a en b)

253. Zoals in par. 4.2 hierboven uiteengezet, wijst in de zaken a en b al het tot op heden in het geding gebrachte bewijsmateriaal erop dat het lek is veroorzaakt door sabotage. Dit blijkt uit de observaties van het *Joint Investigation Team*, zoals vastgelegd in het JIT-rapport,³¹⁶ en uit de video-opnamen van de inspectie door het *Joint Investigation Team*.³¹⁷ Die video-opnamen tonen namelijk een rond gat dat meer duidt op sabotage met een boor of soortgelijk werktuig dan op een corrosiegat.
254. Bovendien bevestigen de meetresultaten van de in december 2004 uitgevoerde *Intelligent Pig run* (zie ook hierboven, nr. 247),³¹⁸ dat de lekkage niet is veroorzaakt door corrosie. De meetresultaten van die *Intelligent Pig run* die betrekking hebben op de locatie van het lekpunt, onderschrijven de meetresultaten vermeld in het JIT-rapport ten aanzien van de wanddikte van de

---

³¹⁴ Zie MvG MD, nr. 307.

³¹⁵ MvG MD, nr. 301.

³¹⁶ Producties A.4 en A.5 van Milieudefensie c.s.

³¹⁷ Productie A.7 van Milieudefensie c.s.

³¹⁸ Productie 11 in zaak a en producties 12 en 13 in zaak b. Zie ook CvA (a.2), nr. 92 e.v.; CvA Exhibitie (a.4), nr. 128 e.v.; CvD Exhibitie (a.6), nr. 141; en CvD (a.14/b.18), nr. 9 e.v.

pijpleiding, en maken het uiterst onaannemelijk dat het lek – dat dus ongeveer zes maanden na deze meting is opgetreden – een andere oorzaak zou hebben dan sabotage.

255. Milieudefensie c.s. hebben tegenover dit bewijsmateriaal niets concreets gesteld (zie ook par. 4.2 hiervoor), maar zijn blijven steken in algemeenheden over mogelijke alternatieve oorzaken van de lekkage, zonder op enige wijze met feiten te komen waaruit daadwerkelijk een andere oorzaak van de onderhavige lekkage dan sabotage zou blijken.
256. In het licht van de concrete informatie over de oorzaak van de lekkage die uit het JIT-rapport, de video-opnamen en de meetresultaten van de *Intelligent Pig run* blijkt, hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij de door hen onder g gevorderde bescheiden, omdat zij verzuimen aan te geven wat er uit de gevorderde bescheiden zou blijken omtrent de staat van de pijpleiding op en direct rondom het lek. Milieudefensie c.s. veronderstellen kennelijk dat uit deze bescheiden zou blijken "hoe ernstig de corrosie was, hoe deze zich ontwikkelde en hoe een en ander door SPDC werd gemonitord".³¹⁹ Zelfs als dit uit de gevorderde bescheiden zou kunnen blijken voor de pijpleiding bij Oruma in het algemeen, dan nog zegt dat in het licht van het reeds aanwezige bewijsmateriaal niets omtrent corrosie *ter plaatse van het lek*, laat staan dat uit die bescheiden zou blijken dat *de onderhavige lekkage* door corrosie zou zijn veroorzaakt. Zo geeft, zoals gezegd (zie nr. 99 hiervoor), ook het door Milieudefensie c.s. overgelegde SPDC-rapport uit oktober 2004³²⁰ geen uitsluitel over de onderhoudstoestand van de pijpleiding ter plaatse van het lek. Het gaat er niet om vast te stellen wat de algemene "onderhoudstoestand" was van de pijpleiding waar het lek in opgetreden is. Het gaat alleen maar om de toestand van de pijpleiding *ter plaatse van het lek*. De "rapporten" die Milieudefensie c.s. willen inzien, geven daar geen uitsluitel over.
257. Shell is niet bekend met enig document dat beter inzicht kan geven in de vraag of het lek in de pijpleiding nabij Oruma is veroorzaakt door sabotage of door corrosie, dan de documenten en video-opnamen die reeds in het geding zijn gebracht. Milieudefensie c.s. zijn daar klaarblijkelijk ook niet mee bekend.

Goi (zaken c en d)

258. Ook in de zaken c en d wijst al het tot op heden in het geding gebrachte bewijsmateriaal erop dat de lekkage nabij Goi van 10 oktober 2004 door sabotage is veroorzaakt (zie par. 4.3 hiervoor). Dit blijkt uit de observaties van het *Joint Investigation Team*, zoals vastgelegd JIT rapport,³²¹ en uit de video-

---

³¹⁹ MvG MD, nr. 303.

³²⁰ Productie M.3 van Milieudefensie c.s.

³²¹ Producties A.4 en A.5 van Milieudefensie c.s. in zaken c en d.

opnamen van de inspectie door het *Joint Investigation Team*.³²² Die video-opnamen tonen namelijk de (46 cm lange) zaagsnede die is aangebracht in de bovenkant van de pijpleiding waarvan in het JIT-rapport melding wordt gemaakt.

259. Milieudefensie c.s. hebben tegenover dit bewijsmateriaal niets concreets gesteld, maar zijn blijven steken in algemeenheden over mogelijke alternatieve oorzaken van lekkage, zonder op enige wijze met feiten te komen waaruit daadwerkelijk een andere oorzaak van de onderhavige lekkage dan sabotage zou blijken.
260. In het licht van de concrete informatie over de oorzaak van de lekkage die uit het JIT-rapport en de video-opnamen blijkt, hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij de door hen onder g gevorderde bescheiden, omdat zij verzuimen aan te geven wat er uit die bescheiden zou blijken omtrent de staat van de pijpleiding op en direct rondom het litigieuze lekpunt. Milieudefensie c.s. veronderstellen dat uit deze bescheiden zou blijken "hoe ernstig de corrosie was, hoe deze zich ontwikkelde en hoe een en ander door SPDC werd gemonitord".³²³ Zelfs als dit uit de gevorderde bescheiden zou kunnen blijken voor de pijpleiding nabij Goi in het algemeen, dan nog zegt dat in het licht van het reeds aanwezige bewijsmateriaal niets omtrent corrosie *ter plaatse van het lek*, laat staan dat uit die bescheiden zou blijken dat *de onderhavige lekkage* door corrosie zou zijn veroorzaakt.
261. Shell is niet bekend met enig document dat beter inzicht kan geven in de vraag of het lek in de pijpleiding nabij Goi is veroorzaakt door sabotage of door corrosie, dan de documenten en video-opnamen die reeds in het geding zijn gebracht. Milieudefensie c.s. zijn daar klaarblijkelijk ook niet mee bekend. In het algemeen gesproken kan een *Intelligent Pig run* informatie opleveren over de onderhoudstoestand van de pijpleiding ter plaatse van het lek, maar in dit geval niet (zie hierboven nr. 250).

Gestelde wetenschap van RDS, Shell Transport en de Koninklijke

262. De stellingname van Milieudefensie c.s. ten aanzien van wetenschap van RDS, Shell Transport en de Koninklijke³²⁴ is onvoldoende om rechtmatig belang te onderbouwen bij exhibitie van bescheiden, zie hierboven nr. 177-181. Documenten van de aard als onder g gevorderd, werden en worden niet ter kennis van RDS, Shell Transport en de Koninklijke gebracht. Dit geldt overigens ook voor het in nr. 99 besproken "Environmental Impact Assessment" rapport

³²² Productie 14 van Shell in zaak c.

³²³ MvG MD, nr. 303.

³²⁴ MvG MD, nr. 308: "Uit de bescheiden kan tevens blijken dat de situatie dermate ernstig was dat ook de moedervennootschap daarvan op de hoogte moet zijn geweest, zodat kan worden aangetoond dat op haar een zorgplicht rustte."

van SPDC uit 2004.³²⁵ Milieudefensie c.s. veronderstellen ten onrechte dat "de moedermaatschappij" op de hoogte was van de inhoud van dit rapport.³²⁶

263. Tot slot geldt dat Milieudefensie c.s. verzuimen toe te lichten waarom zij rechtmatig belang zouden hebben bij bescheiden uit het *Corrosion Management Framework* over de periode "van de drie jaren voorafgaand aan de litigieuze lekkages"³²⁷ (zie hiervoor, par. 8.5).
264. Bij deze stand van zaken hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij inzage in de onder g gevorderde documenten.

Bescheiden niet ter beschikking of onder berusting RDS, Shell Transport en SPNV

265. Voor zover dit onderdeel van de vordering is gericht tegen RDS, SPNV en Shell Transport, stuit het af op het feit dat RDS, SPNV en Shell Transport niet over de gevraagde bescheiden beschikken.

8.14 h.³²⁸ het ten tijde van de lekkage(s) van toepassing zijnde *HSE-plan*; en i.³²⁹ het *Hazards en Effects Register* en de *HSE case* (alle zaken)

266. Milieudefensie c.s. vorderen onder h³³⁰ het op Goi/Ogoniland (zaken c en d), de pijpleiding bij Oruma (zaken a en b) en de wellhead bij Ikot Ada Udo (zaken e en f) ten tijde van de lekkages van toepassing zijnde *HSE-plan*, en onder i³³¹ het *Hazards en Effects Register* en de *HSE case* van toepassing op Ogoniland en de pijpleiding bij Goi in 2004 (zaken c en d), de pijpleiding bij Oruma in 2004³³² (zaken a en b) en de wellhead bij Ikot Ada Udo in 2006 en 2007 (zaken e en f). Volgens Milieudefensie c.s. blijkt uit deze bescheiden "dat SPDC enerzijds op de hoogte was van de risico's die de milieu- en veiligheidssituatie in Nigeria met zich meebrachten, en anderzijds dat zij met het oog daarop, ten aanzien van onderhoud en bescherming van haar pijpleidingen [i]n Goi en Oruma en haar achtergelaten wellhead in Ikot Ada Udo, onvoldoende deed om die risico's het hoofd te bieden".³³³ Volgens Milieudefensie c.s. ligt voor de hand dat "aspecten

---

³²⁵ Productie M.3 in zaken a en b, overgelegd ter gelegenheid van het laatste pleidooi in eerste aanleg.

³²⁶ Incidentele conclusie, nr. 115; MvG MD, nr. 308.

³²⁷ MvG MD, nr. 309.

³²⁸ In zaak e is dit documentcategorie g; in zaak f is dit documentcategorie a.

³²⁹ In zaak e is dit documentcategorie h; in zaak f is dit documentcategorie b.

³³⁰ Zie voetnoot 328.

³³¹ Zie voetnoot 329.

³³² Hier zal 2005 bedoeld zijn, aangezien de lekkage nabij Oruma plaatsvond in juni 2005.

³³³ MvG MD, nr. 313.

van het HSE-plan bij de moedervereniging bekend zijn".³³⁴ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen zowel tegen SPDC als tegen RDS, de Koninklijke en Shell Transport.

Bescheiden bestaan niet in de zin dat zij geen betrekking hebben op de litigieuze olie lekkages

267. Er bestaat geen specifiek *HSE Plan* voor Ogoniland en de pijpleiding nabij Goi, de pijpleiding bij Oruma of de wellhead bij Ikot Ada Udo ten tijde van de litigieuze lekkages, en evenmin een *Hazards and Effects Register* en de *HSE Case* met betrekking tot Ogoniland en de pijpleiding nabij Goi, de gehele pijpleiding nabij Oruma of de wellhead nabij Ikot Ada Udo ten tijde van de litigieuze lekkages. Milieudefensie c.s. stellen ook niet dat die documenten wel bestaan; zij stellen slechts dat "moeilijk voorstelbaar [is] dat de pijpleidingen bij Goi en Oruma, alsmede de put bij Ikot Ada Udo niet in een *HSE case* en of het *Hazards and Effects Register* zouden zijn opgenomen".³³⁵ Dit bevestigt dat sprake is van een *fishing expedition*.

Rechtmatig belang ontbreekt

268. Voor zover Milieudefensie c.s. met de onder h en i gevorderde documenten het oog zouden hebben op HSE plannen, Hazards en Effects Registers en/of HSE cases met betrekking tot de operaties van SPDC in het algemeen, missen zij rechtmatig belang gelet op de inhoud van het geschil tussen partijen. Zij hebben geen rechtmatig belang bij exhibitie van bescheiden die gaan over andere onderwerpen dan de litigieuze olie lekkages nabij Goi in oktober 2004, Oruma in juni 2005 en Ikot Ada Udo in 2006-2007. Bovendien verzuimen Milieudefensie c.s. een concrete relatie te leggen tussen de beweerde inhoud van de gevorderde bescheiden en hun stellingname ten aanzien van de beweerde schending van zorgplicht van SPDC in het kader van de litigieuze lekkages (zie ook hiervoor, nr. 193). Milieudefensie c.s. stellen dat uit de gevorderde bescheiden zou blijken dat "SPDC op de hoogte was van de risico's die de milieu- en veiligheidssituatie in Nigeria met zich meebrachten", maar lichten niet toe wat uit die bescheiden zou blijken ten aanzien van de litigieuze olie lekkages en de maatregelen die SPDC in dat verband heeft genomen.
269. Voor zover Milieudefensie c.s. de onder h en i gevorderde bescheiden willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC onvoldoende deed "ten aanzien van onderhoud en bescherming van haar pijpleidingen [i]n Goi en Oruma en haar achtergelaten wellhead in Ikot Ada Udo"³³⁶ moet de vordering eveneens worden afgewezen wegens gebrek aan rechtmatig belang. De hier

---

³³⁴ MvG MD, nr. 314.

³³⁵ MvG MD, nr. 320.

³³⁶ MvG MD, nr. 313.

gevorderde documenten kunnen geen inzicht geven in de toestand van de pijpleidingen nabij Goi en Oruma ter plaatse van het lek of de wellhead nabij Ikot Ada Udo (zie hierboven nr. 267).

270. Voor zover Milieudefensie c.s. de onder h en i gevorderde bescheiden willen inzien ter onderbouwing van hun stelling dat SPDC niet adequaat zou hebben gereageerd op de litigieuze lekkages of niet naar behoren zou hebben gesaneerd, missen zij rechtmatig belang om de in nr. 194-196 genoemde redenen.

Bescheiden niet ter beschikking of onder berusting RDS, Shell Transport en SPNV

271. Voor zover dit onderdeel van de vordering is gericht tegen RDS, SPNV en Shell Transport, stuit het af op het feit dat RDS, SPNV en Shell Transport niet over de gevraagde bescheiden beschikken.

8.15 j. Surveillancecontracten en k. helikopter-logs (zaken a tot en met d)

272. In de zaken a tot en met d vorderen Milieudefensie c.s. onder j inzage in "contracten met lokale surveillancediensten die golden ten tijde van de lekkages, of andere bescheiden waaruit blijkt wat de verplichtingen waren van de lokale surveillanten, hoe vaak zij geacht werden te surveilleren en welke training en middelen hun ter beschikking stond".³³⁷ Milieudefensie c.s. vorderen onder k inzage in "logboeken of andere bescheiden waaruit blijkt hoe vaak en hoe lang door helikopters werd gesurveilleerd in het jaar voorafgaand aan de litigieuze lekkages".³³⁸ Milieudefensie c.s. stellen dat met deze bescheiden kan worden aangetoond dat "SPDC haar zowel op statutory law als common law gebaseerde zorgplicht *to protect* heeft geschonden", omdat de surveillancediensten en helikopters geen adequate maatregel vormden ter preventie van sabotage.³³⁹ Blijkens de toelichting worden deze categorieën van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen SPDC.

Rechtmatig belang ontbreekt

273. Om de hiervoor, in nr. 190 genoemde reden, hebben Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang bij inzage in documenten waarmee zij willen aantonen dat SPDC onvoldoende maatregelen zou hebben genomen ter voorkoming van sabotage.

---

³³⁷ MvG MD, nr. 322.

³³⁸ MvG MD, nr. 326.

³³⁹ Zie MvG MD, nr. 323, 325, 327 en 328.

Bescheiden zijn niet meer beschikbaar

274. Deze vordering kan overigens niet worden toegewezen, omdat SPDC de gevorderde bescheiden niet meer heeft.

8.16 I. Leak Detection System (zaken a tot en met d)

275. Milieudefensie c.s. vorderen onder I "bescheiden waaruit blijkt welk *Leak Detection System (LDS)* er bij de pijpleidingen bij Goi en Oruma werd gehanteerd, hoe het functioneerde en hoe het werd onderhouden".³⁴⁰ Daarbij worden mede gevorderd de meetresultaten van het drukmeetsysteem van de pijpleidingen in de drie weken voorafgaand aan de lekkages. Daarmee willen Milieudefensie c.s. nader onderbouwen dat de lekkages niet werden veroorzaakt door sabotage.³⁴¹ Volgens Milieudefensie c.s. zou uit de gevorderde bescheiden blijken dat "noch in Goi, noch in Oruma een deugdelijk systeem aanwezig was, althans dat het niet naar behoren functioneerde".³⁴² Daarmee beogen Milieudefensie c.s. aan te tonen "dat SPDC de op haar krachtens artikel 11(5)(b) en het *common law* rustende zorgplicht om haar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, alsmede haar zorgplicht om na lekkages adequaat te reageren, door afwezigheid van een goed functionerend *Leak Detection System* heeft geschonden".³⁴³ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen SPDC.
276. In MvG MD, nr. 338, anticiperen Milieudefensie c.s. erop dat Shell de gevorderde gegevens in elk geval in de zaken c en d niet zal kunnen overleggen, omdat "[i]n de Engelse procedure is gebleken dat de pijpleiding nabij Goi – in tegenstelling tot wat Shell in deze procedure heeft gesteld en wat door de rechtbank Den Haag bij eindvonnis werd aangenomen – niet was voorzien van een systeem dat de druk meet".³⁴⁴
277. Zoals Shell in eerste aanleg gesteld heeft, hanteert SPDC wel degelijk een systeem dat de druk in de Pijpleidingen meet waardoor een eventuele significante daling van deze druk tijdig kan worden ontdekt.³⁴⁵ Zeer vereenvoudigd weergegeven werkt dit systeem als volgt. De gewonnen ruwe olie wordt vanaf de productieputten door pijpleidingen, de *flow lines*, naar zogenoemde *flow stations* getransporteerd. Deze *flow stations* zijn installaties waarin een eerste scheiding van olie, water en gas plaatsvindt. Hier worden

³⁴⁰ MvG MD, nr. 329.

³⁴¹ MvG MD, nr. 337.

³⁴² MvG MD, nr. 330.

³⁴³ MvG MD, nr. 339.

³⁴⁴ MvG MD, nr. 338; zie ook MvG MD, nr. 97 en 99.

³⁴⁵ Zie o.a. CvA (c.2), nr. 29.

ruwe olie en water afgescheiden van het meegeproduceerde gas. Na deze scheiding wordt het mengsel van olie en water door toevoerpijpleidingen, zogenoemde *delivery lines*, van de *flow stations* naar hoofdpijpleidingen, zogenoemde *trunk lines*, getransporteerd en vloeit dit mengsel door deze hoofdpijpleidingen naar de terminal. Het systeem dat voor SPDC als onderdeel van een Leak Detection Systeem functioneert, werkt door middel van de lagedrukbeveiliging van de pompen in de *flow stations*. Die pompen zorgen ervoor dat de olie vanaf het *flow station* door het pijpleidingsysteem wordt gepompt naar de terminal. Als er een lek is in een van de leidingen, heeft dat een drukverlies tot gevolg. Als de druk daalt tot onder de ingestelde waarde voor de lagedrukbeveiliging, slaat de pomp op het *flow station* automatisch af. Lagedrukbeveiliging is geïnstalleerd op alle *flow stations*. In aanvulling hierop heeft SPDC onder andere mensen uit de lokale gemeenschappen aangesteld voor surveillance van het pijpleidingstracé om eventuele lekkages zo snel mogelijk te signaleren.

278. Blijkens de MvG MD doelen Milieudefensie c.s. met een "Leak Detection System" op een veel geavanceerder systeem dan hiervoor beschreven, namelijk een "drukmeetsysteem" dat door middel van sensoren die op verschillende punten op een pijpleiding worden aangebracht, ten minste elk uur gegevens over de gemeten druk automatisch naar een controlecentrum verzendt.³⁴⁶ Volgens Milieudefensie c.s. moeten pijpleidingen naar internationale standaarden zijn voorzien van een dergelijk systeem.³⁴⁷ Dit is onjuist. Het door Milieudefensie c.s. beschreven systeem is een zeer geavanceerd systeem dat pas relatief recent op de markt is gekomen en dat in de praktijk niet veel wordt toegepast, ook niet buiten Nigeria. Milieudefensie c.s. geven ook niet aan uit welke "internationale standaarden" zou volgen dat een dergelijk geavanceerd Leak Detection Systeem verplicht zou zijn.³⁴⁸
279. Het hanteren van een geavanceerd Leak Detection Systeem zoals door Milieudefensie c.s. bedoeld, is niet verplicht. Los daarvan is een dergelijk systeem om praktische redenen in Nigeria niet toepasbaar. Om de gegevens van de sensoren op de pijpleiding naar een centraal punt te kunnen verzenden, zijn namelijk bovengrondse transmitters nodig. Die transmitters hebben stroom nodig en werken op zonnecellen. Die zonnecellen en transmitters zijn in Nigeria uitermate diefstalgevoelig.³⁴⁹ Een dergelijk systeem is praktisch gesproken in

---

³⁴⁶ Zie MvG MD, nr. 335.

³⁴⁷ MvG MD, nr. 106.

³⁴⁸ Dat volgt in elk geval niet uit de door Milieudefensie c.s. aangehaalde passage uit API 1130 in MvG MD, nr. 333.

³⁴⁹ Ter illustratie: SPDC heeft wel eens een *manifold* (een omheind stuk grond waar een pijpleiding boven de grond komt) voorzien van zonnecellen om deze te kunnen verlichten ter voorkoming van sabotage. Deze zonnecellen waren na één nacht verdwenen.

Nigeria dus niet toepasbaar.

Rechtmatig belang ontbreekt

280. Milieudefensie c.s. hebben geen rechtmatig belang bij inzage in de onder I gevorderde bescheiden, omdat met de hiervoor gegeven toelichting bekend is welk Leak Detection Systeem er met betrekking tot de pijpleidingen nabij Goi en Oruma werd gehanteerd en hoe het functioneerde. Voorts zij op het volgende gewezen.
281. Naar Shell uit de MvG MD begrijpt, willen Milieudefensie c.s. met de onder I gevorderde bescheiden met name aantonen dat Shell onvoldoende (effectieve) maatregelen heeft genomen om lekkages (inclusief lekkages die zijn veroorzaakt door sabotage) te detecteren en te voorkomen.³⁵⁰ Milieudefensie c.s. leggen niet uit op welke wijze een *Leak Detection System* sabotage zou kunnen voorkomen. Bij gebreke van een dergelijke uitleg is de stellingname van Milieudefensie c.s. op dit punt onbegrijpelijk: een *Leak Detection System* kan een lek signaleren (ongeacht of het door sabotage of door corrosie is veroorzaakt), maar niet voorkomen. Milieudefensie c.s. missen ook in dat licht rechtmatig belang bij de onder I gevorderde bescheiden.
282. Voor zover Milieudefensie c.s. met de meetresultaten van het drukmeetsysteem van de pijpleidingen in de drie weken voorafgaand aan de lekkages nader willen onderbouwen dat de lekkages niet werden veroorzaakt door sabotage,³⁵¹ missen zij rechtmatig belang. Milieudefensie c.s. stellen in dit verband ter toelichting dat een graduele afname van de druk in de pijpleiding gedurende de weken voorafgaand aan de lekkage duidt op corrosie als oorzaak van de lekkage.³⁵² Dit is onjuist. Bij een corrosie is geen sprake van een graduele drukverlaging. Net als in geval van sabotage treedt het daadwerkelijke lek door corrosie van het ene op het andere moment op (ook al gaat daar een langer proces van verdunning van de pijpleidingwand aan vooraf). Er is in beide gevallen sprake van een plotselinge afname van de druk (en dus niet van een graduele afname).

8.17 m.³⁵³ *Accident Report* (alle zaken)

283. Milieudefensie c.s. vorderen onder m³⁵⁴ "het *Accident Report* van de lekkages bij Goi, Oruma en Ikot Ada Udo, zoals uitgebracht aan het *Department of*

---

³⁵⁰ MvG MD, nr. 334.

³⁵¹ MvG MD, nr. 337.

³⁵² MvG MD, nr. 336.

³⁵³ In zaak e is dit documentcategorie i; in zaak f is dit documentcategorie c.

³⁵⁴ Zie voetnoot 353.

Petroleum Resources".³⁵⁵ Volgens Milieudefensie c.s. blijkt hieruit "welke inschatting SPDC onmiddellijk na de lekkages maakte en welke maatregelen zij heeft genomen". Hiermee willen Milieudefensie c.s. aantonen dat "SPDC de op haar krachtens artikel 11(5)(b) alsmede *common law* rustende zorgplicht om jaar pijpleidingen en installaties te beschermen, te onderhouden en te repareren, alsmede haar zorgplicht om na lekkages adequaat te reageren, heeft geschonden".³⁵⁶ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen SPDC.

Bescheiden bestaan niet

284. Deze vordering kan niet worden toegewezen, omdat SPDC deze *Accident Reports* niet (meer) heeft.

8.18 n.³⁵⁷ EER (post impact assessment) (alle zaken)

285. Milieudefensie c.s. vorderen onder n het *Environmental Evaluation Report* (EER) met betrekking tot de litigieuze lekkages dat SPDC volgens Milieudefensie c.s. op grond van EGASPIN dient op te stellen. Ditzelfde document werd in eerste aanleg gevorderd onder de benaming *Post Impact Assessment Study*.³⁵⁸ Blijkens de toelichting in de MvG MD doelen Milieudefensie c.s. hiermee op het *Environmental Evaluation Report* zoals genoemd in EGASPIN, althans een analyse die SPDC heeft gemaakt van de schade en het getroffen gebied met het oog op de te verrichten saneringswerkzaamheden.³⁵⁹ Hiermee willen Milieudefensie c.s. aantonen dat "SPDC haar zowel op statutory law als op common law gebaseerde zorgplicht om na een lekkage adequaat op te treden en deugdelijk te saneren, heeft geschonden".³⁶⁰ Blijkens de toelichting wordt deze categorie van documenten dus gevorderd ter onderbouwing van de vorderingen tegen SPDC.

Bescheiden bestaan niet

286. Shell heeft in eerste aanleg aangegeven dat dit deel van de exhibitievordering niet kan worden toegewezen, omdat het gevorderde rapport niet bestaat. De rechtbank heeft in het tussenvonniss van 14 september 2011 dit onderdeel van de vordering afgewezen omdat Milieudefensie c.s. niet aannemelijk hebben

---

³⁵⁵ MvG MD, nr. 340.

³⁵⁶ MvG MD, nr. 342.

³⁵⁷ In zaak e is dit documentcategorie j; in zaak f is dit documentcategorie d.

³⁵⁸ Zie o.a. Incidentele conclusie tot exhibitie (b.7), p. 7, sub viii; Incidentele conclusie tot exhibitie (c.7), p. 7, sub viii; Incidentele conclusie tot exhibitie (e.10/f.10), p. 12, sub xii.

³⁵⁹ MvG MD, nr. 237 en 242.

³⁶⁰ MvG MD, nr. 354.

gemaakt dat Shell wel over de gevorderde bescheiden beschikt.³⁶¹

287. Zoals SPDC in eerste aanleg heeft toegelicht, was SPDC op grond van haar begrip van EGASPIN in het onderhavige geval niet verplicht een *Environmental Evaluation Report* op te stellen.³⁶² Dat rapport bestaat dus niet voor de litigieuze lekkages, zodat het niet kan worden overgelegd.
288. Milieudefensie c.s. stellen dat het verweer van Shell dat zij niet over een EER zou beschikken, niet overtuigend is,³⁶³ onder andere omdat volgens Milieudefensie c.s. het opstellen van een EER niet vrijwillig is.³⁶⁴ Milieudefensie c.s. kunnen een andere – naar de mening van Shell: onjuiste – voorstelling van de verplichtingen van SPDC onder EGASPIN hebben, maar dat betekent uiteraard niet dat dit rapport wel bestaat.
289. Voor zover SPDC beschikt over rapporten die betrekking hebben op de toestand van de door de litigieuze olie lekkages getroffen gebieden, heeft SPDC die stukken reeds in het geding gebracht. Zo zijn in de zaken e en f bij MvG Shell twee rapporten overgelegd van onderzoeken die zijn uitgevoerd naar de staat van het gebied rond de IBIBIO-1 wellhead nabij Ikot Ada Udo. Het betreft het als productie 50 overgelegde rapport getiteld "Post Impact Assessment Report of Ikot Ada Udo Oil Spill" van september 2012, en het als productie 51 overgelegde rapport getiteld "Final Report for Detailed Assessment of IBIBIO WELL-1 Ikot Ada Udo" van april 2014.³⁶⁵

8.19 o.³⁶⁶ *Oil Spillage Reports, Forms A, B, C* (alle zaken)

290. Milieudefensie c.s. vorderen onder o "de op grond van EGASPIN binnen 24 uur, 2 weken en 4 weken na een lekkage aan de *Director* van het *Departement of Petroleum Resources* verzonden *Oil Spillage Report forms A, B, en C*".³⁶⁷
291. Shell begrijpt dat Milieudefensie c.s. deze formulieren willen leggen naast de reeds overgelegde JIT-rapporten, omdat uit het door Milieudefensie c.s. overgelegde rapport van Amnesty International³⁶⁸ zou blijken dat "de zogenaamde B-formulieren van Shell, kunnen afwijken van hetgeen in de JIT-

---

³⁶¹ Zie ook grief 3 van Milieudefensie c.s., MvG MD, par. 3.3.

³⁶² Zie vindplaatsen in voetnoot 189 hierboven.

³⁶³ MvG MD, nr. 242 en 352.

³⁶⁴ MvG MD, nr. 238.

³⁶⁵ Zie ook MvG Shell, nr. 175.

³⁶⁶ In zaak e is dit documentcategorie k; in zaak f is dit documentcategorie e.

³⁶⁷ MvG MD, nr. 344.

³⁶⁸ Productie O.3.

rapporten wordt geconcludeerd".³⁶⁹

292. Het onderhavige onderdeel van de exhibitievordering is nieuw. Milieudefensie c.s. hebben deze formulieren niet eerder opgevraagd. SPDC brengt hierbij als **productie 53** de formulieren A, B en C in het geding voor de lekkage nabij Oruma (zaken a en b). De informatie in deze formulieren bevestigt overigens hetgeen in de JIT-rapporten is vermeld. De vergelijkbare formulieren voor de litigieuze lekkages nabij Goi en Ikot Ada Udo zijn niet (meer) beschikbaar.

8.20 Zaak f: Akpan heeft geen belang bij inzage in gevorderde bescheiden voor zover hij dat vordert met het oog op vorderingen tegen RDS

293. Akpan vordert inzage in documenten waarmee hij (mede) wil onderbouwen dat "de moederverenootschap" wetenschap had van "het systematisch verzuim van SPDC". Het betreft in zaak f documentcategorie a (het op de wellhead bij Ikot Ada Udo ten tijde van de lekkages van toepassing zijnde *HSE-plan*).³⁷⁰ Aangezien Akpan geen hoger beroep heeft ingesteld tegen de afwijzing van zijn vorderingen tegen RDS, heeft Akpan reeds op die grond geen rechtmatig belang bij inzage in de gevorderde bescheiden.

---

³⁶⁹ MvG MD, nr. 347; Milieudefensie c.s. geven overigens niet aan waar in het Amnesty-rapport zou zijn vermeld dat de B-formulieren afwijken van hetgeen in de JIT-rapporten wordt geconcludeerd.

³⁷⁰ Zie MvG MD, nr. 314.

9   **BEWIJS**

294. Ter staving van de gronden van haar verweer beschikt Shell over de reeds overgelegde en de aan deze memorie gehechte producties.
295. Shell wil met het vorenstaande niet geacht worden enige bewijslast op zich te hebben genomen die rechtens niet op haar rust.
296. Shell stelt zich op het standpunt dat de bewijslast in deze procedure op Milieudefensie c.s. rust. Shell biedt uitdrukkelijk tegenbewijs aan. Voor zover de bewijslast naar het oordeel van het hof op Shell mocht rusten, biedt Shell daarvan bewijs aan door alle middelen rechtens, in het bijzonder door het horen van getuigen dan wel het (nader) raadplegen van deskundigen.
297. In het bijzonder biedt Shell (tegen)bewijs aan tegen de stelling dat in zaak c een appeldagvaarding is betekend, door het doen horen van de heer W.D. van der Voorden (zie ook nr. 19 hiervoor en zijn verklaring d.d. 28 mei 2013, productie 44 bij MvA Exhibitie).

10 **TUSSENTIJD'S CASSATIEBEROEP, GEEN UITVOERBAARHEID BIJ VOORRAAD**

298. Shell heeft het hof bij MvG Shell, nr. 180, reeds verzocht (tussentijds) cassatieberoep open te stellen indien het hof een of meer van de daarin opgeworpen grieven of verweren van Shell ongegrond bevindt. Daarbij gaat het in het bijzonder om de vraag naar de rechtsmacht van de Nederlandse rechter ten aanzien van SPDC, de ontvankelijkheid van Milieudefensie en de vorderingsgerechtigdheid van de Nigeriaanse eisers. Uit een oogpunt van proceseconomie is het geïndiceerd dat op deze in deze fase 1 voorliggende vragen eerst een definitief antwoord wordt verkregen, voordat eventueel in fase 2 wordt voortgeprocedeerd.
299. Shell verzoekt het hof om dezelfde reden om het openstellen van tussentijds cassatieberoep van een eventueel – onverhoopt – toewijzend arrest in het exhibitie-incident, alsmede om af te zien van uitvoerbaarverklaring bij voorraad van een dergelijk arrest. Cassatieberoep tegen een dergelijk arrest wordt door een uitvoerbaarverklaring bij voorraad immers feitelijk illusoir, aangezien Shell in dat geval kan worden gedwongen afschrift te verstrekken op basis van een uitspraak die nog niet in kracht van gewijsde is gegaan. Zolang op de onderhavige incidentele vordering niet onherroepelijk is beslist, dienen de belangen van Shell zwaarder te wegen dan het belang van Milieudefensie c.s. bij directe afgifte. Dat geldt nog eens in versterkte mate voor SPDC, zolang niet onherroepelijk is beslist dat de Nederlandse rechter rechtsmacht heeft ten aanzien van SPDC.

11 **CONCLUSIE**

300. Gelet op het voorgaande handhaaft Shell haar conclusie dat het hof bij arrest, voor zover rechtens mogelijk uitvoerbaar bij voorraad,

in zaak a:

de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 14 september 2011 en 30 januari 2013 bekrachtigt, zo nodig onder verbetering van gronden c.q. met niet-ontvankelijkverklaring van appellanten;

in zaak b:

de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 30 december 2009, 14 september 2011 en 30 januari 2013 vernietigt en, opnieuw rechtdoende, de Nederlandse rechter onbevoegd verklaart kennis te nemen van de vorderingen tegen SPDC;
en voor het overige deze vonnissen bekrachtigt, zo nodig onder verbetering van gronden c.q. met niet-ontvankelijkverklaring van appellanten.

in zaak c:

verstaat dat de appelinstantie is geëindigd, althans appellanten niet-ontvankelijk verklaart in hun hoger beroep; dan wel
Eric Dooch niet-ontvankelijk verklaart in zijn hoger beroep; en
de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 24 februari 2010, 14 september 2011 en 30 januari 2013 vernietigt en, opnieuw rechtdoende, de Nederlandse rechter onbevoegd verklaart kennis te nemen van de vorderingen tegen SPDC;
en voor het overige deze vonnissen bekrachtigt, zo nodig onder verbetering van gronden c.q. met niet-ontvankelijkverklaring van appellanten.

in zaak d:

de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 14 september 2011 en 30 januari 2013 bekrachtigt, zo nodig onder verbetering van gronden c.q. met niet-ontvankelijkverklaring van appellanten.

in zaak e:

de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 24 februari 2010, 14 september 2011 en 30 januari 2013 vernietigt en, opnieuw rechtdoende, de Nederlandse rechter onbevoegd verklaart kennis te nemen van de vorderingen tegen SPDC;
en voor het overige deze vonnissen bekrachtigt, zo nodig onder verbetering van gronden c.q. met niet-ontvankelijkverklaring van appellante.

in zaak f:

de vonnissen van de Rechtbank Den Haag van 24 februari 2010, 14 september 2011 en 30 januari 2013 vernietigt en, opnieuw rechtdoende, de Nederlandse rechter onbevoegd verklaart kennis te nemen van de vorderingen tegen SPDC;

en Akpan niet-ontvankelijk verklaart in zijn vorderingen dan wel zijn vorderingen afwijst;

in alle zaken:

de (gewijzigde) exhibitievorderingen afwijst en Milieudefensie c.s. (hoofdelijk) veroordeelt in de kosten van het geding, met bepaling dat deze kosten binnen veertien dagen na het in deze zaak te wijzen arrest moeten zijn voldaan, bij gebreke waarvan Milieudefensie c.s. van rechtswege in verzuim zullen zijn.

Advocaat

Deze zaak wordt behandeld door mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk en mr. M.H. de Boer, De Brauw Blackstone Westbroek N.V., Postbus 75084, 1070 AB Amsterdam, T +31 20 577 1661, F +31 20 577 1775, E jan.tjeenk@debrauw.com

Zaak a – overzicht processtukken
Oguru c.s. – SPNV & Shell Transport

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2010/1677)				
a.1	Dagvaarding		21 april 2010	A.1 t/m A.13 B.1 t/m B.11 C.1 t/m C.7 D.1 t/m D.10 E.1 t/m E.7 F.1 t/m F.3 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I.5 J.1 t/m J.10 K.1 t/m K.2
a.2	Conclusie van antwoord	CvA	1 september 2010	1 t/m 14
a.3	Incidentele conclusie tot exhibitie		27 oktober 2010	-
a.4	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv	CvA Exhibitie	24 november 2010	15
a.5	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a Rv	CvR Exhibitie	2 februari 2011	-
a.6	Conclusie van dupliek in het incident ex art. 843a Rv	CvD Exhibitie	30 maart 2011	16 t/m 19
a.7	Akte houdende overlegging producties Shell		19 mei 2011	20
a.8	Akte houdende overlegging producties in het incident Milieudéfensie c.s.		19 mei 2011	B.12
a.9	Nadere akte overlegging producties Shell		19 mei 2011	21
a.10	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
a.11	Pleitnota in de incidenten ex art. 843a Rv van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		19 mei 2011	-
a.12	Vonnis		14 september 2011	-
a.13	Conclusie van repliek	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.15
a.14	Conclusie van dupliek	CvD	14 maart 2012	22 t/m 24
a.15	Akte houdende overlegging producties Milieudéfensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M.12

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
a.16	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	25 en 26
a.17	Pleitnota van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
a.18	Pleitaantekeningen van Mr Ch. Samkalden		11 oktober 2012	-
a.19	Vonnis	Eindvonnis	30 januari 2013	
Hoger beroep (zaaknummer: 200.126.804)				
a.20	Appeldagvaarding		1 mei 2013	
a.21	Incidentele conclusie tot exhibitie		10 september 2013	N.1 t/m N.12
a.22	Memorie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident	MvA Exhibitie	7 januari 2014	
a.23	Memorie van antwoord in het bevoegdheidsincident in het incident ex art. 843a Rv		25 maart 2014	
a.24	Proces-verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	
a.25	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
a.26	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8

Zaak b – overzicht processtukken
Oguru c.s. – RDS & SPDC

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2009/0579)				
b.1	Dagvaarding		7 november 2008	A.1 t/m A.13 B.1 t/m B.11 C.1 t/m C.7 D.1 t/m D.10 E.1 t/m E.7 F.1 t/m F.3 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I.5 J.1 t/m J.10
b.2	Incidentele conclusie houdende exceptie van onbevoegdheid, tevens voorwaardelijke cva in de hoofdzaak		13 mei 2009	1 t/m 8
b.3	Incidentele conclusie van antwoord in het bevoegdheidsincident		8 juli 2009	-
b.4	Pleitaantekeningen van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		3 december 2009	-
b.5	Pleitaantekeningen van Mr M.J.G. Uiterwaal		3 december 2009	-
b.6	Vonnis		30 december 2009	-
b.7	Incidentele conclusie tot exhibitie		24 maart 2010	-
b.8	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 843a	CvA Exhibitie	16 juni 2010	-
b.9	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a	CvR Exhibitie	8 september 2010	-
b.10	Conclusie van dupliek in het incident ex art. 843a	CvD Exhibitie	20 oktober 2010	10 t/m 13
b.11	Akte houdende overlegging producties Shell		19 mei 2011	14 en 15
b.12	Akte houdende overlegging producties Milieudefensie c.s.		19 mei 2011	B.12
b.13	Nadere akte overlegging producties Shell		19 mei 2011	16
b.14	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
b.15	Pleitnota in de incidenten ex art. 843a Rv van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		19 mei 2011	-

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
b.16	Vonnis		14 september 2011	-
b.17	Conclusie van repliek	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.15
b.18	Conclusie van dupliek	CvD	14 maart 2012	22 t/m 24
b.19	Akte overlegging producties Milieudefensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M.12
b.20	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	25 en 26
b.21	Pleitnota van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
b.22	Pleitaantekeningen van Mr Ch. Samkalden		11 oktober 2012	
b.23	Vonnis	Eindvonnis	30 januari 2013	
Hoger beroep - zaaknummer: 200.126.834				
b.24	Appeldagvaarding		1 mei 2013	
b.25	Incidentele conclusie tot exhibitie		10 september 2013	N.1 t/m N.12
b.26	Memorie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident	MvA Exhibitie	7 januari 2014	-
b.27	Memorie van antwoord in het bevoegdheidsincident in het incident ex art. 843a Rv		25 maart 2014	-
b.28	Proces verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	-
b.29	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
b.30	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8

Zaak c – overzicht processtukken
Dooh c.s. – RDS & SPDC

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2009/1581)				
c.1	Dagvaarding		27 april 2009	A.1 t/m A.13 B.1 t/m B.13 C.1 t/m C.9 D.1 t/m D.11 E.1 t/m E.8 F.1 t/m F.7 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I. 9 J.1 t/m J.10
c.2	Incidentele conclusie houdende exceptie van onbevoegdheid, tevens voorwaardelijke cva in de hoofdzaak		28 oktober 2009	1 t/m 18
c.3	Conclusie van antwoord in het incident houdende exceptie van onbevoegdheid		25 november 2009	-
c.4	Conclusie van repliek in het bevoegdheidsincident		13 januari 2010	19 en 20
c.5	Conclusie van dupliek in het bevoegdheidsincident		27 januari 2010	-
c.6	Vonnis		24 februari 2010	-
c.7	Incidentele conclusie tot exhibitie		7 april 2010	-
c.8	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 843a	CvA Exhibitie	16 juni 2010	21
c.9	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a Rv	CvR Exhibitie	8 september 2010	-
c.10	Conclusie van dupliek in het incident ex art. 843a	CvD Exhibitie	20 oktober 2010	22 t/m 25
c.11	Akte overlegging producties Milieudefensie c.s.		19 mei 2011	B.14
c.12	Akte houdende overlegging producties Shell		19 mei 2011	26 en 27
c.13	Nadere akte overlegging producties Shell		19 mei 2011	28
c.14	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
c.15	Pleitnota in de incidenten ex art. 843 Rv van Mr J. de Bie		19 mei 2011	-

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
	Leuveling Tjeenk			
c.16	Vonnis		14 september 2011	-
c.17	Conclusie van repliek	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.12
c.18	Conclusie van dupliek	CvD	14 maart 2012	32 t/m 34
c.19	Akte houdende overlegging producties Mileudefensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M12
c.20	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	35 t/m 38
c.21	Pleitaantekeningen van Mr Ch. Samkalden		11 oktober 2012	-
c.22	Pleitaantekeningen van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
c.23	Vonnis	Eindvonnis	30 januari 2013	-
Hoger beroep (rolnummer: 200.126.843)				
c.24	Exploot oproeping RDS		31 mei 2013	
c.25	Exploot oproeping SPDC		31 mei 2013	
c.26	Incidentele conclusie tot exhibitie		10 september 2013	N.1 t/m N.12
c.27	Memorie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident	MvA Exhibitie	7 januari 2014	39 t/m 46
c.28	Memorie van antwoord in het bevoegdheidsincident in het incident ex art. 843a Rv		25 maart 2014	-
c.29	Proces verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	-
c.30	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
c.31	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8
c.32	Akte uitlating (appeldagvaarding)	Akte Uitlating	7 oktober 2014	P.1

Zaak d – overzicht processtukken
Dooh c.s. – SPNV & Shell Transport

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2010/1665)				
d.1	Dagvaarding		21 april 2010	A.1 t/m A.13 B.1 t/m B.13 C.1 t/m C.9 D.1 t/m D.11 E.1 t/m E.8 F.1 t/m F.7 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I.9 J.1 t/m J.10 K.1 t/m K.2
d.2	Conclusie van antwoord		1 september 2010	1 t/m 24
d.3	Incidentele conclusie tot exhibitie		27 oktober 2010	-
d.4	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 834a	CvA Exhibitie	24 november 2010	25
d.5	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a Rv	CvR Exhibitie	2 februari 2011	-
d.6	Conclusie van dupliek tevens antwoord eiswijziging in het incident ex art. 843a	CvD Exhibitie	30 maart 2011	26 t/m 29
d.7	Akte overlegging producties Shell		19 mei 2011	30
d.8	Akte houdende overlegging producties in het incident Milieudefensie c.s.		19 mei 2011	B.14
d.9	Nadere akte overlegging producties Shell		19 mei 2011	31
d.10	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
d.11	Pleitnota in de incidenten ex art. 843 Rv van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		19 mei 2011	-
d.12	Vonnis		14 september 2011	-
d.13	Conclusie van repliek	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.12

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
d.14	Conclusie van dupliek	CvD	14 maart 2012	32 t/m 34
d.15	Akte houdende overlegging producties Milieudefensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M.12
d.16	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	35 t/m 38
d.17	Pleitaantekeningen van Mr Ch. Samkalden		11 oktober 2012	-
d.18	Pleitaantekeningen van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
d.19	Vonnis		20 januari 2013	-
Hoger beroep (rolnummer: 200.126.848)				
d.20	Appeldagvaarding		1 mei 2013	
d.21	Incidentele conclusie tot exhibitie		10 september 2013	N.1 t/m N.12
d.22	Memorie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident	MvA Exhibitie	7 januari 2014	-
d.23	Memorie van antwoord in het bevoegdheidsincident in het incident ex art. 843a Rv		25 maart 2014	-
d.24	Proces verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	-
d.25	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
d.26	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8

Zaak e – overzicht processtukken
Milieudefensie – RDS & SPDC

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2009/1580)				
e.1	Dagvaarding		27 april 2009	A.1 t/m A.9 B.1 t/m B.10 C.1 t/m C.7 D.1 t/m D.10 E.1 t/m E.7 F.1 t/m F.7 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I.6 J.1 t/m J.10
e.2	Incidentele conclusie houdende exceptie van bevoegdheid en exceptie van litispendingie, tevens voorwaardelijke conclusie van antwoord in de hoofdzaak		28 oktober 2009	1 t/m 19
e.3	Conclusie van antwoord in het bevoegdheidsincident en het litispendingie-incident		25 november 2009	-
e.4	Conclusie van repliek in het bevoegdheidsincident		13 januari 2010	20 en 21
e.5	Conclusie van dupliek in het bevoegdheidsincident		27 januari 2010	-
e.6	Vonnis		24 februari 2010	-
e.7	Conclusie van repliek in het litispendingie incident		8 september 2010	22
e.8	Conclusie van dupliek in het litispendingie-incident		20 oktober 2010	-
e.9	Vonnis		1 december 2010	-
e.10	Incidentele conclusie tot exhibitie		12 januari 2011	-
e.11	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 843A	CvA Exhibitie	23 februari 2011	23 t/m 26
e.12	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a Rv	CvR Exhibitie	23 maart 2011	-
e.13	Conclusie van dupliek in het incident ex art. 843a	CvD Exhibitie	20 april 2011	27 t/m 29
e.14	Akte houdende overlegging producties Shell		19 mei 2011	30 en 31
e.15	Akte overlegging producties in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv Milieudefensie c.s.		19 mei 2011	B.11

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
e.16	Nadere Akte houdende overlegging productie Shell		19 mei 2011	32
e.17	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
e.18	Pleitnota in de incidenten ex art. 843 Rv van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		19 mei 2011	-
e.19	Vonnis		14 september 2011	-
e.20	Conclusie van repliek, tevens houdende akte wijziging van eis	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.11
e.21	Conclusie van Dupliek	CvD	14 maart 2012	33 t/m 35
e.22	Akte overlegging producties, tevens houdende akte wijziging van (grondslag van) eis Milieudefensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M.11
e.23	Akte overlegging productie Milieudefensie c.s.		12 september 2012	M.12
e.24	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	36
e.25	Pleitnota tijdens Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden		11 oktober 2012	-
e.26	Pleitnota Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
e.27	Vonnis	Eindvonnis	30 januari 2013	-
Hoger beroep (rolnummer: 200.126.849)				
e.28	Appeldagvaarding		1 mei 2013	-
e.29	Incidentele conclusie tot exhibitie		10 september 2013	N.1 t/m N.12
e.30	Memorie van antwoord in het incident ex art. 843a Rv tevens houdende exceptie van onbevoegdheid in het incident	MvA Exhibitie	7 januari 2014	-
e.31	Memorie van antwoord in het bevoegdheidsincident in het incident ex art. 843a Rv		25 maart 2014	-
e.32	Proces-verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	-
e.33	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
e.34	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8

Zaak f – overzicht processtukken
SPDC – Akpan

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
Eerste aanleg (rolnummer: 2009/1580)				
f.1	Dagvaarding		27 april 2009	A.1 t/m A.9 B.1 t/m B.10 C.1 t/m C.7 D.1 t/m D.10 E.1 t/m E.7 F.1 t/m F.7 G.1 t/m G.9 H.1 t/m H.7 I.1 t/m I.6 J.1 t/m J.10
f.2	Incidentele conclusie houdende exceptie van bevoegdheid en exceptie van litispendingie, tevens voorwaardelijke conclusie van antwoord in de hoofdzaak		28 oktober 2009	1 t/m 19
f.3	Conclusie van antwoord in het bevoegdheidsincident en het litispendingie-incident		25 november 2009	-
f.4	Conclusie van repliek in het bevoegdheidsincident		13 januari 2010	20 en 21
f.5	Conclusie van dupliek in het bevoegdheidsincident		27 januari 2010	-
f.6	Vonnis		24 februari 2010	-
f.7	Conclusie van repliek in het litispendingie incident		8 september 2010	22
f.8	Conclusie van dupliek in het litispendingie-incident		20 oktober 2010	-
f.9	Vonnis		1 december 2010	-
f.10	Incidentele conclusie tot exhibitie		12 januari 2011	-
f.11	Conclusie van antwoord in het incident ex art. 843a	CvA Exhibitie	23 februari 2011	23 t/m 26
f.12	Conclusie van repliek in het incident tot exhibitie ex art. 843a Rv	CvR Exhibitie	23 maart 2011	-
f.13	Conclusie van dupliek in het incident ex art. 843a	CvD Exhibitie	20 april 2011	27 t/m 29
f.14	Akte houdende overlegging producties Shell		19 mei 2011	30 en 31
f.15	Akte overlegging producties in het incident tot exhibitie ex		19 mei 2011	B.11

Nr.	Processtuk	Definitie	Datum	Producties
	artikel 843a Rv Milieudéfensie c.s.			
f.16	Nadere Akte houdende overlegging productie Shell		19 mei 2011	32
f.17	Pleitaantekeningen van Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden in het incident tot exhibitie ex artikel 843a Rv		19 mei 2011	-
f.18	Pleitnota in de incidenten ex art. 843 Rv van Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		19 mei 2011	-
f.19	Vonnis		14 september 2011	-
f.20	Conclusie van repliek, tevens houdende akte wijziging van eis	CvR	14 december 2011	L.1 t/m L.11
f.21	Conclusie van Dupliek	CvD	14 maart 2012	33 t/m 35
f.22	Akte overlegging producties, tevens houdende akte wijziging van (grondslag van) eis Milieudéfensie c.s.		11 september 2012	M.1 t/m M.11
f.23	Akte overlegging productie Milieudéfensie c.s.		12 september 2012	M.12
f.24	Akte houdende overlegging producties Shell		11 oktober 2012	36
f.25	Pleitnota Mrs M.J.G. Uiterwaal en Ch. Samkalden		11 oktober 2012	-
f.26	Pleitnota Mr J. de Bie Leuveling Tjeenk		11 oktober 2012	-
f.27	Vonnis	Eindvonnis	30 januari 2013	-
Hoger beroep (rolnummer: 200.127.813)				
f.28	Appeldagvaarding		1 mei 2013	-
f.29	Proces-verbaal van de comparitie van partijen	p-v	30 juni 2014	-
f.30	Memorie van Grieven fase 1 (in zaak f) tevens Memorie van Grieven in incidenteel appel fase 1 (in zaken a tot en met e)	MvG Shell	7 oktober 2014	47 t/m 51
f.31	Memorie van Grieven inzake de afwijzing van de vordering tot exhibitie ex art. 843a Rv	MvG MD	7 oktober 2014	O.1 t/m O.8

Bylage 52

pal. hof : 1

de Rechtspraak

Gerechtshof Den Haag

Akte van depot

GERECHTSHOF DEN HAAG

Afdeling Civiel recht

Heden is door mij, griffier van het Gerechtshof Den Haag, ontvangen van:

- mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk

Gedeponneerd:

1. Afschrift (1) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
2. Afschrift (2) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
3. Afschrift (1) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
4. Afschrift (2) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
5. Afschrift (3) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
6. Afschrift (4) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Royal Dutch Shell plc en Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.
7. Afschrift (1) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Shell Petroleum N.V. en The "Shell" Transport and Trading Company Limited.
8. Afschrift (2) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Fidelis Ayoro Oguru, Alali Efanga en Milieudefensie betekend aan Shell Petroleum N.V. en The "Shell" Transport and Trading Company Limited.
9. Afschrift (1) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Eric Barizaa Dooh en Milieudefensie betekend aan Shell Petroleum N.V. en The "Shell" Transport and Trading Company Limited.
10. Afschrift (2) van appeldagvaarding d.d. 1 mei 2013 op verzoek van Eric Barizaa Dooh en Milieudefensie betekend aan Shell Petroleum N.V. en The "Shell" Transport and Trading Company Limited.

de Rechtspraak

Gerechtshof Den Haag

Zaaknummer: 200.126.843/01

2

Zaaknummer : 200.126.843/01

Zaak/rolnummer rechtbank : C/09/337058 / HA ZA 09-1581

Gedeponeerd op 6 oktober 2014 in de zaak van:

Eric Barizaa Dooh,
wonende te Goi, Rivers State, de Federale Republiek Nigeria,
Vereniging Milieudefensie,
wonende te Amsterdam,
appellanten,
advocaat: mr. Ch. Samkalden te Amsterdam,

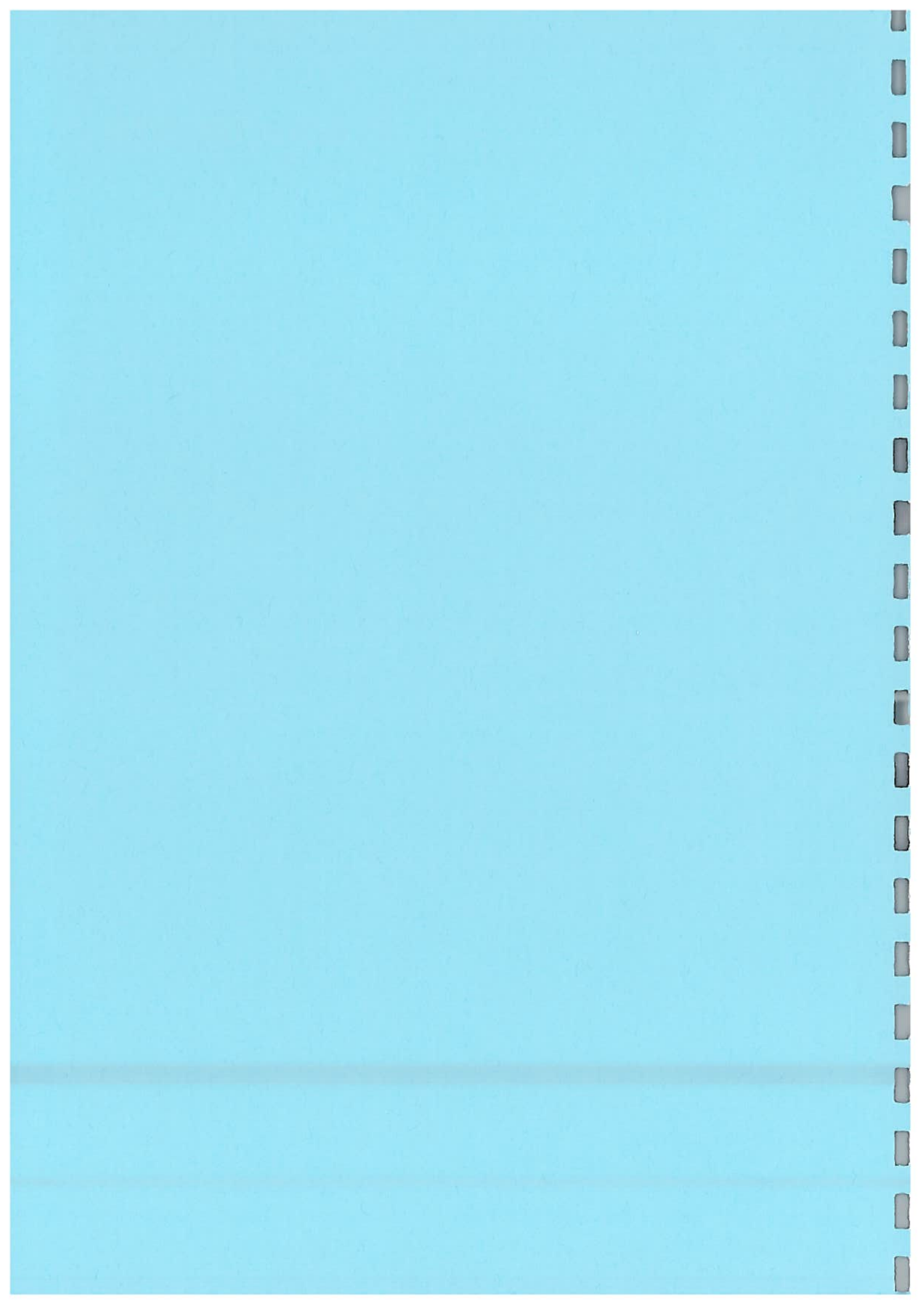
tegen

Royal Dutch Shell plc,
gevestigd te Den Haag,
Shell Petroleum Development Company of Nigeria Ltd.,
gevestigd te Londen, Verenigd Koninkrijk en kantoorhoudende te Den Haag,
geïntimeerden,
advocaat: mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk te Amsterdam.

Opgemaakt op: 10-11-2014 (aangepaste akte van depot van 13 oktober 2014)

Griffier

Productie 53A

The Shell Petroleum Development Company Of Nigeria Limited

FORM A

SPILLAGE/LEAKAGE NOTIFICATION REPORT

(To be submitted within 24 hours of Spill incident)

Director,
Department of Petroleum Resources,
Abayomi Street,
Ikoyi Island, Lagos.

Spill Serial No.: 2005_00116

SHELL PETROLEUM DEVELOPMENT
COMPANY OF NIGERIA LIMITED

P.O. BOX 263,
PORT HARCOURT or

P.O. BOX 230,
WARRI.

07 July, 2005

Please be informed that a spillage/leakage has occurred.

Facility Location: 20" Kolocreek-Rumuekpe T/L

Date/Time Observed: 27/06/2005 00:00:00

Known Extent Of Pollution:

Precautionary measure
taken since the
spillage/leakage:

Probable Cause(s):

Yet-To-Be-Determined

A leak was reported on the 20" Kolo creek - Rmumekpe T/L.

Estimated Quantity Spilled:

Additional details about the spillage/leakage must be reported within 14 days of the spill on the Spillage Report (FORM B). The spillage response/clean-up report must be submitted within four (4) weeks.

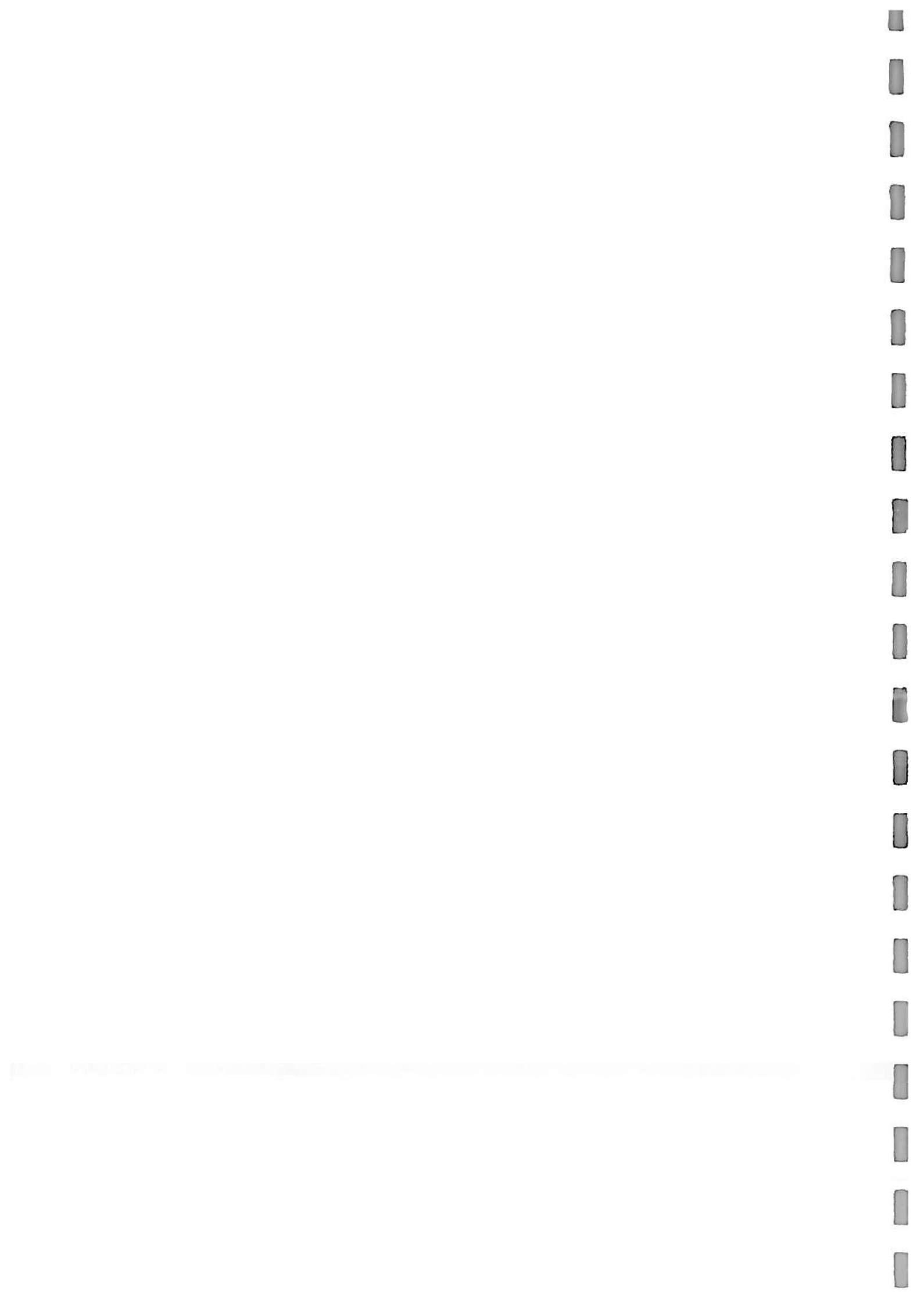
cc: The Operations Controller,
Dept. of Petroleum Resources,
Petroleum Inspectorate Field Office,
49, Moscow Road, Port Harcourt. OR
NNPC Zonal Office Warri.

The Zonal Director,
Federal Ministry of Environment,
No. 6 Tombia Street,
GRA Phase II, Port Harcourt,
Rivers State.

Reporting Officer: Hakeem Babalola

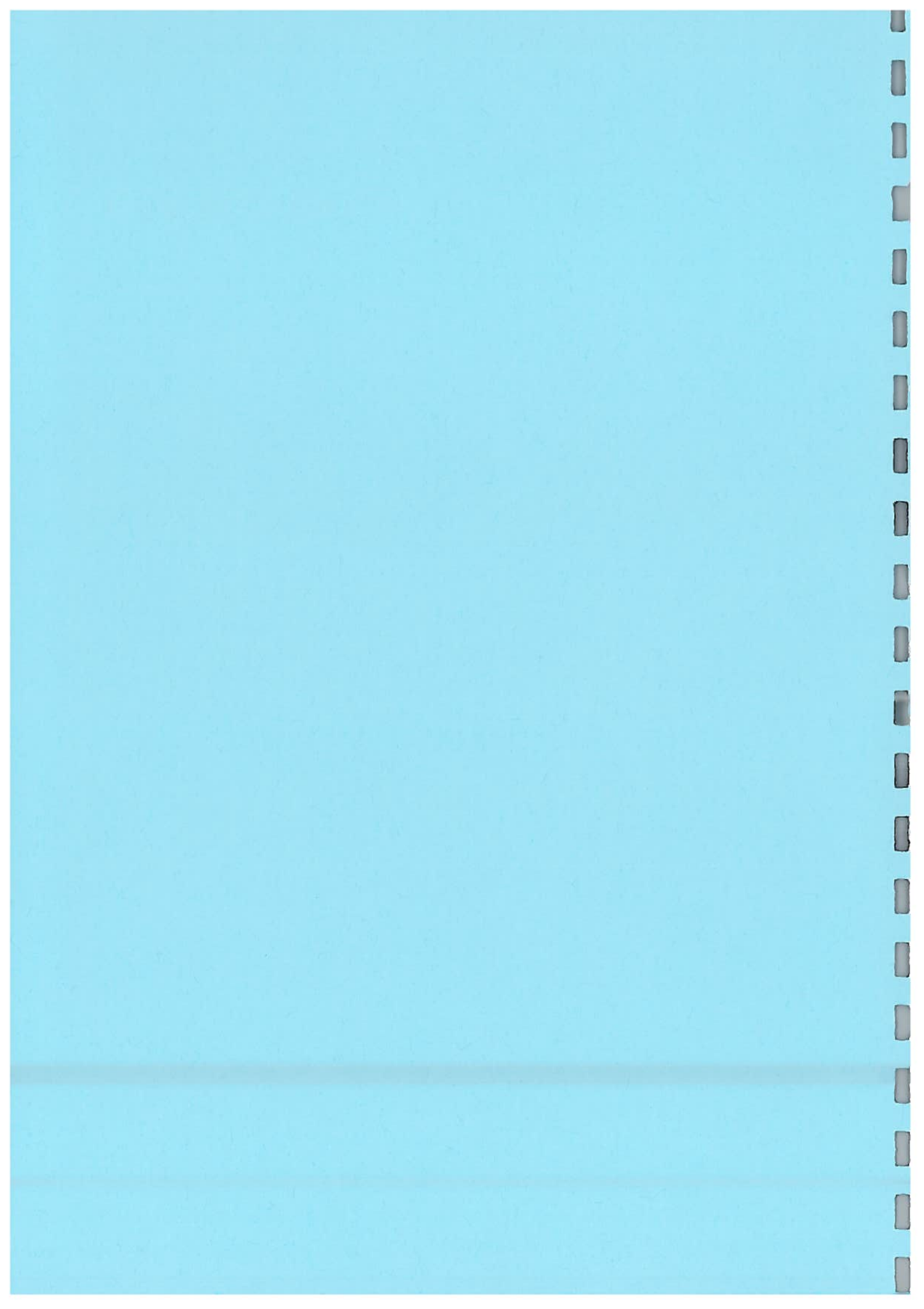
Signature:

Designation: HSE TEAM LEADER,
CORPORATE PIPELINE
SYSTEMS.

Productie 53B

The Shell Petroleum Development Company Of Nigeria Limited

FORM B

SPILLAGE/LEAKAGE REPORT

(To be submitted within fourteen (14) days of the Spill incident)

The Director,
Department of Petroleum Resources,
7 Kofo Abayomi Street,
Victoria Island,
Lagos.

Spill Serial No.: 2005 00116

SHELL PETROLEUM DEVELOPMENT
COMPANY OF NIGERIA LIMITED

P.O. BOX 263,
PORT HARCOURT or

P.O. BOX 230,
WARRI.

21 July, 2005

OPL/OML No: OML 28

- 1) Date/Time of Occurrence: 26-Jun-2005 00:00
2) Date/Time Observed: 27-Jun-2005 00:00
3a) Facility Location: KOLO CREEK 20" Kolocreek-Rumuckpe T/L
(i) OPL/OML No./Unit Description:
(ii) Nearest Town:
(ii) State:
3b) Operational Area: PPI
3c) Type of Spill/Leak: Crude Oil
3d) Type of Operation at Spill Site: TRUNKLINE
4) Causes of Leakage/Spillage: Sabotage
5) Weather Conditions:
Wind Direction:
Wind Speed:
6) Sea Conditions:
Direction of Current:
Strength of Current: N/A
Swell Height:
7) Quantity Leaked: 400.00 Bbls.
(a) Estimated Quantity of Oil/Contaminant Leaked: 400.00 Bbls.
(b) Detailed Calculations (attach additional sheets if necessary):

The Shell Petroleum Development Company Of Nigeria Limited

FORM B

SPILLAGE/LEAKAGE REPORT

(To be submitted within fourteen (14) days of the Spill incident)

- 8) Quantity of Oil/Contaminant Recovered as at Reporting time:
- 9) Details of immediate pollution to Inland Waters, Beaches, Farmland, etc: SPIDC ROW, third party vegetation and stream
- 10) Steps Being taken to prevent further pollution:
· Closer mintoring of closer contract
- 11) Any Casualities? Nil
(If YES, give details) Nil
- 12) Other Remarks:
Nil

cc: The Operations Controller,
Dept. of Petroleum Resources,
Petroleum Inspectorate Field Office,
49, Moscow Road, Port Harcourt. OR
NNPC Zonal Office Warri

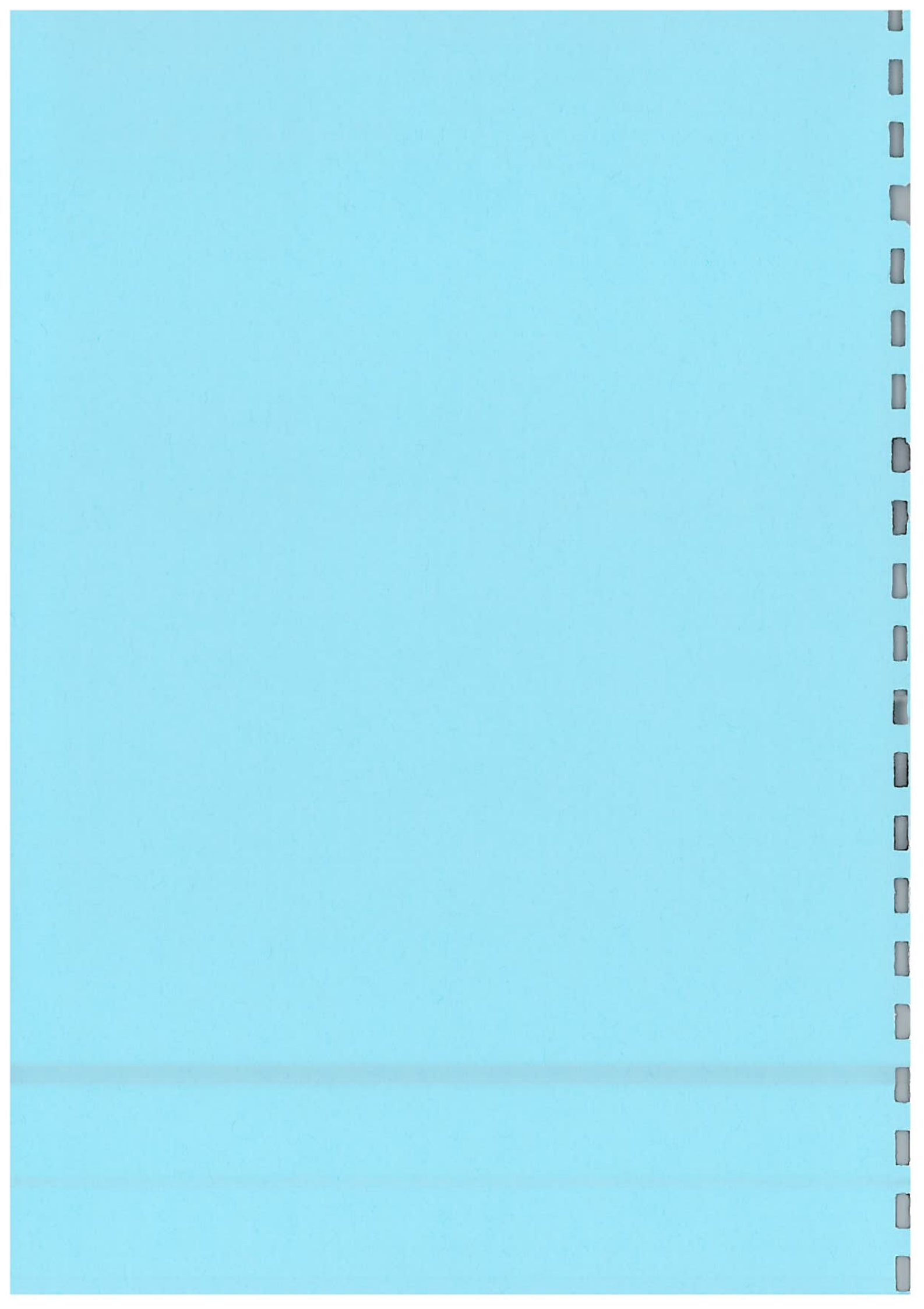
The Zonal Director,
Federal Ministry of Environment,
No. 6 Tombia Street,
GRA Phase II
Port Harcourt 17

Reporting Officer: Hakeem Babalola

Signature:

Designation: HSE TEAM LEADER,
CORPORATE PIPELINE
SYSTEMS

Productie 53C

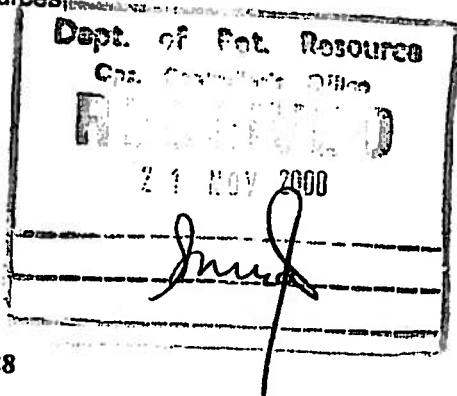
The Shell Petroleum Development Company Of Nigeria Limited

FORM C

SPILLAGE/LEAKAGE REPORT

(To be submitted within 28 days of the Spill incident)

he Director,
Department of Petroleum Resources,
Kofe Abayomi Street,
Victoria Island,
Lagos.

Spill Serial No.: 2005_00116

SHELL PETROLEUM DEVELOPMENT
COMPANY OF NIGERIA LIMITED

P.O. BOX 263,
PORT HARCOURT or

P.O. BOX 230,
WARRI.

20 November, 2008

OPL/OML No: OML 28

- 1) Date/Time of Occurrence: 26-Jun-2005 00:00
- 2) Date/Time Observed: 27-Jun-2005 00:00
- 3) Known Extent of Pollution: 15.5Ha of SPDC ROW and third party vegetation and stream.
- 4a) Facility Location: KOLO CREEK 20" Kolocreek-Rumuekpe T/L

- (i) OPL/OML No./Unit Description:
- (ii) Nearest Town: Oruma
- (iii) State: Bayelsa

7) Steps Taken to Clean-up the spilled oil:
Booms deployed for containment Recovery of free phase oil to flowstation was done. Clean up of impacted area by contractor.

8) Clean-Up Party: NORMAL ENTERPRISES R (01582)

Equipment/Containement Methods:

FLAT BOTTOM BOAT
SHOVELS, & MATCHETS
GREEVEE TANK, FOST TANK
BOOMS JERRY CANS, BAILER (PLASTICS)
& PILLON & ABSORBENT, NYLON BAGS.

Progress of Clean-Up: COMPLETED

8) Chemical Dispersants

(a) Type: NONE

(b) Quantity: Nil

- 9) Clean-Up Duration: 255 (days)
- 10) Man-Hours Used: 84150 (hours)
- 11) Quantity of Oil/Contaminant Recovered : 334.00 Bbls.

Damage to the Environment:
Water, soil and Vegetation.

14) Rehabilitation Plans for the Impacted area:
Clean up and Remediation of impacted area by RENA through land farming process.

Cost of Spill:

a) Naira Loss Due to Oil Spilled: 0.00 (Naira)

b) Clean-Up Cost: 1.562.500.00 (Naira)

The Shell Petroleum Development Company Of Nigeria Limited

FORM C

SPILLAGE/LEAKAGE REPORT

(To be submitted within 28 days of the Spill incident)

c) Downtime Man-Hours Lost:	0.00 (Naira)
d) Repair Work:	6,544,000.00 (Naira)
e) TOTAL:	8,106,500.00 (Naira)

f) Foreign Amt (\$): 95,800.00

16) Compensation Paid (if any): 0

17) Method of Settlement of damage claimed: Not Applicable

18) Specify any follow-up Studies:
Soil and water samples for laboratory analysis. Monitoring of TPH level.

cc: The Operations Controller,
Dept. of Petroleum Resources,
Petroleum Inspectorate Field Office,
49, Moscow Road, Port Harcourt. OR
NNPC Zonal Office Warri.

The Zonal Director,
Federal Ministry of Environment,
No. 6 Tombia Street,
GRA Phase II
Port Harcourt.

Reporting Officer: Chidi Ejobi
Signature: *[Signature]*
Designation: HSE Team Lead.